

DOKUMENTI

“Mislim da moramo i jedni i drugi učiniti sve što je u našoj moći da se to zaustavi, da se te tenzije spuste.”

Magnetofonski snimak 183. sjednice Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, održana 11. januara 1993. godine

Sjednica je počela u 11 sati. Sjednicom je predsjedavao Ejup Ganić, član Predsjedništva - zamjenjuje predsjednika.

.....

LASIĆ: Ja mislim da ima nekih stvari. Bojim se da mi ovdje, kad kuća gori, raspravljamo o ekseru na tarabama. Imamo mi vrlo važnih stvari ovdje kao jedini, čini mi se, vrhunski državni organ koji bi morao da neke stvari kaže i da reagira. **Ja zato mislim da u tekućim pitanjima treba prvo da vidimo šta se to događa u Ženevi. Moram da kažem da sam vrlo nezadovoljan. Ja sam potpuno neinformiran.** Niti o stavovima niti o potezima naše delegacije u Ženevi. To moram da kažem da ljudi, ne vjerujući da to može da bude, da se u Ženevi događa to što se događa, da se radi o budućnosti Bosne i Hercegovine, a da neko ko je član kolektivnog šefa države pojma o pojmu nema. Predsjednik Predsjedništva vuče i neke poteze za koje ne znam je li ih vuče kao legitimni šef svog naroda ili kao predsjednik Predsjedništva. Ako ih vuče kao predsjednik Predsjedništva u ime BiH, ja bih molio da znam koji su to potezi, da li se s njima slažem ili se ne slažem. Čak i o toj Platformi u Ženevi, o sastavu državne delegacije koja vidim

da se i mijenja. Nismo uopće obaviješteni. Odnosno, ja nisam obaviješten. Druga stvar koju bih ja ovdje želio da postavim, ja gospodo još uopće nemam nikakvu zvaničnu informaciju o slučaju Josipa Gogale. Sva su poredjenja neumjesna. Apsolutno. Ali nas je zadesilo ovih posljednjih dana nešto veoma teško i nenadoknadivo -dva gubitka. Gubitka potpredsjednika Vlade gospodina Hakije Turajlića i gubitka Josipa Gogale. U slučaju gubitka Hakije Turajlića javno se postavlja i pitanje odgovornosti generala Razeke i generala Morijona koji su vrhunski zapovjednici Ujedinjenih nacija odnosno trupa UN u Sarajevu i u BiH. Našega potpredsjednika Vlade Hakiju Turajlića ubili su agresori. Josipa Gogalu ubili su ljudi u uniformama Armije BiH. Prema tome, mora postojati odgovornost u vertikali sve do vrha. Onu odgovornost koju tražimo za ubistvo Hakije Turajlića moramo tražiti i za ubistvo Josipa Gogale do komandanta Sarajevskog korpusa, do načelnika Glavnog štaba. A oni se uopće ne oglašavaju., Čak se dogadja gospodo da Press-služba Sarajevskog korpusa, što vjerujem da je nezabilježen slučaj u civiliziranim zemljama, odgovara i napada člana Predsjedništva koji se zalaže za zakonitost. Treća stvar koju bih želio ovdje da kažem...

GANIĆ: Je li to treću tačku predlažeš?

LASIĆ: Da, treću. "Oslobodjenje" objavljuje jedan gnusan tekst 9.ovog mjeseca plasiran na veoma reprezentativan način u kojem se moje zalaganje za zakonitost u BiH upoređuje sa ratnim zločincem Karadžićem. Ja zahtijevam, kao član Predsjedništva, ogradu od tog teksta i izvinjenje "Oslobodjenja". Veoma me čudi da javni tužilac nije intervenirao. U ovoj zemlji mora se uvesti red, zakonitost. Ovo nije bio napad na mene, nego je napad na mene kao predstavnika hrvatskog naroda i ja imam legitimitet hrvatskog naroda, a ne ono što piše "Oslobodjenje" da sam nametnut. Hrvatski narod nikome ne nameće ništa. Ono samo traži svoje pravo i ja zahtijevam od Predsjedništva da se u svezi sa ovim tekstom oglasi. Četvrta stvar - mislim da nešto moramo učiniti na tim pokidanim vezama izmedju muslimanskog i hrvatskog naroda. Ja dobivam informaciju da se situacija u Travniku veoma komplicira. U Vakufu takodje čujem da je bila neka eksplozija u hotelu. Mislim da moramo i jedni i drugi učiniti sve što je u našoj moći da se to zaustavi, da se te tenzije spuste. Ja sam već, što se mene osobno tiče, reagirao i pozvao sam Zapovjedništvo HVO da intervenira i da svim snagama koje mu stoje na raspolaganju zaustavi i one-mogući u korijenu eventualni sukob do kojeg bi moglo doći. Zato predlažem da i mi, kao Predsjedništvo pokušamo učiniti sve što možemo da ne bi do nekih neželjenih, nikom potrebnih čarki pa i većih sukoba i nesporazuma dolazilo. Hvala.

GANIĆ: Ima li još neko da doda nešto za tekuću tačku?

KONJICIJA: U vezi sa Gornjim Vakufom u 7 sati na vijestima Radio-Sarajevo daje podatak da se Armija ogradjuje o sukobima koji su bili oko Zastave, a u pola osam TV iznosi podatak dopisnika iz Mostara kako je to bio sukob između Muslimana i Hrvata. Medjutim, taj demanti se ne iznosi i upravo slijed događaja pokazuje da dolazi do miniranja hotela u kojem se nalaze vojnici MUP-a, regularnog MUP-a i detonacija je bila strašna, srećom nije bilo mrtvih, ali su štete bile velike.

GANIĆ: Vi znate, ja sam po struci inženjer. Ovo su veoma važne tačke koje su kandidovane i ja predlažem da se pismeno formulišu ove tačke. Ja ću zakazati sjednicu Predsjedništva u toku dana ili sutra ujutro po ovim tačkama i pozvaću odgovarajuće resore i izvršiti odgovarajuće konsultacije. Jer ne možemo, ovo su krupna pitanja. I da se onda zakaže nova sjednica Predsjedništva. Slažete se.

DJURIČIĆ: Znete o čemu se radi. Znete da g. Ganić za ovo ima deponovan glas. A za ovo što Vi gospodine Lasiću predlažete....
.....

GANIĆ: Dobro, hvala, sjednica je završena.

“Na predlog Vlade to je takva delegacija od šest članova”

Magnetofonski snimak 185. sjednice Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, održana 22. januara 1993. godine

Sjednica je počela u 11,00 sati. Sjednicom je predsjedavao Alija Izetbegović, predsjednik Predsjedništva.

.....

PREDSJEDNIK: Dobro. Imamo agreman za ovoga. Državna delegacija da se verificira. Imamo li ovdje papir ko je u delegaciji? Na Vladi je danas usvojena nova delegacija koja nastavlja razgovore, u sastavu:

1. IZETBEGOVIĆ
2. LAZOVIĆ
3. SILAJDŽIĆ
4. FILIPOVIĆ
5. ŠIBER
6. HALILOVIĆ

Oni pokrivaju vojnu stvar, mi pokrивamo ovo. Dakle, to je nova delegacija. To treba da se konstatira. Na predlog Vlade to je takva delegacija od šest članova.

LAGUMDŽIJA: Predsjedništvo to usvaja.

.....

PEJANOVIĆ: Sretan vam put.

“.. kada je riječ o miru i ratu, mi smo ista strana. Kada je riječ o uneređenju unutrašnjih odnosa, onda nismo ista strana”

Magnetofonski snimak sjednice Predsjedništva RBiH i predsjednika stranaka održane 2. februara 1993. godine

Sjednica je počela u 11,00 sati. Predsjedavao je Alija Izetbegović.

IZETBEGOVIĆ: Šiber je došao. Mi ćemo vas pokušati izvijestiti o tome kako su tekli razgovori. Da podjemo, radi iniciranja razgovora, jer to će biti jedna polemika, i procjene o tome šta i kako stvari dalje stoje, kako bi se dalje trebali postaviti u nastavku tih razgovora, ako će ih uopće biti, najbolje bi bilo da se osvrnemo na to kako je i čime to zasjedanje završeno. Kako je konferencija završena. Ona je završena, kao što znate, ponudom na potpis dva dokumenta ili tri dokumenta, ako hoćete. Jedan dokument se odnosio na onih 9 principa kao osnove budućeg uređenja BiH, Mape provincija i jednog dokumenta koji nosi radni naslov Vojni dokument, a koji ima zvanični naziv Dogovor o miru u BiH. Mislim da ste vi to dobili. Nadam se da ste to dobili, ako ne u prevodu, onda u engleskom tekstu. Mi smo, kao što znate, potpisali samo devet principa, dok smo ona druga dva dokumenta odbili. Karadžić je potpisao principe i vojni dokument, a Boban sva tri dokumenta. Zašto smo potpisali i zašto nismo potpisali neke dokumente, ja sam to već rekao i sad ću najkraće ponoviti. Smatrali smo da 9 principa mogu da se potpišu, jer oni potvrđuju državnost BiH, odnosno kontinuitet BiH kao suverene i nezavisne države koja jeste decentralizirana država, ali nije konfederalna niti federalna, federativna država. Dakle, nije to ni federacija,

ni konfederacija, nego decentralizovana država. Mi smo mislili da je to prihvatljivo, jer potvrđuje se državnost BiH, a po našem mišljenju u daljem toku razgovora na bazi takvih principa moguće je napraviti ustav koji omogućuje, koji praktički sada umrtvljava dvije opasnosti a to su, s jedne strane dvije države u državi, s jedne strane tzv. republike srpske, a s druge strane posebno hrvatske države u državi koja se bila počela razvijati pod nazivom "Herceg-Bosna". Mi smo smatrali da je time stavljena tačka na to dvoje, da se pruža nekakva pravna osnova da se stvari dalje ne razvijaju u tom pravcu i da se ide na snaženje države u onim granicama koliko to onih devet principa garantuje. To je bio motiv da smo prihvatili dokument od 9 principa. Mapu nismo prihvatili, kao što znate, i znate i razloge mislim da se ne ljutite što je nismo prihvatili. I vojni papir nismo prihvatili jer smo na njega imali više prigovora. Jedan od temeljnih prigovora je bio da sudbina teške artiljerije, što je danas bila suštinska stvar i što ostaje suštinsko pitanje uopće tog vojnog rješenja, ako se ono hoće tražiti za stolom negdje, da se ta artiljerija koncentrira i da se stavi pod efikasnu kontrolu. Odredba o tome, po našem mišljenju, nije bila dovoljno jasna, nije bila dovoljno nedvosmislena. Bila je tako definirana da je omogućavala različita tumačenja danas-sutra u praksi kod njenog provodjenja. Mi smo čitavo vrijeme ukazivali na to i tražili da se to definiše na jedan nedvosmislen način, iako je smisao odredbe bio jasno izražen, tako da se, kako tamo stoji, onemogućiti njena upotreba, upotreba artiljerije. Smisao. Dakle, cilj odredbe te bio je jasno definiran. Koliko se sjećam, u engleskoj ...da bi se spriječila upotreba te artiljerije. Međutim, rješenje samo tehničko da se do toga dodje i odredbe u vezi s tim nisu bile takve da je to davalo dovoljno garancije da će se to sutra ispoštovati. Kad bi to bio slučaj, po našem mišljenju, vojni dokument bi bio u ostalim svojim dijelovima uglavnom prihvatljiv. Karta, kao što znate, praktički je predstavljala, uprkos svega, ona je bila počela od jasnih principa. Kako su razgovori tekli, ona se sve više deformisala i sve više išla, naime, deformirala se u pravcu usvajanja i prihvatanja etničkog kriterija u tolikoj mjeri da se konačno pretvorila skoro u etničku kartu i natezanja oko etničkih granica. Jedina njena dobra strana je to što se radilo o deset a ne o tri provincije, što je bio naš stav, stav naše platforme. Radilo se o 10 provincija što bi bilo prihvatljivo da su te granice bile povučene na drugi način mapa bi takodje mogla biti prihvatljiva. Međutim, ona s jedne strane nije uvažavala dovoljno ekonomske, geografske i druge činioce koji određuju oblik provincija, njihov dizajn i granice, a s druge strane, što je po mom mišljenju bila jedna krupna manjkavost, osobito krupna i neoprostiva manjkavost je to što je na neki način uvažila rezultate etničkog čišćenja i ostavila široka područja na kojima je to etničko čišćenje izvršeno. Ostavila je privremeno pod kontrole vojske koja je to

izvršila. Što je sa moralnog, sa pravnog i sa praktičnog stanovišta bilo neprihvatljivo. S moralnog jer se na taj način nagradjuje zločin, pravnog jer je to suprotno usvojenim rezolucijama Savjeta bezbjednosti...konferencije jer ono je u direktnoj kontradikciji s time da se neće to prihvatiti, a s praktičnog stanovišta, ako zanemarimo ova dva koja nikad ne smijemo zanemariti, što praktički znači da se naš narod koji je rasijan po svijetu ne može da vrati. Hoću da kažem da je obrnuta situacija, da narod može da se vrati. Što se mene lično tiče ja bih razmišljao o tome da potpišem taj papir ne bi li skupili taj narod koji se polako gubi po svijetu i koji vrlo teško podnosi izbjeglištvo, a s druge strane, polako se gubi. Neki praktični razlozi su me naveli da ozbiljno razmišljam da prihvatimo tu mapu ako bi se omogućilo da se naših 6-7 stotina hiljada ljudi vrati u svoje domove pa da se u nekoj drugoj etapi nastavimo dalje boriti imajući tu državu koja je dosta da kažem, na neki način, difuzna, ali imamo jedan okvir. Da uzmemo to kao neki prvi korak ka tome da se ponište rezultati rata. Jer mi nismo dobili vojnu pobjedu da bi mogli da diktiramo uvjete, uspjeli smo da odbranimo jedan dio teritorije. Rat bi bio zaustavljen u takvom stanju kakvo jeste. Znači, niti su oni uspjeli nas da poraze, niti smo mi uspjeli da njih pobijedimo. To je jedno stanje. Rat bi bio zaustavljen u ovakvom trenutku kakvo jeste, u ovakvom odnosu snaga. Mislim da je to maksimalno što bi mogao dobiti. Ja lično bih bio zadovoljan da je ta mapa barem omogućavala povratak tih ljudi natrag, smatrao bih da bi ona bila prihvatljiva. To je moje mišljenje, naravno, ja je ne bih prihvatio svakako bez konsultacije sa vama, ali dajem jedan svoj lični sud o tome. Medjutim, ta mapa takva kakva jeste, uz ostale manjkavosti koje se tiču zanemarivanja ili ignoriranja kriterija ekonomskih, funkcioniranja budućih tih provincija, ima tu krupnu manjkavost da je zadržala široke oblasti van kontrole bosanske vojske. Inače je predviđeno bilo ono što je bilo u njoj dobro, opet, to je predviđeno povlačenje četnika u neke granice, znači napuštanje dijela teritorija što bi moglo da ima vrlo težak moralni uticaj na vojsku njihovu jer bi se ona morala da povuče iz Foče, Zvornika, Višegrada, Jajca, Donjeg Vakufa, Prijedora, Brčkog itd. Treba da se povuče odatle. To je dobra strana. Loša strana je što bi opet tamo gdje bi se povukla dobila nekakav legalan status i što oni kažu privremen, jer se jednog dana raspušta sva ta vojska. Prije svega, ona odmah ostaje bez teške artiljerije po onome, a u nekoj perspektivi bi se polako raspustila. Medjutim, pošto taj proces demilitarizacije ne vidi se kako bi tekao, to je opet njena loša strana tog vojnog rješenja. Eto, u takvoj situaciji, po našem mišljenju, Konferencija nije uspjela, razišla se, nema saglasnosti. Ova dvojica su uzeli te papire i otputovali za Njujork da to izlože Savjetu bezbjednosti da mu predlože da on bude arbitar u ovome i da kaže - ovo jeste ovako - nije ovako ili bi se trebao da iskoriguje da konačno kaže

-to je za svjetsku zajednicu, međunarodnu zajednicu, ovakav je pravičan mir. U BiH ima da se uspostavi i da se možda ostvare neki mehanizmi ili nekakva sredstva da se onaj ko nije zadovoljan time prisili da to prihvati. To je svakako povezano s masom teškoća, ali recimo, tako je to zamišljeno bilo. Kako sam sad obaviješten ta dvojica džentlmena imaju velike teškoće u Americi, jer sastanak je trebao biti po njihovom računu sutra. Mehanizam je bio tako zamišljen. Oni su generalnog sekretara o tome obavijestili. Generalni sekretar je trebao da inicira sastanak Savjeta bezbjednosti. Došlo je, međutim, do prilično živih rasprava i javnih, a tajnih onih u kabinetima vrlo živih oko toga da to ne valja, da to ne može tako da ide, da Gali malo privatizira. Naime, da je neka vrsta diktatora u orgnaizaciji UN, da on malo prelazi svoje kompetencije, da on ne može to tako sazivati. Ja vjerujem da se postavilo i pitanje prisustva Karadžića, Bobana i njihovih...u kom svojstvu se tamo nalaze itd. Koliko se može procijeniti, oni imaju velike teškoće u saivanju sjednice Savjeta bezbjednosti. Protive se tome, prije svega, Amerikanci. To su posljednje vijesti koje ja imam odjutros. Ali pouzdano izgleda da sastanka sutra nema. To već pokazuje da teškoće postoje tamo. Imaju polemike preko štampe. Znači, ponešto procuri iz tih rasprava koje se obavljaju. Ja nisam otišao tamo iz dva-tri razloga. Jedan je razlog što sam na taj način htio da izrazim svoje neslaganje s tim tokom koji je tamo iako sam insistirao da idem tamo. Jutros mi ponovo poručuju da se svakako spremim i odmah da dodjem, da to nije u redu s moje strane. To je jedna stvar. Druga stvar, mislio sam ako i dodje do rasprave naši su razlozi tako jasni, dovoljni su jasni da nije ni potrebno da nas bude puno. Može bilo ko da obrazloži naš stav tamo. A treći razlog što sam smatrao da trebam da budem ovdje. Moramo oko ove Vlade nešto poraditi jer se stvorio jedna dosta nejasna situacija u pogledu stava Hrvata prema Vladi. Oni faktički nisu otkazali učešće u Vladi, ali nisu pravno. Ali faktički ih nema. Ne znam šta misle. Možda će nam gospodin iz HDZ moći nešto više o tome reći. Kakva je sad situacija, oni nas ne obavještavaju. Uglavnom, njih u Vladi nema. Sukobi su trajali, što je možda za mene bio još jedan veći motiv nego problem politički Vlade. Sukob tamo u centralnoj Bosni. Treba da dodju što prije ovdje da pokušamo da ugasimo te požare. Ta nam stvar ne treba. Uopće nikome tu ne treba. Ne treba nam ta vrsta rata. I da nije agresije i da nije problema četnika. Što će nam taj sukob. Ono barem što je do b-h Armije da mi barem ne doprinosimo doljevanju ulja na vatru i ako možemo da to smirimo onoliko koliko je to do nas stalo. Dakle, toliko o tome što nisam otišao tamo i što se nalazim ovdje. Tamo su svi otputovali osim mene. Evo, možda će prof. Filipović dopuniti malo. On je jedini od onih koji su bili prisutni gore. Da dopuni ono što ja nisam ovdje rekao. Mi smo se gore borili koliko smo

znali i umjeli i nekad malo više diplomatski, nekad malo energičnije, nekad malo povišenim tonom, nekad... Ali uglavnom ostali smo dosljedni oko nekih elementarnih stvari braneći stavove koje smo imali, odnosno na osnovu kojih smo gore i išli braneći Platformu. I kad je bilo stani-pani da kažemo šta hoćemo, šta nećemo, ostali smo dosljedni toj Platformi. Naravno, naši razgovori, prije svega možemo razgovarati o tome jesmo li na najbolji način postupili, jer se moglo bolje odigrati, šta se moglo više učiniti, da li se moglo više učiniti i šta bi trebalo učiniti u daljem nastavku ako uopće možemo da prognoziramo kako će stvari dalje ići. Jer, izgleda prilično izvjesno kako stvari dalje idu kad smo bili u Ženevi. Savjet bezbjednosti i njegova nekakva rasprava, opet Savjet bezbjednosti i nekakva njegova odluka o tome. Medjutim, sad u ovom momentu je manje-više sve neizvjesno hoće li to tim putem ići. Ipak mislim da će na kraju tako krenuti stvari. Mislim da su naše šanse da na neki način dobijemo podršku za naše stavove nešto veće nego što su bile, nego što su se činile prije dva-tri dana. Hvala, ja bih toliko za sada. Ja ću prema potrebi odgovoriti na vaša pitanja. Evo, prof. Filipović ako želi, može i on da me dopuni tamo gdje je neophodno.

FILIPOVIĆ: Mislim da naša delegacija nije imala drugog izlaza u situaciji u kojoj smo se našli, nego da ostanemo dosljedni kod onog što je bio naš mandat. Naš je mandat bio imperativ. Mi nismo smjeli pristati nina kakvu soluciju koja podrazumijeva etničku podjelu BiH. Pošto je ova karta koju su predložili ko-predsjedavajući praktično na zaobilazan način ipak inauguirala i uvela princip etničke podjele kao osnovu rješenja podjele BiH jer je to suština ovog cijelog problema, mi nismo imali drugog izlaza nego da ostanemo dosljedni kod toga da odbijemo da BiH, da njena budućnost bude definirana takvom unutrašnjom podjelom i konstitucijom provincija koje imaju veoma velike oblasti, koje će funkcionirati kao paradržava. U toj situaciji ne bih ulazio u to ovdje kako je došlo do te evolucije i do toga. Mislim, to je jedno pitanje koje zaslužuje jednu posebnu analizu, ali mislim da naša delegacija u cijeloj situaciji se ponašala i djelovala onako kako je to proizilazilo iz njenog mandata i iz imperativa da se brani BiH kao jedinstvena, cjelovita i suverena država. Ja mislim, gledajući, ako se posmatraju ulozci s kojim smo mi ušli u cijelu ovu situaciju, npr. da smo mi iz pozicija legitimnih legalnih organa BiH branili BiH kao državu, s druge strane da su SDA, SDS zapravo i srpske paravojsne snage pa zatim i cijela ta kompaserija koja je oslanjala se na JNA, Srbiju, Crnu Goru itd. imala osnovni zadatak da formira na tlu BiH srpsku državu, s druge strane da je pod auspicijom Tadjmana i ideje o Herceg-Bosni trebalo stvoriti jednu hrvatsku praktično državu na tlu BiH, da je ovaj ishod ipak pozitivan s obzirom na interese BiH kao cjeline. Sasvim je sigurno da

čak i ova rješenja do kojih je došla konferencija u Ženevi, odbacuju mogućnost stvaranja srpske države na tlu BiH, odbacuju mogućnost stvaranja hrvatske države na tlu BiH i na izvjesan način potvrđuju kontinuitet i valjanost bosanske države kao jedne jedinstvene i države koja ima sopstveni, da tako kažem, ...za svoj suverenitet. Naravno, cijela stvar nije tako jednostavna kako se može u ovom izvodu pokazati. Jer tu postoje implikacije teritorijalne podjele koje mogu u uvjetima primjene nekih prelaznih rješenja itd. dovesti do toga da se neka stanja koja su stvorena ratom fiksiraju. To je osnovni razlog zbog kojeg mi nismo mogli prihvatiti maju i mislim da niukom slučaju, bez obzira na mogućnosti da Savjet bezbjednosti pokuša da riješi to na jedan način koji bi značio diktat, mi ne možemo prihvatiti. Jednostavno, mi ne možemo prihvatiti nikakvu soluciju koja legalizira etničko čišćenje i eliminiira mogućnost da se naš narod vrati na svoje mjesto i da tako kažem obezbijedi svoja prava. Zbog toga što se mene tiče, a ja mislim i tu se jedino razilazim sa predsjednikom, da u UN treba da ide jedna kompetentna delegacija BiH. Ne slažem se s tim, javno to kažem, da prepustimo cijelu stvar rutini diplomatskoj. Suviše je veliki ulog da bi mi tu sada, da tako kažem, ponašali se ležerno, ja sam za. Predlažem da se odredi jedna delegacija koja će zastupati naše interese u UN, pogotovo što ja isto tako vjerujem da SB neće donijeti neko efektuirano rješenje i da će slijedeća etapa biti naš zahtjev i naš apel za sazivanje Generalne skupštine UN na kojem ćemo naš predmet izložiti i mi treba da ga izložimo zbog toga što je ovo eklatantan primjer kako se vrši nasilje legitimnim sredstvima i mehanizmima međunarodne zajednice čiji uticaj može neutralizirati samo Generalna skupština. Oprostite, S.Vens se poziva na to da je predsjednik B.Galija i UN Lord Owen dvanaestorice. Poznato je da je B.Gali u jednom brifingu sa diplomatama zapadno-evropskih zemalja izjavio da je osnovni cilj politike UN u BiH da onemogući da Muslimani postanu odlučujući faktor na tom prostoru. To je stvar koja je verifikovana, koja se zna i mi se prema toj stvari moramo postaviti na takav način. Na način koji omogućava nama da raskrinkamo, ako ništa tu politiku koja se provodi prema BiH. Inače, u svemu podržavam ono što je rekao predsjednik.

IZETBEGOVIĆ: Izvoli, Mirko.

PEJANOVIĆ: Hvala. Ja sam se već javio za riječ. Prvo oko ocjene rada delegacije i njenog uspjeha, ja sad ne bih govorio šire. Rekao bih slijedeće. Mislim da je naša delegacija otpočela, ona je radila u više sastava i radila duže vrijeme, izborila se za političku pobjedu ideje države Bosne i Hercegovine i sve što to podrazumijeva. Izborila se za ustavne principe koji neutrališu

Kutiljerovu formulu tronacionalne podjele BiH. Drugo je pitanje što je razgovor i rasprava za odlučivanje o 10 provincija bilo pod strašnim pritiskom vraćanja na etničku podjelu. Zato naša delegacija nema odgovornosti. Ona se samo našla u odnosu snaga koji je to pratio. Ovdje se se žalost kod nas, naročito u Sarajevu, dijelom i među našim kadrovima a dijelom i u mas-mediju, stvorilo jedno stanje da se naša delegacija i uopšte naše učešće u Ženevi nije pokazalo produktivnim sa stanovišta borbe za strateške ciljeve BiH. Mislim da to ne stoji i da se to mora korigovati. Mi učestvujemo u mirnovnom procesu i moramo ga tretirati onako kako je moguće tretirati jedan mirovni proces. Drugo je pitanje kako mi stojimo i šta mi treba da radimo i kako da se pripremamo da sačuvamo to što smo do sada odbranili i što moramo sutra braniti. Ja dajem pozitivno mišljenje o angažovanju delegacije i mislim da je delegacija uložila i u ovom sastavu u razgovoru na najvišem nivou veliki napor da se promovišu naši ciljevi, da uspiju u Ženevi djelimično i daše promovišu svjetskoj zajednici. Drugo pitanje koje bih večeras otvorio, to je pitanje preciznosti smjernice za odlučivanje delegacije u Njujorku. Mislim da je osnova te smjernice data u dva elementa. To je garancije da se svi raseljeni, protjerani vrata na svoje pragove, ukupne garancije i međunarodne i prelaznih rješenja u funkcionisanju države, drugo je pitanje garancije za uklanjanje za kontrolu teškog oružja, što znači da nas ne može niko tući kad mu je volja. Ja bih dodao, ako dozvolite, treće pitanje. Mislim da je ono bilo prisutno u generalnim primjedbama naše delegacije, ali se mora izdvojiti i precizirati., To je pitanje garancija građanskih prava, nacionalnih prava i manjinskih prava. Ovo što nam se sada dešava u centralnoj Bosni to je ono što treba preduprijeti tim garancijama. To je da niko ne može nikoga dovoditi u položaj građanina drugog reda i položaj neravnopravnosti. Niko nikoga. Jer nema onda mira. Bosna je puna mješovitih sredina. Vrlo je malo u Bosni gdje prevladjuje 90 ili 70% jednog naroda, pa Bože moj. Mislim da to moramo precizirati i moramo i medijski to u svijetu prezentirati. I treće pitanje je ko i kako da prezentira naša stanovišta u Njujorku? Htjeli mi to ili ne, u Njujorku se odlučuje o nama, odlučuje se o miru. Obustavljanju rata. Mi smo dio tog procesa i kad bi i htjeli ne možemo to sad drukčije tretirati, ja sam to vama rekao predsjedniče kad sam vas pozdravio poslije povratka, da vi trebate biti kao predsjednik delegacije gore. Vi predstavljate državu, predstavljali ste i do sada i mora se predstavljati stalno u tom kontinuiranom procesu. Ja vaše razloge razumijem, ali nisu oni toliko teški da mi ne bi ovaj prvi razlog uvažili da vi morate u tom procesu ostati do kraja: A što se tiče sastava delegacije, mislim da je najgore da bude jednonacionalna. Nemojte da dajemo palice drugima. Štafetne. Prof. Filipović zna kako smo mi primljeni u Njujorku i Vašingtonu kad smo bili

višenacionalni. Jer je prvi put na tom tlu bila delegacija BiH onako kakva i jeste BiH. Vi ste sada poslali tamo jednonacionalnu delegaciju. To je greška - politička greška. Greška je što ste to i odlučili da se nismo ovdje konsultovali. Ja predlažem da vi budete gore i da bude višenacionalni sastav delegacije. I da diplomatskom, političkom i medijskom aktivnošću borimo se do kraja za ono što je naš interes. Hvala. **Izvinjavam se, zaboravio sam da kažem da ovo pod-razumijeva razgovor sa g. predsjednikom Vlade koji je otišao danas u Njujork da mu se skrene pažnja. Ako nije u stanju braniti interese države i biti u funkciji koju obavlja, onda ćemo mi javno i svjetskoj i našoj javnosti kazati da on više nije član delegacije i da nas ne predstavlja. To nigdje nije rečeno.**

MUHAMED FILIPOVIĆ: On nije predsjednik naše Vlade. To je političko pitanje sudbine BiH. Oprostite. Mi zaobilazimo pitanja. **Mi nemamo predsjednika Vlade. Nama su udarili nož u ledja i moramo to priznati. I ko neće to da prizna, neka se legitimira zbog čega ne priznaje to da nam je predsjednik Vlade udario u Ženevi nož u ledja. Oprostite. Naša pozicija se srušila tamo. Mi smo gradili tri i po mjeseca poziciju on je srušio onog momenta kad je došao i izjavio da ne priznaje da postoji jedinstvena i zajednička delegacija BiH. A predsjednik je Vlade BiH. On je delegitimirao nas.** To je nedopustivo, to je apsolutno nedopustivo u bilo kojim uvjetima političkim. Da je najveći diktat na nama. Šta to znači? Oprostite, šta to znači da predsjednik jedne Vlade dezavuiru svoju državu, svoju državnu delegaciju i to ostane bez odgovora. Jel su oni gluhi i nijemi, je li oni ne znaju, ne razumiju šta se radi i o čemu se radi. Oni su odlično očitali stvar da smo mi ljudi koji smo bespomoćni i osudjeni na to da nam Boban i Karadžić diktiraju situaciju. Sve ovo što se zbilo je rezultat toga. Oprostite. Hrvatska karta je naša bila šuplja karta. To je moje uvjerenje i ako mi odavde odemo a ne relegiramo tog Akmadžića i ne izaberemo jednu Vladu koja će predstavljati demokratsku BiH, mi nikakve šanse nemamo u Njujorku. To je moje apsolutno uvjerenje i iza toga ne samo da ću stajati nego ću voditi akciju protiv toga. Niko nema prava da BiH na takav način dovodi u pitanje. To je nečuveno, to nema u historiji državnoj. To se nikad nije desilo da predsjednik Vlade na takav brutalan način dezavuiru šefa države. Oprostite.

IZETBEGOVIĆ: Ko se javlja za riječ?

BJELOBRK: Ja bih bio rad, prije svega, da sugerišem neke naredne poteze da što manje kvalifikujem ove prethodne, mada vjerovatno svako iskustvo koristi kao poriv da se čovjek odredi prema narednim. Kongres SDP od 28.decembra prošle godine je

vama poslao poruku - ratnu izjavu svojevrsnu, gdje je upozorio i predložio mnoge stvari kako se odrediti prema mnogim stvarima. Ja ću sad kao čovjek se pokušati odrediti u ovoj diskusiji i reći - imate preko puta sebe ljude iz engleskog govornog područja koji se određuju prema... i...Što može otvoriti čitav prostor manipulacija, špekulacija, i svih sličnih formi. Ja bih sugerisao stoga slijedeći red poteza.

TRAKA SE UOPŠTE NE ČUJE. *Na traci govorili gospodin Boro Bjelobrk i Tarik.*

TARIK: Profesore, upravo se o tome radi. Dakle, naš je savjet koji naravno govorimo samo zbog sebe. Nemamo mi iluziju da ćete to poslušati. Naš je savjet da predsjednik Izetbegović dosljedno ne ode u Njujork i da se nastojimo izvući čak iz tih potpisanih 9 principa jer njima ne dobivamo ništa, gubimo sve. I da po završetku, u svakom slučaju, državna delegacija donese nekakvu predsjedničku izjavu kojom Konferenciju smatra završenom, neuspjelom i ne priznaje nikakve političke i pravne posljedice niti do sada postignute preliminarne sporazume, jer se može desiti da nakon nekakve intervencije ili završetka rata nas vrate na tih 9 principa koji su apsolutna propast za ovu državu. To je prva stvar. Druga stvar, u istupima zvaničnika BiH i u komentaru tih prelaznih rješenja, koja eto nismo prihvatili, čuje se da se time suspendira Predsjedništvo, Vlada. Mi bismo bili sretni da nije tako, ali potrebno je da i samo Predsjedništvo i sama Vlada učine nešto na samopoštovanju čime bi barem spriječili da mi sami ovdje ne radimo na destrukciji Predsjedništva i Vlade. Vi ste sami naveli te primjere profesore. Ako nigdje na svijetu ne postoji da premijer da ostavku a da ostane Vlada i da se imenuje novi, nego samo kod nas, onda je to neozbiljno. Zašto bi neko poštovao takvu Vladu. Ako nigdje na svijetu nema ono što ste napravili, pogazili naš ustav, suspendirali da bi dobili nekog Lasica, a sad tog Lasica nema, onda vi zaista, mislim, sami radite na tome da vas neko ne uvažava Predsjedništvo. Da je prvi vojnik države i najgori, ne mislim da jeste, ako ta Armija raspiše potjernicu za jednim čovjekom pa se vi predsjedniče s tim čovjekom slikate na Igmanu, očito u prijateljskim odnosima, onda vi dezavuirate svojiju Armiju. Ako ne valja komandant i ako nije u pravu, ne govorim sad sa stanovišta istorijskog ishoda obračuna sa generalom Prazinom - moglo se to drugačije završiti, ali ni onda ne biste bili u pravu. Naime, vi morate uvažavati svoju Armiju ako želite da je uvažava svako drugi. I niz drugih stvari koje treba raditi ozbiljno da bi i nas ozbiljno shvatali. Mi vam na drugi način pomoći ne možemo. Prošli put kad smo razgovarali vi ste možda mislili da se ja šalim kad sam rekao da treba komandovati "Prozor noćas mora pasti". Ja se nisam šalio. A poslije Prozora došao je Vakuf i to ako mislit

da se sad nešto sredilo, nije se ništa sredilo. Samo je pitanje je li potrebno da mi između sebe to konstatujemo pa da vidimo šta nam je činiti, ne moramo to reći u javnosti, ili vi između sebe bez nas. Ali drugačije to, jednostavno, ne ide. Nemojte mi zamjeriti na ovom malo familijarnijem tonu, ali meni se ponekad čini da vi ko imate nekog šejtančića koji vam nešto govori šta ne treba uraditi i vas niko nije prisilio da izjavite da biste prihvatili svako rješenje koje vam ponudi Zapad. Eto, Zapad je ponudio rješenje a to nama ne odgovara. Mislim, ja ne mogu da shvatim, mi ne možemo napraviti 100 tenkova kojih nemamo. Ne možemo tu silu spriječiti koja je krenula preko Bajine Bašte i preko Skelana i gore preko Ljubovije. Ali neke stvari možemo napraviti, za neke stvari nam niko nije kriv. Neke stvari zavise samo od nas, naime od vas. Od ljudi koji su država. Naš drugi predlog, dakle poslije ovoga da ne idete u Njujork, da ništa ne prihvatite i da kažete da ništa ne prihvatate što je dosad potpisano, jer posljedice ne mogu biti gore one već sada jesu loše. Drugi je predlog da Predsjedništvo u funkciji Skupštine izglasa nepovjerenje Vladi. Mislim, nemojte se ljutiti prof. Filipoviću što se opet sad obračam, ali vi ste pokrenuli pitanje Vlade. To je za nas jasno. Mi smo rekli da u tu Vladu nećemo. Mala stranka smo mi, za nas je bitno da imamo ministra u Vladi.

FILIPOVIĆ: Nismo mi male stranke, oprostite, mi imamo veliki uticaj. Velike stranke su danas male stranke.

TARIK: Objektivno, profesore. Upravo ja za svoju stranku to govorim. Nama je značajno bilo, profesore, Nama je bilo značajno da imamo ministra u Vladi, ali mi ni jedne sekunde nismo se dvoumili da kažemo da u tu Vladu nećemo jer je to veleizdaja. E sada neki su ostali misleći da će time spriječiti krizu Vlade, a izazvali su krizu države. Ono što mi želimo da vi lijepo izglasate nepovjerenje Vladi za 24 sata kao mandator da nadjete mandataru, sve se prethodno da dogovoriti i da izvršite konsultacije sa strankama kako Bog zapovijeda, a onda opet izglasajte Vladu kakvu hoćete. Ali neki red mora postojati jer inače je apsurdno tražiti da neko drugi tu Vladu poštuje i uvažava. I ukoliko zaista ste zainteresirani, zavisi u kojem stupnju za različite prijedloge, vi uvijek imate pravo da svaku od ovih ili bilo kojih drugih stranaka i organizovanih snaga i predstavnike nauke i akademije i vjerskih udruženja na vaš poziv svako će se pojaviti i izložiti svoje predloge. Ovo je malo širok skup i malo je sužen za sve ono što bismo mi predložili. Mi ćemo predlagati dalje i kad nam se ne bude sviđjali potezi koje država vrši i dalje ćemo davati konferencije i najavljivati šta će se desiti. Mi ništa drugo ne možemo učiniti. To su, dakle, naša dva predloga. Odustajanje potpuno od Njujorka, veliki me je strah, pravo da vam kažem, da oni ipak ne pristanu

na tu kontrolu artiljerije itd.itd. jer ovo što g.Pejanović kaže garancija prava. Za to bi trebalo 4,5 miliona vojnika. Jer 1.500 vojnika UNPROFOR-a nije u stanju da sačuva jednog Turaj lica. Prema tome ta ideja o kojoj vi razmišljate je pogrešna kao što su -sada ću skočiti na temu zbog prisustva g.Salkića. **Imam potrebu i to da kažem. Kada smo objelodanili sporazum iz Medjugorja o saradnji SDA i HDZ i tada nam je bilo jasno čemu to vodi. Gospoda koja su djelimično sad koncentrirana u Pres-centru Armije BiH inače pod tzv.slobodnim medijima su g. Salkića proglasili agentom KOS-a jer razjedinjava hrvatski i muslimanski narod.**

FILIPOVIĆ: To je uobičajena formula za sve ljude koji slobodno misle. Evo, tu je ministar Pušina koji je izdao saopštenje. To su svinjarije.

TARIK: Mi drugih načina nemamo osim da u ovakvim rijetkim susretima predlažemo, i da se u javnosti, a sve nam je manji prostor medijski moram konstatirati, dajemo svoje mišljenje. Hvala lijepa.

PEJANOVIĆ: Ja bih jedno pitanje postavio g. Tariku. Odustajem od polemike koju zaslužuje jedna ocjena, jer ne valja vlast koja ne može saslušati protivno mišljenje, a pogotovo konstruktivno mišljenje. Ali bih molio jedno pitanje. Znači li vaš predlog potpuno odustajanje iz mirovnog procesa?

TARIK: Ne, to znači da vi niste shvatili da taj mirovni proces se samo zove mirovni proces, da nijedna mirna tačka odpočetka njegovog nije stvorena, a iskrslu je bezbroj žarišta, da logori nisu raspušteni itd. Ja jesam za mirovni proces koji to jeste, a ne koji se tako zove.

FILIPOVIĆ: Mi uvijek možemo izazvati izraelsku poziciju da odbacimo sve rezolucije bilo čije. Samo moramo imati Ameriku iza sebe. Ali to je u prilog Alijine politike. Svi znaju da ja kritikujem Alijinu politiku, ali u prilog Alijine politike je to. Ja mogu radikalizam provoditi onda kada imam snagu iza sebe.

IZETBEGOVIĆ: I kad odgovaraš za ono što radiš. I kad budeš na mom mjestu onda to možeš uraditi. Ali sad kada me sa svih strana zove 500 hiljada ljudi i pita kad ćemo se vratiti kućama i pitaju me kako da mi odbranimo nešto. Naime, kad budete na mom mjestu onda možete radikalizam provoditi ali na svoj račun. Ja lično ne mogu provoditi radikalizam, ja trenutno pokušavam da se, koliko je moguće, odgovorno ponašam u situaciji kakva jeste. Inače, kako ja politiku shvatam, pravo nije pravo. To je lako riješiti. Ja mogu otići kod nekog etičara tamo ili svećenika i pitati ga šta je pravo a šta nije pravo. Nemam puno koristi od toga. Da ne

ponavljam da je politika stvar mogućih stvari, da iz spiska svih želja prvo što uradim prvo izbacim nemoguće stvari. Pa neću o njima da raspravljam uopće. Nego svedem na ono što je moguće i da iz toga moguće, ako mogu da odaberem nešto što valja. Ali vi svi zaboravljate situaciju u koju smo došli. Rezultat je napada jedne Armije na BiH. I rasula vlasti usljed jednog snažnog udara pesnicom po svemu tome sve se razbilo. I mi smo to pokušali da sakupimo. Nismo mi tu Armiju, nismo mi uzrokovali niti smo. Jedino ako smo, kao što to kažu odozgo sa planine, kažu da niste izglasali suverenost, ne biste doživjeli to što ste doživjeli. Tada jesmo, najvjerovatnije, na neki način bili razlog ili doveli do rata. Ali, Bože moj. Možda smo mogli na drugi način da postupimo. Samo se radi o ovome. Mi smo doživjeli agresiju na način kako je to Poljska doživjela, Francuska i sve je otišlo djavolu. Sad se borimo da pokupimo to nakon što je snažnom pesnicom udareno na BiH, što se ta armija sručila na nas. Mi pokušavamo ako možemo na neki način polako sačuvati to što se da sačuvati, konsolidirati polagano vlast u situaciji kakva ona jeste trenutno, a vidite, ja se ne branim da nisam pravio niz grešaka u pokušaju da barem pukotine koje nisu neophodne, je pukotina na sve strane ima. Uvijek uračunavajte u to. Kad govorite i dajete predloge, nismo mi pozvali armiju niti je rat rezultat naših grešaka, osim ako je u situaciji kada je Hrvatska otišla iz Jugoslavije i Slovenija, ako smo tada trebali da metnemo prst na čelo pa da kažemo, dobro u situaciji kakva jeste hajmo se prikloniti jačem. Mi smo se tada odlučili na suverenost. Ovi tvrde da je to bio razlog rata i da smo mi skrivili rat. Možda smo mogli da to ne kažemo, ali ja danas, pravo da vam kažem da sam znao da nas sve ovo čeka i da se moglo gledati u budućnost ja bih donio, što se mene lično tiče, istu odluku. Ne bih ostao u sastavu one Jugoslavije u kojoj vlada Milošević. Ne bih savjetovao narodu koji me sluša, ili dijelu naroda, ili dijelu građana, ili dijelu javnosti koje bi me pitalo šta da radimo. Sudbina je od tada i tada je počeo rat. I to je bio razlog rata. Protiv nas se našla jedna strašna mašina, srušila nam je tu državu, mi sad to pokušavamo koliko možemo u takvoj situaciji da to konsolidiramo. Dakle, to je situacija u kojoj se nalazimo. Nije to bila neka tabularaza u kojoj mi sad kombinujemo vlast i državu nego jednostavno u jednim uslovima rata, ubijanja pa i izdaja kojekakvih. Dakle, nije riječ samo o ponašanju nekih ljudi za koje ste mogli proračunati kako će se ponašati, nego često potpuno nepredvidivih poteza. Vi ste se pouzdali u neke ljude da zastupaju bosansku stvar. Vrlo skoro su bili primjeri iz vaše stranke, pa iz niza drugih stranaka. Pouzdate se u ljude. Medjutim, vi ne možete jednostavno da predvidite ponašanje ljudi. Računate da treba i kvalitetno to da sastavite bilo na nekoj nacionalnoj osnovi, bilo da neku naciju uključite u očuvanje te Bosne, bilo neku stranku da uključite. Imate s te strane na neki

način nepredvidiva ponašanja i neočekivane postupke. To je situacija u kojoj mi pokušavamo da održimo se nekako na površini da ne potone taj brod što se zove Bosna. Jednostavno, bura i još brod šupalj na sto mjesta. Treba brod pokušati nekako da se iskrca i da se nekako dodje do obale - kako god. U toj situaciji ne možemo, unutra vlada priličan nered i na palubi i dole i svugdje i radi se koliko može. Vlada pomalo neko haotično stanje, ali mi pokušavamo da to spasimo koliko je to moguće. To je stanje, to je...u kome se sad mi rješavamo problem. Ali ponekad imam utisak kao da raspravljate kao da je sve OK i sad mi biramo rješenja. Pitanje je koliko je moguće uopšte birati rješenja u situaciji kakva jeste. Nego se ravnamo - pokušavamo datim brodom izbjeći neki hrid, neku hridinu izbjeći pa onda naletimo na neki sprud koji se nalazi pod vodom pa se nije ni vidio. Vi znate na šta tom prilikom ciljaj, jer ja vidim nekakav hrid koji je napolju, ali ne vidim onaj podvodni. Ali taj podvodni nam je napravio puno više nevolja.

FILIPOVIĆ: Da, ali više očiju, Alija, više vidi.

IZETBEGOVIĆ: Naravno. Vidite, mi gajimo taj metod koji drugi ne gaje. Prije svega, mi razgovaramo sa vama dosta često. Radi se o ovome kad je riječ o ovome. Ipak se radi da ste vi bili u opoziciji prema vlasti. Mi to gajimo taj sistem dalje. Ta opozicija kod nas, za razliku od drugih zemalja, može da izadje i da kaže svoje mišljenje pa na taj način utiče na javnost, utiče na ponašanje vlasti. Jer vlast iz toga izvlači neke zaključke, izabere od toga što smatra da je pametno itd. Dakle, pokušavamo to da uradimo u situaciji u kakvoj se nalazimo maksimalno. I konačno, radi se o nekom rješavanju. Ne možemo očigledno da dobijemo sve u situaciji u kojoj mi nismo izašli pobjednici u ovom ratu. Rat je pola, odnosno na pola puta - ni tamo ni ovamo. Prekinut je na pola. Pregovori su naime ti, nije rat prekinut, ali pregovori se vrše u situaciji u kojoj ona armija nije poražena a mi nismo pobijedili. Nego vlada neki balans nesiguran, ne zna se kako stvari mogu dalje da teku. Da vam kažem neka svoja razmišljanja. Ja se bojim u slučaju nastavka rata da se mogu stvari iskomplikirati do te mjere da će se možda Srbija mobilizirati, da će možda u Rusiji doći do prevrata koji će dati snažnu pomoć tamo. Sve su to moguće stvari nisu nemoguće. Jeljcinov položaj je vrlo labav tamo. Sve se tu može da okrene tumbe u roku od mjesec-dva dana. Vi imate potpuno svjetsku situaciju drugačiju. Pa onda vjerovatno povratno - američku situaciju, a tamo su atomske bombe mogu se naći u rukama jedne grupe ljudi spremnih na sve. Amerika bi tada mogla da promijeni potpuno i evrpski dio. Vidite šta je uradio Kolombo zadnji put. Onaj Života Panić je poručio da će baciti, pomenuo je na nesreću i Rim. Rekao je - mi

smo u stanju da bombardujemo Rim. Vidite da su mu povjerovali. Kolombo je probio situaciju gore Srbije i odletio u Beograd. Onaj Kolombo koji dolazi sutra kod nas ovdje. Dakle, ima masa stvari koje treba ukalkulirati koliko je moguće i koliko je moguće da ne bi kasnije čovjek rekao da je trebao u nekom momentu da stvari zaustavi, da imamo neko tlo pod nogama ovdje. Imamo neki okvir. Ne mogu ja sada imati suverenu, cjelovitu, građansku državu BiH. U ovom momentu toi nije moguće, ali je moguće možda sačuvati nešto... Ja kažem ovo. Moguće je sačuvati jedan okvir pretpostvke u kojem bi se u daljoj evoluciji moglo doći do jedne građanske demokratske države.

FILIPOVIĆ: To je pretpostavka za očuvanje mira. Ti moraš postaviti prvo da Bosna može funkcionirati samo kao demokratska građanska država. Oprosti. Na nacionalnoj osnovi ona ne može funkcionirati.

IZETBEGOVIĆ: Kad gledamo ovo mi kažemo hajmo u ovom momentu ići na ono što se može očuvati, a to je moguće očuvati državu koje se groze mnogi da će je rascijepati sada. Ona može da propadne u roku od dva-tri mjeseca dana da više nema države uopće. Jer ti znaš kakve su sile i centrifugalne u Bosni ovdje jake i na koncu pomognute spolja das je vrlo moguć razvoj takav stvari. Da i svijet digne ruke, da možda čak i povuče priznanje nad jednom državom u kome tim faktima, razvojem fakata jednostavno vidiš da se svelo samo na jednu stranku ili jedan narod unutra, a ovi drugi narodi otišli iz nje. Nemojmo tu liniju ojačavati ponašanjem.

FILIPOVIĆ: Nemojmo tu liniju ojačavati ponašanjem.

IZETBEGOVIĆ: Ako je moguće...

FILIPOVIĆ: Nemojte voditi nacionalnu i unilateralnu politiku.

IZETBEGOVIĆ: Naravno, ne. Ali, sad pazi, radi se o ovome što i ranije država BiH i danas je naslijedjena jedna definicija u vrijeme kad ona čak i nije morala tako biti definirana. Definirana je kao država tri naroda i ostalih naroda. Mi smo tu definiciju naslijedili i ona nije slučajna bila. Već su bile tako jake snage koje su htjele da se izradi neki nacionalni identitet. Već su onda bile tako jake. Da su je definirale. Mi smo naslijedili upravo tu definiciju. Ono je kasnije razvoj stvari samo pojačao to. Ti danas moraš imati u vidu da je to ipak država i naroda. Očigledno, prvenstveno naroda. Jer postoje tri vojske nekakve u državi. One su fakt. Nismo ih mi stvarali. Mi pokušavamo našu stvoriti bosansku vojsku. Sada, ako je moguće, stvaramo iz ništa praktički od grupa, stotina ljudi koje

su tamo uzele oružje pa pokušavamo tu vojsku stvoriti. A one dvije vojske već postoje. I vi danas imate u BiH tri vojske. One postoje, vi ne možete njih usisati. Nema načina da ih uklonimo. Postavlja se pitanje kako bi se samo eventualno neutralizirale te vojske, prije svega, kad govorimo o četničkoj vojski. Kako da tih 80.000 dobro naoružanih ljudi, na koji način izaći s njima na kraj. Ako ih možemo pobijediti bilo bi najbolje da ih pobijedimo. Da ih pobijedimo kao što su partizani u onom ratu pobijedili četničku vojsku i sklonili sve to skupa s vrata. Je li mi to možemo da uradimo. Svijet nas ne pomaže, svijet nas, naprotiv, gura na pregovore. Pregovarajte i nadajte neki izlaz i sada se radi o ovome - da li bi se možda negdje moglo korak po korak da se jedan dio sačuva BiH odmah. Da se definiše. Sad imamo nekakvu teritoriju slobodnu otprilike 45% teritorije koja bi se možda mogla povećati za daljnjih 12-12-15 procenata pa bi bilo 60% slobodne teritorije. Pa neka se za onih 40% dalje borimo političkim i drugim sredstvima. To je jedan modus. A drugi je modus da jednostavno rizikujemo i da kažemo idemo u nastavak rata pozivajući, stvarajući jedan narodni front svih snaga koje se bore za BiH da otkazemo ljubav i razgovor sa svima spolja i da pokušamo se tu boriti, ali meni je stalno slika geopolitičkog položaja bosne kakav on jeste pred očima. Ta slika u kojoj Bosna, ona je već sama po sebi opkoljena svojim geopolitičkim položajem. Mi imamo jedan jedini izlaz na more to je kod Neuma koji ne postoji. Mi nemamo ni jednog aerodroma koji radi, nemamo ni jedne luke koja radi. Kad sam neki dan bio u Albaniji ja kažem onom Beriši, ja sam ti zavidam imaš barem luku, imaš ovdje obalu pa si slobodan, možeš sa svijetom da govoriš, možeš bilo šta sa svijetom dogovoriti. Ako treba odbrana Albanije ti možeš to da uradiš. Mi to ne možemo da uradimo. Mi moramo sa nekim itekako se osmjehivati i biti dobri prijatelji itd. da dobijemo milion komada metaka sa kojima ćemo se boriti na Maglaju i Dobiju i kojekuda. Osposobili smo nešto vojne industrije, ali ta opet treba da dobije neke komponente s polja koje ne može da dobije bez saglasnosti, bez dobre volje ljudi koji nam nogu u svakom momentu da to spriječe. To je dakle geopolitički položaj Bosne. On je takav. Ali uračunajte u sve zajedno i ovaj razvoj. Nemojte se time, ne znam, ponekad mi se čini da pomalo avanturističke stvari se rade odnosno predlažu. Sve to. Mi smo napadnuti. Ali računajte jednu stvar. Ja se jako bojim razvoja i što se mene tiče, ne znam koliko vi to kalkulišete, ja kalkulišem sa najnepovoljnijim slučajem razvoja u Rusiji i vjerujte mi da se to može lako da dogodi. Tad imamo potpuni obrt situacije i možda ja se bojim propasti ovdje tada. Nemojte izgubiti iz vida tu stvar. Kalkulišete nekakvom sigurnošću gore. Više ništa nije sigurno u Moskvi. Ako su Jeljcinu mogli zabraniti da ide u Japan ona trojica ljudi, oni su, njegov je položaj krajnje kritičan i tu može doći lako do obrta stvari mogu doći u ruke ljudi vrlo

sličnih Miloševiću koji sad imaju i atomske bombe u rukama. I onda vidite šta možete dalje uraditi u Bosni.

X: ? Ja sam očekivao... (ne čuje se)

Poslije ove diskusije vi ste se već opredijelili da date jednu svoju ocjenu.

IZETBEGOVIĆ: Nisam nikakvu ocjenu dao, ovo su glasna razmišljanja. Vidite, što se tiče odluka, odluke su donesene. Mi nismo potpisali one dokumente, ali ja govorim - mi ovdje razmišljamo glasno svi pokušavajući jedni drugima da...

X: Stekao sam utisak da se...(ne čuje se)

MATELJAN: znamo oko čega ste počeli, a to je pitanje međunarodne konferencije i ovih ženevskih principa i dokumenata koji su ostali u fazi u kojoj su ostali. Jasno je da je u ovom vremenu teško kontrolisati živce i emocije, međutim moje je mišljenje da treba mnogo više koristiti pamet jer jedino tako se nešto može napraviti. Što se tiče principa koji su potpisani u ženevi, a ja mislim da se oko njih i dalje treba truditi, postoje dvije stvari. Prvo smatram da jedan princip je tamo trebalo nastojati u svakom slučaju da se promijeni, a to je onaj koji kaže da će se slobodan protok roba itd. ljudi kroz BiH obavljati kroz koridore koje će kontrolisati UNPROFOR. Mislim da takav jedan princip je teško prihvatljiv i mislim da je trebalo insistirati da on kao takav

TRAKA NIJE SNIMLJENA - NE ČUJE SE

Diskutanti: MATELJAN, IZETBEGOVIĆ, FILIPOVIĆ, IZETBEGOVIĆ

FILIPOVIĆ: Ne može se to raditi tako. To je smrt demokracije. Arbitraža ličnog uvjerenja na ljudima koji reprezentiraju neki javno priznati i kvalifikovani javni interes je negacija demokracije. Ne radi se to da li sam ja u pitanju. To se isto desilo reformistima. Vi ste arbitrirali nad javno priznatim i kvalifikovanim u demokratskoj proceduri parlamentarnoj interes. Oprostite. To su kvalifikovane stranke koje su nominirale svoje ljude u sporazumu o koaliciji sedam stranaka i vi ste ih arbitrirali na njima. Oprostite, to je nedopustiva stvar.

IZETBEGOVIĆ: Bilo bi demokratski da dovršim ono što sam počeo da govorim. Prekinuo si me, Muhamede.

FILIPOVIĆ: Izvini molim te.

IZETBEGOVIĆ: Nije se radilo o ličnosti Filipovića nego se radilo o tome što je Pelivan ugovorio jednu koaliciju koju mi nismo mogli da prihvatimo. Ja sam rekao - ako će oni postaviti

Filipovića da ne može ići neko drugi. Mi nismo mogli da dozvolimo da sedam stranaka, to je bio potpuno pogrešan koncept, da imaju -pod jednak broj glasova. Ministar u Vladi je to sam uradio. On je bio tu da dezavuiran on. Mi smo rekli onda moraš nekoga drugog. Nismo mogli da prihvatimo. Jer ova posljednja koaliciona vlada koju je sastavio Pelivan pogledajte malo koliko su bili ti ustupci. Sad je tražio da i Filipović udje plus, pa onda bismo imali praktički SDA i HDZ. Imali bi jednak broj ministara unutra kao i ove stranke manje. To je bio problem tada. A nije bio problem arbitriranja. Mi nismo jednostavno htjeli da dozvolimo takav odnos snaga u samoj vlasti. Mi smo htjeli da ima, da bude koalicija, same jedna stvar ovo što se događalo tada u toj diskusiji to se svagdje događa kod sastavljanja koalicionih vlada. Napolju se to ne vidi. Napolju se vidi konačno lista, ali najvjerovatnije ovo se u ovoj sobi diskutiralo. Tako se to ponavlja u talijanskom parlamentu, tamo gdje ljudi pokušavaju napraviti od pet, pa nemojmo ovoga, nego ovoga, i na koncu izadju ljudi iz tog. Ali odnos je bio poremećen po našem mišljenju na našu štetu opasno. I meni su kasnije prigovarali da sam napravio velike koncesije i sad mi tio prigovaraju. Kažu da sam dozvolio takav odnos da udju svega dva do tri ministra iz SDA, a da udje 5-6 iz opozicije. Onda sam rekao da to tako ne može. Ako hoće ovoga, onda ne može taj. Ne mogu svi ući. Pogrešan je bio koncept o tome kad je 7 stranaka, svi predstavnici da su unutra, pa ne može. Onda je u jednoj vladi koja ima svega 19 ministara praktički nije tako moglo da ide. Ne znamo mi je li to razlog. Ona se raspala, ali izgleda da se nije zbog toga raspala. Rapala se zbog toga što se HDZ predomislio u ovom slučaju, a ne zbog toga. Hoćemo li vratiti razgovor na temu iako nije nekorisna razmjena mišljenja o nekim stvarima. Vrlo je dobra. Ali kad se vratimo mi na problem ženevskih razgovora, jeste li vi htjeli nešto da kažete o tom pitanju?

IBRAHIM SPAHIĆ: Htio sam da kažem da se sa stanovišta organizacije rada ove naše delegacije u Ženevi i javnosti koja je bila pri tome uključena u onom što je učinila delegacija, čini logičnim da Vens i Oven ne odobravaju niti obećavaju prisustvo državne delegacije u Ženevi i javnosti koja je bila pri tom uključena u ono što je učinila delegacija, čini logičnim da Vens i Oven ne odobravaju niti ne obećavaju prisustvo državne delegacije BiH pošto ona već jeste članica UN. Prema tome, sasvim je logično prisustvo ministra inostranih poslova kao predstavnika Vlade BiH. To je prva stvar. Poslije ovakvog rezultata i rada. I druga stvar, zaista mislim da bi bilo dobro pokrenuti pitanje zasjedanja Generalne skupštine UN ukoliko se odnos snaga bitno poremeti protiv BiH, ukoliko se promijeni raspoloženje u međunarodnom javnom mnenju i u politici velikih sila prema BiH. **I treća stvar,**

postavlja se pitanje da li će g. Mile Akmadžić, kao čovjek koji je otišao, koliko sam razumio u Njujork iz Ženeve ili iz Zagreba, moguće pojaviti se opet u funkciji predsjednika Vlade. To bi bilo vrlo neukusno, ali pošto smo ovdje imali već jedno iskustvo koje je potpuno negativno i imali smo istup zajednički predstavnika određenih partija na prošloj sjednici Predsjedništva kad je otvoreno i postavljeno pitanje oko čega smo se zaista svi složili u onoj pauzi, šta znači zapravo ta karta koja se drži u džepu u odnosu na Vladu BiH i koju g. Akmadžić naravno nije pokazao u tom trenutku na stolu. Prema tome, nas bi samo zanimalo to da li može doći do toga da se, s obzirom na činjenicu da, koliko razumijem se g. Akmadžić nalazi u Njujorku, ukoliko mi ne bi sredili unutrašnje stvari oko Vlade BiH može dovesti u javno mnjenje Amerike pa i u odnosima prema zasjedanju Savjeta bezbjednosti do nekih situacija koje bi mogle biti poprilično neugodne sa stanovišta interesa BiH.

IZETBEGOVIĆ: Trebao bih da dadnem riječ sada, ali pošto ste mi postavili pitanje, samo da odgovorim. Naime, dvije stvari bih vam odgovorio. Jedno je, pošteno je da vam kažem, ja sam ptao Akmadžića nakon njegovog istupanja kako da objasnimo tu stvar i kako da ja objasnim sad novinarima? On je rekao, ja sam to kasnije rekao novinarima, mogu vam reći njegovo objašnjenje. On je rekao ovako: "Ovdje se raspravlja o dvije stvari - problem mira i rata u BiH i problem unutrašnjeg uređenja BiH. Kad je riječ o problemu mira i rata, mi smo zajedno i smatramo se istom delegacijom pa smo i fizički sjedili za istim stolom". Bio je ovakav isti sto tamo, samo je bio puno većih dimenzija, na jednoj strani smo sjedili mi i delegacija Bobanova i to se smatralo. Kad je riječ o miru i ratu mi smo ista delegacija. Kad je riječ o uređenju unutrašnjem BiH ja smatram, kaže Akmadžić, da je to problem odnosa tri naroda u BiH i njihovih sporazuma i nesporezuma, mada sam ja u sastavu hrvatske delegacije i zastupam hrvatski interes. Ja sad ne mogu, smatram da vi zastupate, kako je on rekao, muslimanski interes, ja hrvatski sa Bobanom, a oni tamo zastupaju srpski interes. To je njegovo vidjenje. Dakle, tako je on meni objasnio stvar. Dakle, kada je riječ o miru i ratu, mi smo ista strana. Kada je riječ o uneredjenju unutrašnjih odnosa, onda nismo ista strana.

KONJICIJA: On je nas sve slagao ovdje.

IZETBEGOVIĆ: Ja ne bih želio da polemishemo. Ja kažem da je stav s moje strane da dadnem objašnjenje koje je on meni tada dao. On je tako odgovorio. Mi smo ista strana kad je riječ o strani koja je sjedila upravo ovako baš na suprotnoj strani. Sjedio je Karadžić i ovi iz Srbije. To nisu, valjda, slučajno., Vens i kompanija sjedila je ovdje gdje sad sjedi Tarik i Alija itd. Tamo je sjedio gdje je Filipović, Tudjman. Ali, molim vas, mi smo tada sjedili i on kaže - mi smo ista

strana prema onoj strani kad je riječ o agresiji na BiH. Mi smo, prema tome, suprotna strana i mi smo zajedno. Kad je riječ o unutrašnjem uređenju, to je problem tri naroda, sad sam ja u ovoj delegaciji. To je bilo njegovo objašnjenje. Što se tiče drugog pitanja, ja o tome ne dajem sud koliko to stoji kada su me novinari upitali za Akmadžića, ja kažem, ja mogu samo reći objašnjenje koje je meni Akmadžić dao. On je dao ovakvo objašnjenje. Objašnjenje koje je za onu stranu prilično dobro zvučalo. Kad je riječ o ratu i miru, ono je agresivna strana, a mi smo BiH kompletna evo tu na okupu. Kad je riječ o agresiji. A pošto smatra Akmadžić da se ovdje raspravljaju i nekakvi naši unutrašnji odnosi, on smatra da je riječ tog odnosa to njegovo mišljenje. Nije to moje nego njegovo mišljenje da je to odnos tri naroda koji treba da se tu dogovore pred licem međunarodne zajednice. A kad je problem sad ovoga, vrlo je jasno rečeno da će naša delegacija imati svojstvo, položaj državne delegacije i nju zastupa Silajdžić. Oni će, Boban će zastupati tu delegaciju. Akmadžić se nije ni javljao tamo za riječ. Ne znam da su uzeli ikad riječ na onoj konferenciji, Boban je zastupao u svim tim slučajevima. Ja ne očekujem da će on sada kazati e, ja sam predsjednik Vlade, prema tome to nije tako kako kaže.

FILIPOVIĆ: Na konferenciji za štampu zadnji dan, našao je za shodno da dezavuiru nas i da kaže da mi nismo državna delegacija BiH. To je Akmadžić izgovorio preda mnom.

IZETBEGOVIĆ: Pazi, mi imamo neke slične situacije. Recimo, u Francuskoj ima tzv. problem kohabitacije - predsjednik republike iz jedne stranke, predsjednik Vlade iz druge stranke. Dosta se često glasno svadjaju oko toga itd. Dakle, nije taj problem u demokratskoj praksi nepoznat. Imamo upravo problem tamo. Sad ako hoćete, imate slučaj u Turskoj gdje često između Ozala i Demirela ima itekakvih svadja - ko u kom svojstvu predstavlja državu, čije je mjerodavno, itd. Ali mislim da ovdje neće doći ni do kakvog spora da, iako bi tako nešto istupilo da to ne bi baš pilo vode, ne bi puno značilo. On može da kaže šta hoće, ali mislim da je državna delegacija predstavljena od strane ministra inostranih poslova ovdje potpuno.

FILIPOVIĆ: Naša država je tamo predstavljena isključivo samog ministra vanjskih poslova.

IZETBEGOVIĆ: Tako da, ako hoćete, mogli bi njegov položaj pojačati time da mu ispred Predsjedništva dadnemo ovlaštenje da zastupa Predsjedništvo itd. Time se može da ne bi došlo do problema, on je predsjednik Vlade, ovo je njegov ministar inostranih poslova. On istupa u svojstvu predstavnika države tamo.

Odnosno Predsjedništva koje je kolektivno i koje je njega ovlastilo da zastupa stav države. Možemo to da kažem da bude duplo vezano, da imadnemo neku sigurnost. E sad, izvolite od vas dvojice ko se javio prvi za riječ? Izvoli, Sefere.

HALILOVIĆ: Da iskoristim priliku pošto su ovdje umne glave. Nekoliko informacija i jedno moje mišljenje za koje ne aludiram da se prihvati, ali bih zamolio sve prisutne da razmisle. Prvo, odnos u srednjoj Bosni i odnos sa snagama HVO. Ona s generalno smiruje - situacija. Medjutim, na prostoru Viteza, Kiseljaka i Busovače dosta je aktivna ta tzv. snajperska paljba. A najizraženije u zadnjih 4-5 dana bila je na prostoru Kiseljaka gdje se uglavnom privatne radnje Muslimana miniraju, istjeruju se ljudi iz grada, pljačka im se imovina i vrši se jedan oblik etničkog čišćenja na tom prostoru.

KONJICIJA: Genocid, a ne etničko čišćenje.

HALILOVIĆ: Dobro prof. zovite ga kako god hoćete, samo znamo o čemu se radi. Nemojte me sada. U Gornjem Vakufu je dosta aktivna snajperska vatra. Snajperisti tu dosta rade. Na osnovu onoga što mi uspijevamo da čujemo, pošto su ta pregrupisavanja snaga sad nemoguća ni sa jedne ni sa druge strane, jer je izvršen operativno-strategijski razvoj, a blokirane su sve ceste od jednih i drugih snaga dakle masa je barikada i dosta često teško prolaze sanitetska vozila, po neki put nikako ili. Očekivati je, postoji mogućnost ukoliko se ne bude nešto u glavama tih ekstremista prevrnulo, da pokušaju još jednom i ova bi zona sukoba ili mjesto sukobljavanja moglo biti Kiseljak ili ... To je naša procjena. Mi ćemo u svakom slučaju preduzeti ono što nam je činiti da to, ukoliko do toga dodje, da se postupi makar kao što je ovaj put postupi ako ne i oštrije. Drugo pitanje prolazi dosta nezapaženo. Samo kao informacija na TV i sredstvima informisanja, a jeste što je Vlada uputila pismo koje je objavljeno, medjutim, trebalo bi malo više galame dići oko agresije ove jugoslovenske vojske na prostoru istočne i sjeveroistočne Bosne. Svi naši pokazatelji govore da će na tom prostoru u narednih nekoliko dana biti dosta dramatična situacija, rekao bih na prostoru slobodne srebreničke teritorije, a očekuju se i jača borbena dejstva na prostoru slobodne gorazdanske teritorije, odnosno gorazdanske regije. Pa bi eventualno trebalo još, jer na ovoj konferenciji kao što sam u prvom dijelu bio sam učesnik, uglavnom tzv. Savezna Republika Jugoslavija ponaša se kao posmatrač i koncept konferencije je takav da je to unutar bošanski sukob. Treće, delegacija Armije RBiH u prvoj turi smo ja i Šiber i Zoranović. Dakle, ja sam i tražio, to je odlukom Predsjedništva potvrđeno, da mi idemo kao delegacija Armije RBiH koja je Armija gradjana RBiH - Muslimana,

Srba i Hrvata i ostalih. Sad ja nisam siguran da smo nešto bitno uticali na mišljenje Vensa ili Ovena ali što se javnog mnjenja tiče što smo mi uspjeli da uradimo, mi smo radili koliko treba da pokažemo da smo mi Armija ove građanske i buduće BiH. Nadam se da je makar u tom sijelu odredjen doprinos. Mi ćemo to tako i nastaviti. I ja bih vas sve ovdje zamolio i upozorio sa jednim zahtjevom, koji je, slobodno bih rekao, koji ima jednoglasnu podršku od svih pripadnika Armije, a to je zahtjev stvarajte vlast što je prije moguće od MZ do Republike. Vjerujte, vlat ne funkcioniše ni u jednom svom segmentu. A ovo što dolazi od ljudi što se bune i kažu napada se civilna vlast, samo tamo gdje su pojedinačno interesi nekih ljudi... Ja sam sinoć dobio jedno pismo koje je upućeno na Predsjedništvo i tamo piše Štab Vrhovne komande. Pišu trojica ljudi iz Travnika, Zenice i ne znam odakle, mislim da je B.Luka. Oni postavljaju pitanje šta se to dešava na prostoru centralne Bosne, da oni uzmu učešća, jer od Trećeg korpusa oni ne dobivaju ništa nego znaju ono što se dešava na TV. Njih trojica postavljaju nama pitanje šta se dešava u Busovači. Valjda bi oni sami trebali znati šta se dešava u Busovači i zajedničkim snagama sa Trećim korpusom koordinirati da se taj sukob ili zaustavi ili, ako do sukoba dodje, da se taj sukob zaustavi i da ... Da se vidi da je s jedne strane ekstremizam i banditizam, ovo što se radi - paljevina kuća, to je klasičan odnosno najcrnji genocid. Od ekstremista iz reda HVO koji su

Dalje traka nije snimljena. Na traci diskutovali ovim redom:
LAGUMDŽIJA, IZETBEGOVIĆ, FILIPOVIĆ, IZETBEGOVIĆ

*“... ako budemo primorani
mi možemo rat uspješno
nastaviti, uz jedan uvjet. A
to je da postoji saradnja
Hrvatske i HVO-a.”*

**Magnetofonski snimak 189. sjednice Predsjedništva RBiH
i Vlade RBiH sa parlamentarnim strankama održane 21.
februara 1993. godine**

Sjednicom je predsjedavao Alija Izetbegović, predsjednik Predsjedništva.

IZETBEGOVIĆ: Ovo je zajednički sastanak jednog dijela Predsjedništva, zatim jednog dijela Vlade. Ne vidim samo Lagumdžiju ovdje i predsjednika poslaničkih klubova. To je tako zamišljeno. Ne znam da li su došli predsjednici stranaka ili predsjednici poslaničkih klubova kako je to bilo predviđeno. Kako je bilo u pozivu. A tema razgovora i eventualne odluke (ovdje ćemo vidjeti da li možemo donositi odluke zavisno od toga da li imamo kvorum). U svakom slučaju tema razgovora današnjeg je, prije svega, da prodiskutujemo političku situaciju i, naravno, razgovori, odnosno pregovori o miru u BiH koji se sada odvijaju konferencijom u Njujorku. Dakle, predmet razgovora današnjih, ovog zajedničkog sastanka je nastavak pregovora o miru u BiH pred Savjetom bezbjednosti. U okviru toga, u okviru analize političke situacije pa prema tome i nekih stavova do kojih bi došli, trebali bi možda da razmotrimo u tom kontekstu ovu odluku, našu jučerašnju, o prekidu vatre - jednostranom, da vidimo šta bi mogli da uradimo, zatim problem delegacije. Da li ćemo ostaviti zasad, do daljnjeg, ovako jednu delegaciju od jednog čovjeka ili bi išli na jednu reprezentativnu delegaciju. Dalje, moj eventualni put u Ameriku. Imam poziv. Da li bi bio produktivan. Moje eventualno učešće u razgovorima ako bih tamo došao jer moj put u Ameriku

skoro da nije sporan. Bilo bi koristi, vjerovatno. Sporno je to što bi se najvjerovatnije izložio pritisku da uzmem učešće u razgovorima. Ne znam da li bi to trebalo ili ne. Onda, ove pregovore kao što znate zasad smo uslovlili potpuno. To bi bila odluka normalizacije humanitarnih prilika u BiH, humanitarne pomoći. Pod tim podrazumijevamo efikasne mjere da humanitarna pomoć može stići na sva odredišta u BiH pa smo u tom pogledu...inicijativa od bojkota ovih pa apela za dostavljanje paketa hrane iz zraka. U tom pogledu su postignuti neki rezultati na osnovu tih pritisaka. Zatim, da razmotrimo mogućnost još jednog daljnjeg koraka koji bi eventualno napravili ako bi jednostrani prekid vatre koji smo mi proglasili, ako bi doveo polako do stišavanja sukoba, što je naravno pod velikim upitnikom, ali mi smo povukli taj potez i mislim da smo korisnu stvar uradili, jer vojnu našu situaciju nismo ništa pogoršali, a političku smo znatno poboljšali i mislim da je taj odjek u svijetu vrlo pozitivan na to. Da li bi je možda pratili još jednom malo radikalnijom mjerom a to je -ako bi Savjet bezbjednosti donio, a donese odluku o ustanovljavanju suda za ratne zločine, da li bi mi onda odgovorili amnestijom za one koji ne otpadaju tome. Činili bi jedan dalji važan politički korak. Važan politički poen u svijetu s jedne strane, s druge strane ja mislim da bi uticali, kao. što ovaj prekid vatre jednostrani može da utiče na kolebanje četničkih redova barem u nekoj mjeri. Vjerujem da bi i amnestija mogla da doprinese tome. Dakle da razmotrimo da li bi to bio koristan potez kao naš odgovor na Savjet bezbjednosti o ustanovljenju... Tad bi bilo definirano -odgovaralo bi se za ratne zločine. Bi li onda mogli da kažemo -mi smo definisali, oni koji neće odgovarati mogli bi možda pokolebati malo protivničke redove na taj način što bi proglasili... O toj amnestiji se, kao što znate, kod nas govori još od ljetos. Mi je odlažemo jer nikad nismo našli i ocijenili da bi to bio koristan korak. Trebali bi sada ponovo preispitati...pa je možemo ponovo odložiti za neki pogodniji momenat, a možda bi ovo bio momenat pogodan da se to, u okviru ovog proglašenja unilateralnog prekida vatre s jedne strane, s druge strane donošenja odluke Savjeta bezbjednosti o ratnim zločinima, možda bi bio to jedan pogodan trenutak da se to uradi. To je jedna od tema o kojoj bi trebalo razmisliti. Vidjeli bi naravno kako bi to izgledalo, kome bi se ta amnestija dodijelila, ali držim da bi mogla da pokoleba opasno ove protivničke redove ukoliko bi bila pametno koncipirana. Dakle, to su neke stvari o kojima bi trebali prethodno da malo popričamo pa da vidimo šta da uradimo. Ono što bi trebalo iz našeg razmatranja da izadje, to su nekakvi stavovi kakvu bi politiku dalje trebalo voditi u ovim pregovorima o BiH, prije svega, učešće u pregovorima da ili ne, kada se uključiti u ove pregovore, ako se uključimo kakve stavove zastupati tamo. Radi uvodnih napomena iznio bih iznio nekakve dileme odnosno

moguće alternative rješenja. Ima naravno jedna radikalnija opcija - tražiti u pogledu unutrašnjeg ustrojstva BiH jedan više građanski manje etnički... jer problem je samo tih odnosa. Skoro problem nije dilema, nema spora oko toga da će BiH biti decentralizirana na regije, da će to vjerovatno biti negdje desetak regija itd. No, problem je u tome kako te regije izgledaju i na kom kriteriju su zasnovane. Kao što znate, ovo što je sada ponudjeno u velikoj mjeri je određeno etničkim kriterijima. U velikoj mjeri. Nije sasvim, ali jeste u velikoj mjeri. Manje su uvažavani drugi principi. Da li bismo mi istrajavali na građanskom konceptu i imamo li šansi da to činimo, u kojoj mjeri imamo šansi jer bi smo, što je jedna da kažem manje radikalna opcija, išli na ispravku Vans-Ovenovog predloga u koji bi možda mogli da uključimo ispravke u pogledu onoga kriterija koji smo nazvali kriterij etničkog čišćenja. Ili ćemo dalje da pojačamo ispravkom za ekonomske i druge korekcije koje bismo mogli unijeti. Da procijenimo realnosti zahtjeva. U vezi s tim da dadnemo sebi odgovor na pitanje možemo li i hoćemo li i uolikoj mjeri možemo da istrajavamo na ratnoj opciji, koliko možemo rizikovati nastavak rata, a koliko bi možda trebali da dadnemo prednost nekakvom miru. Kakav je odnos između mira i pravde ovo što danas jedan novinar dobro piše tamo, kakav je taj dijalektički odnos, na koji način naći nešto mira i nešto pravde. Dajte da razmotrimo taj kompleks pitanja. Da li bismo išli nekim najkraćim koracima ka miru žrtvujući izvjesne stvari na tom putu. Dakle, praveći negdje kompromise da bi se došlo što prije do mira u nadi da se na taj način može spasiti više od onoga, od naših nekih bosanskih ideala, građanskih, itd. Da li bi nastavak rata možda mogao da ugrozi to ili bi nastavak rata mogao da obezbijedi to? Imamo li šansi da pobedemo zastave sa ljljanima u B.Luci, Grudama ili nemamo tih šansi. Ako imamo tih šansi, koliko je daleko taj cilj. Ako tih šansi nema i ako se one ne mogu da vide nikako, da li bi se možda pomirili s time da te zastave zasad budu na velikom dijelu BiH pa da se kasnije drugim metodama šire. Rat se može nastaviti i drugim sredstvima. Ima i drugih načina borbe. Ja sam iznio neke dileme i neka razmišljanja koja u tom pogledu postoje. Ne navijam ovdje, iako imam neko opredjeljenje u tom pogledu, ali ja sam ih iznio, objektivno onako kako mi se čine da postoje u javnosti i kako postoje otprilike kod svakog od nas ta pitanja. Dajte da malo to analiziramo, da čujemo kakvi stavovi postoje i da, ako je moguće, postignemo neku vrstu konsenzusa o tome kojim putem ići dalje. Onaj najkraći put, vjerovatno bi najkraći put do mira išao uspostavljanjem prekida vatre, otvaranjem saobraćajnica, barem ovih iz Sarajeva koje vode jer u tom pogledu postoji prilično razradjeni planovi i mehanizmi da se to osigura, povratkom ljudi natrag. Niko ne zna tačan broj ljudi koji je izašao iz Bosne. Pri tome se vjerovatno valja računati na cijenu koja

se plaća, a to je četnici bi ostali u nekim dijelovima Bosne do daljnjeg. Raskomadani, rasparčani ali bi ostali kao vojske. Jedan dio naših sugradjana ne bi se mogao vratiti u svoje domove možda nikad, tu je riječ o nekim dijelovima u Krajini, istočnoj Hercegovini a možda i tamo kod Bijeljine, veliki broj današnjih opština bi četnici morali da isprazne a bosanska vojska unutra da udje. To bi bila nekakva cijena za ovo drugo. Povratak ljudi natrag, velike većine s tim što jedan broj ne bi mogao da se vrati. Najvjerovatnije otprilike njih desetak posto se ne bi moglo vratiti. Akcija za izgradnju ovih dijelova BiH u političkom smislu, na jednoj demokratskoj osnovi, građanskoj osnovi i izgradnja naravno u bukvalnom smislu-popravka kuća, objekata i drugog i onda na neki način politička pobjeda nad ovim koncepcijama koje su ostale u BiH da tave sa nekakvim svojim malim fašizmima itd.koji bi eventualno kasnije u daljem procesu politički pobijedili. Otprilike, tako ja vidim. Ako bi mi veći dio BiH koji se nalazi pod kontrolom bosanske vojske organizovali kao građansku državu, mi bi, ako je taj koncept kao što mi vjerujemo nadmoćan, mi bi u kombinaciji sa ekonomijom privatnom, sa pomoći u daljem procesu u daljih desetak godina pobijedili ove male tvorevine druge. Dakle, ako bi usvojili takav jedan put onda bi trebalo ići što prije zaključenju mira jer su gubici jako veliki biološki, tehnički, privredni i svaki drugi. Ako ne, onda trebamo vidjeti vodili nas ovaj drugi put nastavka rata nekakvom rezultatu i vidi li se uopšte na horizontu neki izlaz imajući u vidu sva ograničenja koja na tom putu stoje, a naročito ograničenja oko ... oružja, odnose snaga vojnih, spremnost svijeta da tu pomogne ili odmogne našu akciju itd. Dakle, morali bi povesti jednu realnu politiku koja bi ipak ne bi se lišila nekih ideala, ali... koja bi ipak bila realna u tom smislu da bi uzela u račun realne faktore, realne okolnosti u kojima to ide. U zadnje vrijeme, kao što znate, Amerika se uključila, ne na naše insistiranje, ali mi smo bili oni koji su insistirali kod Amerike... I zahtijevali smo već godinu, godinu i po dana, od prošlog ljeta, da se bez Amerike riješiti ne može. Ona se konačno uključila. Mislim da ćemo morati, ako hoćemo da zadržimo njihovu saradnju i da oni pomažu u nekoj mjeri našu koncepciju, da je u nekoj mjeri guraju - neće sigurno u cijelosti jer očigledno stranci ovdje ne žele vidjeti pobjednika, najvjerovatnije neće. Vidi se to očigledno. Oni na taj koncept ne idu, ali ima izvjesnih znakova da Amerika podržava ipak neke opravdane naše zahtjeve u nekoj ograničenoj mjeri. Ne baš naročito da kažem odriješeni ruku itd. Dakle, ne bismo smjeli u ovom čitavom odnosu ignorirati njihove stavove o tome. Prema tome, ni stavove o nastavku pregovora. Tu je problem. Mi smo mogli ... da možda malo i poigravamo se sa Vensom i Ovenom i hoćemo i nećemo itd. Nakon ovoga mislim da ne bi smjeli rizikovati da ne poslušamo neke zahtjeve Amerike ako hoćemo njihovu pomoć, njihovu poli-

tičku podršku itd. Jednostavno, neće biti moguće to uraditi. Izgubićemo jednog jedinog saveznika koji nam nešto može da uradi. U svakom slučaju nešto naklonjeniji bosanskom gledanju na stvari nego što su to drugi uradili. Ona garnitura briselska nije uopšte bila sklona našem gledanju. Ova se nešto malo korigovala, nešto malo ne mnogo. Sad imamo prilike da možda još neki mali pomak napravimo uz pomoć Amerike. Dakle, imamo u Americi izvjesnog saveznika u tom smislu, ali ona nije spremna najvjerojatnije da podrži svom snagom. To su neke okolnosti, neke činjenice koje bi sad trebalo uzeti u račun pa vidjeti šta u takvim prilikama uraditi. Ja samo molim da naši zahtjevi budu, ako je moguće, realni. Naime, da ne budu nekakav spisak lijepih želja, nego ono šta se u ovim prilikama može ostvariti. Mi ratujemo godinu dana. Treba dobro procijeniti hoćemo li još godinu dana ratovati. Naravno, trebali bi ako možemo nakon tih godinu dana konstatovati da smo uprkos pukih žrtava i svega toga uspješni da ostvarimo naš cilj. Ako to pak ne možemo, onda je bolje bar danas, ustvari ono što se može danas uraditi. Evo, tu smo da to procijenimo. Mislim da je to ustvari možda i prvo pitanje na koje bi trebalo odgovoriti. Dakle, da li možemo nastaviti. Znamo šta su nam ciljevi, oni su definirani, da li možemo do tih ciljeva ići nastavkom rata ili bi iskorigirali malo te ciljeve pa išli jednim mirnim putem. Dakle, to su ta dva koncepta koja bi trebalo razmotriti i vidjeti šta da se uradi. Izvolite, ko se javlja za riječ? Ne znam da li treba da napomenem, mi smo imali jedan neformalan sastanak prije četiri-pet dana. Na tom sastanku je zaključeno da se razgovori uslove jednim uvjetom, a to je ova pomoć, pa je na sebe uzeo obavezu dr Lagumdžija da da za to obrazloženje. To obrazloženje je dao i poslano je. S druge strane, bilo je zaključeno da se vide naše primjedbe na regije kakve bi bile, iako sam rekao da su zanemarile bile potpuno druge kriterije. Prof. Filipović je bio uzeo na sebe da dadne na to primjedbe. On je to uradio i to se nalazi u materijalima koji će biti upućeni za ovaj dan-dva tamo Harisu da bude našoj delegaciji na raspolaganju. Ako se odlučimo da se borimo za novi koncept, novi dizajn tih regija, da tu imaju stručne primjedbe na postojeći koncept i predlog kako bi one mogle da izgledaju uvažavajući i druge kriterije. Dakle, ta dva posla su tada obavljena.

MUHAMED FILIPOVIĆ: Gospodine predsjedniče, javljam se za riječ. Ja usvajam u cijelosti...Mislim da mi sada imamo jednu šansu za jedan mir koji bi nama u datim okolnostima ipak odgovarao. To znači na Vaše prvo pitanje ja odgovaram pozitivno. Mislim da mi treba da idemo sa jednom strategijom mira, a da ratnu soluciju zasad zabacimo, jer mogu da kažem da po mojoj ocjeni sad imamo šansu za mir. Ne vjerujem da ćemo je imati u odnosima međunarodne politike i sadašnjeg stanja od nas na

bojištu i ukupnoj politici. Rat je alternativa koja nam nikada ne može pobjeći i možemo je dobiti kao proizvod mnogobrojnih okolnosti pa i naše odluke. Ali u ovom momentu preči je mir. Da je Amerika, ulazeći u ovaj mirnovni proces, dala našoj poziciji izvjesnu težinu i čvrstinu i otvorila neke mogućnosti koje treba da iskoristimo. Drugo, prihvatajući sve ono što ste Vi rekli o tome šta bi mogli da budu ciljevi, ja bih ipak u izvjesnom smislu želio da ukažem na to da ne bi trebalo toliko pesimistički gledati na situaciju koja bi nastala stvaranjem provincija. Mislim, ako uspijemo da redizajniramo provincije, a s obzirom na to da ustavno-pravni aranžmani podrazumijevaju da će opština ostati nedirnuta određenom suspenzijom ustavno-pravnog i političkog...koji će nastati usvajanjem i potpisivanjem mirovnog aranžmana, da nama ostaje jedno polje borbe za demokratiju, ato se temelji na činjenici da se općinske vlasti i po mirovnom ugovoru moraju ...na bazi rezultata izbora 1990. ili da se sve relacije moraju uzimati u obzir na bazi cenzusa 1991.godine. To su neke norme na kojima mi moramo insistirati, za koje moramo osigurati odgovarajuće instrumente i naše unutrašnje i međunarodne politike pa i druge akcije koja se predviđa mirovnim ...U tom smislu ja ne bih prepustio provincije konstrukciji neke nacionalne vlasti. Jer vi znate da ni sadašnji predlog mirovnog aranžmana podrazumijeva konstituciju vlasti na bazi proporcionalne zastupljenosti. Ja mislim da postoji prostor za borbu za demokratsku jedinstvenu i suverenu zemlju, pogotovo što nam mirovni ugovor čak i ovakav kakav je, bez obzira na to, da tako kažem,da se mnogo toga sadržajno. ..državno-pravnog života prenosi i prelijeva na nivo provincija i (*Izlaganje govornika se ne čuje od agregata*)

NIJAZ DURAKOVIĆ: Da ne obrazlažem možda je to u jednoj stavci, ... i političkoj sjenci da je vrlo ... odnosa, ali mislim da bi ... Jer mislim da treba poslati delegaciju, a namjerno izabrano da bude multinacionalno, a i multipartijsko itd., stanje i odnos u ovoj našoj(*ne čuje se od agregata*) Interes ove države predstavlja Silajdžić, u svakom slučaju i tim podrazumijevam da bi se trebalo d.... na nivou vlade SAD. Ta delegacija treba da bude državna, svijet s druge strane .. nas tamo predstavljaju sad muslimanska delegacija ili Alina ili ova ili ona. Ma ne mora rečeno je na najbolji način (*Ne čuje se od agregata*) Ne bih vas htio zamarati nekim izjavama da je to (*Traka se ne čuje od agregata*)

X: I da mi tako stvarno hoćemo da tako stvarno mislimo, ove dvije opcije. I opcija koja će sigurno kako ste vi rekli da li će u ...Grudama ili Bijeljini, ja mogu se ponadati, da budemo li insistirali d... odnos, na demokratskom društvu, ako ta demokratija i ta opcija dovesti zastavu(?) i u Grude i Tim što mi činimo, da nam se u tome mora vjerovati. Da moramo biti dovoljno ubjedljivi sa

onima kojima govorimo, da nam svi moraju vjerovati, i da mi nećemo nikada izdati svijet. Odnosno ne-, ćemo se pokolebati nekakvom svom daljnjom razvoju situacije. Naravno to će nuditi da Bosna destruiira starije te sile i... jer će ta opcija biti jako interesantna, i onima koji hoćemo svojoj regiji formirati nekakve nacionalne države. Naravno i oni sada nešto rade, i oni imaju svoje planove, i oni sada prave nekakve koncepcije kako zadržati svoj interes i svoje Mi ćemo to ovim putem sigurno riješiti. Ja bih samo zamolio da se delegacija koja bude nas predstavljala odredi, da delegacija dobije zadatke i da delegacija stvarno razgovara onako kako smo se mi dogovorili ovdje. Odnosno da razgovara u ime države, jer državno vodjstvo misli ovako. Ovo sada ovdje. Ne bi bilo lijepo da se delegacija Bosne počne cijepati, delegacija ... Slažem se sa gospodinom Durakovićem neka nam, delegacija bude više>-nacionalna neka bude reprezentativna, ali da ostane dosljedna onom što mi zagovaramo, odnosno što mi želimo. A to stvarno prije svega želimo mir, a cijena tog mira mora biti takva da mi za sve ustupke koje ćemo mi napraviti moramo imati garanciju da će se pre-ma nama imati o... da ne moramo ponovo

PREDSJEDNIK: Dr Pejanović.

MIRKO PEJANOVIĆ: Ja sam namjerno upozorio da čujemo i ... poslije uvaženih stranačkih hrvata, dobro Sefer je kazao da on često govori. Juče je Sefer govorio da ima mnogo pouka. Dio tih pouka predsjednik je iznio u uvodnom izlaganju. Znae naša situacija je takva da je sada čas da odlučimo i potezi koji će biti u našu korist, a ne protiv nas i ne u korist našeg ... vojno i politički. Ja kada to kažem mislim na one snage koje su stale uz Platformu Predsjedništva. Ne mislim na druge Ovdje ima svjedoka, tako da ta platforma nešto - kada je nastala Platforma je u svom pogledu imala patrioizam za Bosnu kao državu. I u njoj građanske vrijednosti i nacionalne ravnopravnosti. I sa stanovišta vodjenja otpora agresiji, mi smo kazali da na prvom jeste mir, i politički pregovori do mira, a na drugom mjestu opštenarodni odbrambeni rat. Ovo prvo je kako tako išlo preko medjunarodne zajednice uz njenu pomoć. A ovo drugo je sužavan do sada. Sužavano i u zadnje vrijeme suženo. Nama je jedna od vladajućih partija otišla iz vlasti. Sa kojim slučajem gospodine Izetbegoviću ovdje nisu opozicione demokratske partije u vlasti ... To bi u medjunarodnoj zajednici bilo pogubno. To se nama može učinii Naš fond je sužen i vojnički i politički. Ali naše šanse nisu male. Naša pozicija nije ugrožena, jer imamo izvanrednu medjunarodnu podršku i tu medjunarodnu podršku je krunisala odluka SAD da bude sa nama. I da bude u korist ideje Bosne i Hercegovine. I to je ono što zajedno sa našim unutrašnjim snagama prosudjuje

ishod naših mogućih namjera i moguće ishode koristi. Naših namjena. Ja da vam kažem najradije bi išao do Sokoca, a ne do Njujorka. Ali do Sokoca ne mogu, a do Njujorka imam poziv. Mislim da se razumijemo. Mislim da treba ići na razgovor sa SAD-om bez odlaganja ako je moguće da se ide tako da u sastavu delegacije bude i hrvata i srba, i da SAD-u se prezentira naš osnovni stav koji je ovdje ... funkciji. I da se stvori jedan ulog koji omogućuje da predje u Njujork. Mi gospodo moramo preći u inicijativu, mi imamo međunarodnu podršku takvu, imamo p...legimititet, građanskih i višenacionalnih snaga u BiH, da možemo učestvovati ... Mi smo zahvaljujući toj inicijativi u Ženevi dobili političku pobjedu za osnovne principe državnog ... BiH. Iako nažalost ovdje nekim dirigovanjem i masmedij stvaranje druga predstava. Mi smo politički pobjedu dakle dobili. Ja sam već rekao ovih dana na jednom velikom ... da se zato ne treba više brinuti. Mi smo tu političku pobjedu dobili. Dobili smo je u podršci SAD. Nijaz je nešto rekao, šta je to što mi trebamo odrediti gornji prag kao maksimum i donji prag kao i... Mi smo međunarodni subjektivitet u BiH i njene granice dobili već. Onim v... putem. Sada je tu agresorska snaga posustala na svoju štetu. Toliko. Mi smo dobili osnovni princip na kojem se formiraju provincije. Druga stvar što je sada nastala otimačina da te provincije ne budu po tom principu nego kao možda malo osjetljivija tačka kako dalje voditi razgovor. Na što pristajati na šta ne pristajati. Ali odmah da kažem ja sam za vojni paket u kome je garancija da se paralizuje teško naroužanje. Da prestane rat, da prestane vojno ubojstvo. I to nam gospodo traže i muslimani i hrvati i srbi. Kada to dobijemo, uz ovo šta smo već politički dobili, mi politički u drugoj fazi možemo dobiti sve. Ali gospodo ne možemo sami nego uz pomoć međunarodne zajednice. I uz podršku međunarodne zajednice mi sada moramo mudrost i pameti, mudrosti jednu jake delegacije izboriti. I da vam pravo kažem fočaci traže da se vrate, u Foču to sada nije moguće. Ali oni će se za-dovoljiti kada se vrate u Bosnu, pa ćemo onda vidjeti hoćemo li moći. u Foču. I da vam pravo kažem, ... bosanci u Bosnu, pa ćemo onda vidjeti unutar Bosne. Ja sam zato, da mi imamo strategiju mira, uostalom tako sam vazda govorio u protivnom, sam ušao u Predsjedništvo sa svim posljedicama koje to podrazumijeva. Najradije bi četnike vojnički pobjedio, ali to je sada nemoguće. Uz međunarodnu podršku mi njih pobjeđujemo politički, a sutra i vojno. Spašavamo supstancu i muslimana i srba koji su za Bosnu i hrvata koji su za Bosnu. Dakle, na pregovore se mora ići. To je naš osnovni interes, i mora se ići sa sljedećim zahtjevima. Odnosno sa donjom tačkom. Nijaz nije rekao koja je donja tačka, ja ću sada reći. Donja tačka je suverena Bosna. U današnji dan sam, i njene provincije na ustavnim principima koji su predloženi u Ženevi u Ustavu. Dakle, ne samo na etničkom

principu. Dalje, realizacija teškog naoružanja. Povratak izbjeglica i međunarodne garancije ovo što je H... govorio da se plan realizuje po svim tačkama. Međunarodna garancija. I vojna i politička i ekonomska. Jer i moja kuća je izgorjela gospodo ovdje, da vam to kažem. Nije u Sarajevu, ali je izgorjela. Ko bude u centralnoj vlasti djelio kredite taj će dobiti sve političke pobjede, kada prestanu ovi. Ali zato treba demokratska vlast, jaka vlast, poštena vlast, a ne sad kao što imamo duple kolosjeke vlade. Takve kolosjeke mi jedno govorimo, a ekstremna krila mijenjaju sve što nije pripadnik jedne stranke ovdje u Sarajevu. Ide preko noći. Ide bez ikakve procedure. To Alija nije ... demokratske države. Da mi onda dodjemo pa kažu ako tako bude mi ćemo onda ići. To je nemoguće to nije, sada kakva takva delegacija. Ja predlažem da mi ovdje – mi smo imali delegaciju u Ženevi. Onda smo imali delegaciju na najvišem nivou koju su predstavljali predstavnici najviših državnih organa, jer tu je došlo do nekakvih radnji, kao što je naš gospodin predsjednik Vlade sjeo na dvije stolice onda se odlučuje za jednu. Neznam je li konačna, ali mislim da ne treba. .(?) Trebalo je reći ja ću gospodo biti u našoj delegaciji (ne čuje se od agregata) E, sada ovo je delegacija za Njujork. Ja ću vam gospodo reći na primjeru. Kada smo mi u Ženevi otišli u Njujork u Vašington i sada su se pojavili stvarno u zvanju države. Medjutim, nacionalno izdanje u miru i mene je zamolio jedan mladi prof. univerziteta koga su postavili iz Doboja, da iskaže radovanje što je prvi put u Njujorku, odnosno Vašingtonu Bosnu predstavlja onakvu kakva ona jeste. Jer nikad do sada nije bilo nikog predstavnik BiH - muslimana. Naravno sve na štetu Bosne. Treba ići delegacija u kojoj će biti jedan Jevrej, jedan Hrvat Muslimana koliko može i Srba koliko treba. A onda zajedno to je građanska država. Dakle, državna delegacija višenacionalna i višepartijska. Ja sam o tome govorio da je gospodin Ovens pristao na naše argumente kada mu je prof. Filipović rekao. A sve do sada što smo pisali nije Evropa je f.... imaš visepartijski ide. Prema tome, ja sam zato da nadjemo jednu delegaciju koja će biti r... na čelu i koja će biti državna, autoritativna, jaka i koja će od ovog praga odozdo i onog praga odozgo naći rješenje za Bosnu i Hercegovinu. Predlažem takodje, da glasamo ek... dvije delegacije. Ono što se u mirovnom ugovoru napiše to će nas pratiti 10 godina. Ja međunarodno pravo neznam. Ja znam interese građana Bosne i Hercegovine. Dobro. Znam dobro Bosnu i Hercegovinu i njeno socijalno i nacionalno, etničku i političkoj strukturi. Ali međunarodno pravo neznam. Od naših ljudi međunarodno pravo najbolje zna ... vojnog savjeta. Poslije onoga kao što je bio u Ženevi, kao što je bio u Briselu. Teoriju države i odluke oko države zna najbolje Grebo D...on mora da podje s vama. lako još ima treći i četvrti itd. Ja bih bio zato da ova delegacija da gore radi dok ne završi svoju s.... a ako nastanu teškoće iz kojih

ne mogu izaći, onda ćemo se ponovo sastati pa ako baš moramo da idemo na ratnu opciju onda što kaže prof. Filipović to je ono što ne možemo izbjeći. Onda ćemo se gospodo organizovati kao patritoski front, naći prijatelje u svijetu koji će nam pomoći. Ja moram ovdje ponoviti, ja sam to govorio i javno na humanitarnoj pomoći i na blokadama da dotur oružja mi ne možemo ... Oni to znaju je rat, ta dvojica. Oni znaju da treba imati hranu za vojsku, municiju za puške i jak politički front u državi. Toliko. Hvala.

PREDSJEDNIK: Hvala, Mirku. Zlatko izvoli.

ZLATKO LAGUMDŽIJA: Ovo uopšte više nije sporno to da humanitarno pitanje i o... kao uslov da se učestvuje u tim razgovorima nisu sporni. Ono što bojim se da nam nedostaje, moram priznati da sam u nekoliko prilika bio i očekivao sam da ću dobiti informaciju o tome, ali što nedostaje za odluku koja je bila pominjana na nekim radnim analizama jer bojim se da često su nam odluke zasnovane na imprezijama, nekim željama najblaže rečeno - ono što meni nedostaje to je jedna jasna analiza, očekujemo šta se vojno može i pod kojim uslovima i u kom vremenu. Ne znam iako iz nepostojanja takve analize ja jedino mogu zaključiti da je ono ... povoljno bilo. I zato kažem bez obzira na svaki zaključak koji budemo donosili ipak će biti zasnovana ne postojanju vrlo bitnih stvari kao što je

PREDSJEDNIK: Postoji Zlatko analiza napisana. Vojna jedna. **U zaključku stoji vrlo jasno mi ako budemo primorani mi možemo rat uspješno nastaviti, uz jedan uvjet. A to je da postoji saradnja Hrvatske i HVO-a. Bez toga se rat ne može nastaviti.**

X: Ne može nastaviti uspješno

PREDSJEDNIK: Ne može nastaviti uspješno. Naime, neizvjesno je to bi bio jedan dugotrajan rat koji će ići na... I moglo bi samo da se prihvati ako nema baš nikakvog drugog izlaza, međutim, jasno je rečeno ovako bi se rat mogao nastaviti sa prilično sigurnim mogućnostima da se taj rat i dobije. I da se isto tako zadrži i da se on postepeno, polako drži. Pod uvjetom naravno (ne čuje se) Dakle u tom zaključku stoji, rat se može nastaviti uz uslov i na saradnji Hrvatske. Ili barem jednom djelu. Naime, za pomoć u nabavci oružja i drugo što treba za rat da se bolja neometano može dobijati. Bila bi varijanta da Hrvatska saradjuje u tome da nam pomaže. A druga je varijanta da ne ometa. Ali ako nijedno ni drugo ne bude ostvarljivo, rat bi mogao da se vodi jedno izvjesno vrijeme ali izgledi takvog rata su... HVO to je vrlo nezgodna stvar, vi znate da je to varljivo kao aprilsko vrijeme, danas dobro sutra nije, danas mogu proć može proći neki konvoj sutra opet ne može. Na tome se ne može opet puno p... vrlo je rizična

stvar. (Ne čuje se) Hrvatska ima velike probleme, i tim dijelovima koji su okupirani. Postoje priče, moram biti vrlo umjeren u tim izjavama ali postoji priča da se vrše s.... na račun Bosne u pogledu tih stvari, prepustiti to sad sve pitanje i mogućnostima f.....to oružje mi ne možemo dati... Pred međunarodnom javnosti i pred hrvatskom javnosti to je vrlo jak argument. Ja se bojim da je on jednostavno na neki način vještački proizveden. Evo sad imamo u Bugojnu vrlo tešku situaciju. Tamo je zategnuto vrlo. Naime, sad kad imamo situaciju gdje postoji sukob između Muslimana i Hrvata u Bosni, vi možete potpuno...da će oni, kako je došlo do toga to je drugo pitanje. Ja znam dobro iz direktnih razgovora, saznanja direktnih da mi nismo provocirali te sukobe, jer to je posljednja stvar koja bi nam mogla pasti na um. Dosta nam je što se tučemo sa četnicima pa nam sad treba samo da se tučemo i sa HVO. To je jednostavno van pameti. Potura nam se takva stvar da mi izazivamo sukobe u G.Vakufu, da hoćemo sad sukobe u Bugojnu itd. Četnici su nam daleko samo 15-20 km odatle. Ispada da se tučemo na dvije strane. Taj argument je rečen i ustvari velika većina Hrvata koji gledaju HTV vjeruje da je to tako. Pljuje po našim izbjeglicama, kažu: "sram vas bilo, došli ste ovdje a tamo ubijate naše sugradjane u BiH" itd. Vidite, tu situaciju i sa 300.000 izbjeglica. Položaj im je vrlo težak. Sve to treba uzeti sad u kalkulaciju kod ovih. Nama su potpuno vezane ruke. Mi bismo možda u jednom momentu, pravo da vam kažem, ja sam o tome razmišljao, mi...Jablanicu...nema struje. Ali ne možeš to uraditi. Ja sam to govorio gore. Na nekom skupu sa Hrvatima sam to govorio. Tako da nemam tu šta da krijem. Ja sam rekao, pravo da vam kažem, mi ćemo to uraditi. Ali, znam vi spominjete izbjeglice u toj diskusiji. Dakle, kad se sve to skupa sabere i sve zajedno, mislim da mi trebamo ovu mogućnost da se mir stvori u Bosni i da mi ne budemo više ovisni od milosti i nemilosti da moramo moliti i uklanjati se bilo kome. Da mi osiguramo jedan dio BiH potpuno, u prvom koraku, a onda u perspektivi polako da proširimo organizujemo vlast BiH svugdje. I u ovim krajevima. Ali to sa drugim sredstvima. Mislim da politički možemo pobijediti zbog nadmoćnosti modela koji nudimo. Ne više vojno, nego nadmoćnost modela. Mislim da, što se tiče ovog dijela gdje ima HVO, tu mislim da neće doći do nekih velikih komplikacija. Prisutna je armija BiH i tu će ostati prisutna. To sam i rekao gore vrlo jasno. Niko nas istjerati iz Mostara neće. Ni iz Mostara, ni iz Gornjeg Vakufa ni iz Jablanice, to neka izvinu. Prema tome, to je zajednički dio BiH. Ovdje imamo u ovom dijelu potpunu kontrolu B-H armije. Dole dijelimo vlast sa HVO dok se ne pogodimo o nečemu tamo. U centralnoj Bosni je ta vlast skoro sasvim polapola. Negdje ima HVO nadmoćnost u za-padnoj Hercegovini, ali ovamo mi imamo. Tamo gdje vlast B-H Vlade, a to je gdje postoji B-H armija, tu će biti građanska država. I to mi trebamo vrlo

jasno kazati. I tu će se uspostaviti. Tu će imati svako pravo, mi ćemo tu proglasiti postojanje građanske države. Proglasiti vrijednost Ustava BiH. Ako ga negdje ne prizna u B.Luci, hvala Bogu, priznaće ga jednog dana. Jer, ako pogledate te komade kako su ostali, oni ne mogu tamo da opstanu. Mislim da ne mogu. Manje-više, zbog niza razloga. Potrebe sa pasošima, zelenim kartonima. Oni će se morati polako navikavati da pišu gore BiH i pisati da su državljani BiH, pa će im to polako prelaziti u naviku. Mislim da se to da činjenicom da je BiH ostala kao država, mislim da na taj način možemo polako da pobijedimo. Mislim da imamo inicijativu nakon toga. A što se tiče provincija uslovno sad nazvanih Mostar i Travnik, mislim da ćemo se tu sporazumjeti, jer jednostavno postoji potreba i druge strane u sporazuju. Postoji prisustvo armije koja je dovoljno jaka, prisustvo velikog broja mislim nacionalna izbalansiranost, tako da se tu ne može doći do nekakve predominacije bilo koga nad kim tamo. A ja vjerujem u naš model, model jedne demokratske države koja će pobijediti kao demokratska država, jer će biti slobodna TV, tamo neće biti slobodna, kod nas će biti slobodna jer ćemo uvesti jednu slobodnu ekonomiju. Mislim da ćemo kao takvi biti privlačniji za vanjske investitore itd. i polako možemo pokušati na taj način da pobijedimo. Ako naš model ne valja, hvala Bogu treba da izgubimo. A ako naš model valja, treba da vjerujemo u njega i mislim da će na ostatku BiH polako on prevladati. Kad već imam riječ da kažem da sam - mi bismo prema ovome konceptu, ako ga prihvatimo, naime, ako se izborimo na njega, mi bismo prisilili četnike da se povuku iz deset općina u cijelosti i sedam djelimično. To je stanje. Mi moramo znati kakva je cijena tome. Oni se povlače, ali ostaju u jednom velikom dijelu BiH. To vam je tako. Kad kažemo da nešto prihvatamo ili ne, s tom činjenicom se moramo vrlo ružnom i teškom, suočiti. Četnici ostaju u dijelovima u Krajini. Vi znate otprilike iz onih karata šta je to. Mislim da se tu teško da šta popraviti. Ne vjerujem da se da šta popraviti. To je stvar vještine naše delegacije da malo...to ako uspije. Ja lično prema dosadašnjem roku pregovora i tvrdoći stavova i podršci koju imamo ne mislim da ćemo moći bitno... ali ako bismo mogli prisiliti četnike da se povuku iz 10 općina, da naša b-h vojska udje u tih 10 općina, to bi bio zadatak bosanske vojske. **Zato treba pomoći vojsku, treba dalje koliko god se može organizirati da to udje u te krajeve i da osigura tamo mir. Da osigura sigurnost ljudi. Ako udje naša vojska u te opštine, ako udje u drugih sedam polovina općina otprilike, B.Novi, Sanski Most, Teslić, Brčko itd. ako u te dijelove općina udje, onda mi imamo jednu prilično široku oblast.** Onda ćemo pozvati građane neka se vrate u te krajeve i ovo što kaže Mirko u Foču neće čekati Bosanci da udju. Po ovom programu možda direktno ide u Foču ako se to ostvari. Ne može da ide u Gacko. Ali u Foču bi trebao da ide prema

ovom programu. Ljudi bi popunili te krajeve. Mislim da je to otprilike realan plan, samo moramo voditi računa o tome da ima jedna vrlo neprijatna stvar. Dijelovi našeg naroda koji je istjeran ne može da se vrate u Foču. Ljudi koji ne mogu da se vrate. Ali treba voditi računa ko god potpiše taj mir, biće proklet od onog dijela naroda koji se ne može vratiti. Reći će: "ovi su nas ostavili tamo". Sad, jednostavno, to vam je ona situacija u kojoj kaže - neka idu vojnici, neka ginu, da bi bila slobodna Bosna. Ovdje vi morate praktički 50-60 hiljada ljudi kazati da se neće moći vratiti, da bi onih milion ljudi eventualno spasili. To je jedna nemilosrdna računica od koje ne možete da pobjegnute. Dakle, to je činjenica. I četnici još neko vrijeme ostaju. Sad su oni agresori, a onda najedanput se pretvaraju u neku polulegalnu vlast. To je problem. Sad ti njih ako napadaš u Zvorniku i Bijeljini, ti tjeraš jednu paravojsku. Sutra ako ih budeš napadao, nije to više paravojska. Oni su u međunarodnom ugovoru napisani da mogu tamo do daljnjeg ostati. Istina...teška artiljerija bi prema tom programu trebala da bude izuzeta. Ali ostaje tamo vojska. Narod ne može da se vrati u te krajeve. To je stanje koje mora da se ...dugo vremena. Ne znam kako će to biti primljeno. Tu su te dileme. Ali mislim, to je realna slika ne trebamo je uljepšavati puno, ona je takva kakva jeste i mi sad možemo da kažemo - nećemo taj koncept, idemo do kraja pa šta bude. To je sad nekakva mudrost možemo li krenuti tim putem. Ima puno razloga da možda takvu odluku i donesemo. Da kažemo ovo nije prihvatljivo za motike, za puške, za ovo-ono mada mogu reći da je u Sarajevu teška situacija, kad-sam ove motike spomenuo, danas sam razgovarao sa nekim Sarajlijama ovdje i nešto ih kritikujem za situaciju. Oni kažu znate li Vi, g. predsjedniče, da mi nemamo više u šta dženaze ove, nemamo sanduka za mrtve ljude, nemamo lopata da zakopam. Ono smeće tamo, ona Ulica prkosa danas u "Oslobodjenju" piše da je smetlište. On kaže da nemaju više lopata. Nema čime da radi. Ja sam njih i pozvao, ali oni se sada pravdaju da više ništa nemaju, da niko iz toga ne može ništa da stvori. Ja kažem, dobro što niste odmah reagovali kad smo juče donijeli tu odluku. Šta sad se vi pravite veće patriote uvruga. Ako smo vam juče dali tu sugestiju i dali vam to, trebali ste momentalno zvati te. Otvorite to, nema svijet šta da jede. Ipak, odluku donose ljudi koji najvjerojatnije imaju, ne žive baš isključivo od humanitarne pomoći. Masa ljudi nemaju. Šta odugovlačite, oni su to mislili još dva-tri dana da malo odugovlače. Ne znam što će im taj posao. U tom razgovoru on meni saopšti da im je problem - nema više daske nema više ni šper-ploče. Kaže, nemamo više u šta da stavljamo leševe. Danas je najveći problem pokop ljudi. Situacija je takva u gradu.

DURAKOVIĆ: Nije takva, Alija, brate. Jednostavno te dezinformiraju. Svaki privatnik ima daske da pokopa. Nego, treba jednom riješiti tu Vladu.

IZETBEGOVIĆ: Treba, slažem se s tim i mi smo to pokrenuli. Da ti pravo kažem Nijaze ja sam im povjerovao.

DURAKOVIĆ: Ne trebaš im vjerovati.

IZETBEGOVIĆ: Zato što mi je logično da poslije 9 mjeseci blokade da nema od 100 potreba da nema 90 skoro mi je vjerovatno. Možda sad neke daske negdje ima. Ali da nakon 10 mjeseci blokade, da je vrlo vjerovatno da mase stvari jednostavno nema. Da nemaju. A ima, Nijaze tih subjektivnih stvari. Ali da ne bi prešli na Sarajevo, to je poseban problem za sebe. Da se sad vratimo. Izvini, Zlatko, ja sam te prekinuo.

LAGUMDŽIJA: Ja vas predsjedniče neću pitati ono što vas je prije 10 dana upitao onaj iz istočne Bosne poslije sličnog istupanja je li vi to podijeliste Bosnu pa nam još niste javili. Ja vas to neću upitati. Ja ću nastaviti kod one analize na kojoj sam stao. **Ja savršeno znam i jasno mi je, znam za tu analizu. Ona otprilike kaže ovako: "Ako nam hrvatska pomogne i stane iza nas, onda je situacija složena, ali nije teška. Ako Hrvatska bude neutralna i pusti nas da radimo svoj posao zajedno sa HVO, onda je situacija teška. A ako oni budu protiv nas, onda je i složena i teška"**. Analizu u kojoj ne postoji u kom vremenu će se sve to vidjeti, šta to kvantifikacijski za nas znači, to nije analiza u kojoj se mogu donositi ovakve odluke. Ona je mnogo bolja nego kakva analiza. Samo kažem da meni nedostaje nešto prirodno nemamo ni mi Pentagon iza sebe. Savršeno dobro znam da je Armija napravljena za ovih 9 mjeseci, pravo je čudo da smo za 9 mjeseci ili ne znam ja koliko uspeli napraviti ovakvu armiju, ali mi objektivno, ne optužujem nikoga, naprotiv samo govorim u kakvoj se situaciji nalazimo, da nemamo iza sebe jednu kvantificiranu analizu šta koji model za nas sve znači. I to je ono što nedostaje. Sad, šta je tu je. Mi bi, nama je jasno, slažem se sa svakim onim koji kaže da treba. Mirko je pokušao definisati i minimume ispod kojih ne možemo ići. Medjutim, to je ključna stvar. Ja sam mislio, da se definiše minimum, pošto je to ključna stvar, ispod kojeg ne možemo ići. Tu bih dodao ono što je prof, rekao da u te minimume spada svakako i reduzeiniranje provincija kako je rečeno.

PEJANOVIĆ: Zlatko, izvini, ja sam mislio oko toga. Da predsjednik u razgovoru sa Amerikom iznese ideju da mi predložimo međunarodnu ekspertnu grupu u kojoj će biti naši ljudi za provincije, granice provincija po principima koji su usvojeni u Ženevi. I da tu

pokušamo dobiti novi dizajn. Inače ga ne možemo dobiti na kalkulaciji Karadžićevoj, Bobanovoj i na neki način otporu Alijinu. To ne možemo dobiti. To je jedna ideja koju sam mislio kasnije iznijeti, ali evo, pošto je ti otvaraš, ja odmah iznosim, hvala ti.

LAGUMDŽIJA: Ne otvaram je ja. Samo kažem okušaću nekoliko stvari koje smatram da spadaju u minimum ispod kojeg se ne može. Druga je stvar što bi takodje trebalo realno napraviti procjenu. Šta mi realno možemo dobiti odnosno tražiti, odnosno da li je to što je realno možemo dobiti ovakvim i kakvim nastupom pada ispod tog našeg ... To je ključno pitanje bar po meni da napravimo poredjenje te dvije stvari. Ako se postavlja pitanje recimo mir hoćemo ili nećemo - normalno svako će reći pa hvala Bogu mir, da, odmah, međjutim, Vi ste predsjedniče jednom definirali da smo mi za mir, ali za pravedan mir. Praktično postavlja se pitanje definicije šta to znači. To je vjerovatno sve ono iznad onog minimuma. Jer, može se desiti sada da mi praktično prihvatajući mir žrtvuemo državu. Žrtvuemo suverenitet. Da li je onda taj mir uključen u to, da li se na takav mir može pristati. Ako se postavlja pitanje ovdje šta smatram, da definiram još neke elemente tog minimuma. Za mene je minimum odnosno nešto na što ne možemo pristati, a to je da li mi učestvujemo u dogovoru, da li se pokušava definisati ta država na bazi dogovora predstavnika, ekskluzivnih predstavnika tri naroda ili na bazi nečeg drugog. Ako je to, ako mi insistiramo na državnoj delegaciji, ako predlažem, ja se savršeno slažem sa predlogom da to bude državna delegacija iz koje se puno toga vidi, ne mislim da Mirko treba baš ići - od Jevreja si došao do južne Avrike ... Ali delegacija koja je bila u Ženevi u sastavu Izetbegović, Silajdžić, Lazović, Šiber i prof. Filipović pitanje je da li tu delegaciju treba eventualno još proširiti. To je za mene ključno pitanje. Pojačati je, da budem precizniji, na različite načine. Ali to je delegacija koja sigurno treba da bude na neki način državna delegacija. Dakle, za nas je jedan od minimuma da naša delegacija učestvuje kao državna delegacija. Pošto smo pristali na te principe, pošto je jedan od principa decentralizovana država, sad se postavlja pitanje da li će, prihvatajući dalje ovo što nam se nudi, da li će ona sve više biti samo decentralizovana, ili će biti sve više država. **Naime, u kom pravcu će ona ići. Da li će ona ići u pravcu SFRJ pa se jednog dana raspasti, ili će ići u pravcu SAD pa isto tako kao decentralizovana država jednog dana biti stabilna i tvrda država. Sad za takvo nešto, pošto već ulazimo u neko prihvatanje uslovno rečeno neke BiH koja ima šansu da očuva svoj spoljni okvir, a može se i ovo odmotavati u nekom pravcu njene razgradnje.** Zato bi, ja se nadam bar za ovim stolom pretpostavljam, da ovdje polazim od toga da smo svi za to ili bar skoro svi, za jednu takvu evropsku gradjansku državu. Postavlja se pitanje i dobro bi bilo da u

ovakvim trenucima da, kad se već nešto dogovorimo, da možemo mi vjerovati jedni drugima da, ako se složimo, da ćemo ići u jednom pravcu, da ćemo onda zaista ići u tom pravcu. Navešću samo primjer - ako se zalažemo za to da ovo bude državna delegacija, ako odustajemo od dogovora ekskluzivnog predstavljanja naroda, jer onda dolazimo u nešto sasvim drugo, a paralelno se recimo u Mostaru ili u Hercegovini prave dogovori predstavnika dvije najveće stranke na bazi budućeg uređenja tih provincija mimo znanja najvećeg dijela ljudi ovdje koji sjede, ili bar mimo znanja zvaničnih državnih organa, onda ja dolazim u poziciju da se pitam da li ja mogu vjerovati da svi koji ovdje sjedimo i koji govorimo to što govorimo da li ćemo stvarno stati sutra iza toga. Vidite, mi se nalazimo pred dva pitanja. Da li će se sačuvati, ako želimo sačuvati državu, da li će se spoljne granice jačati, a unutrašnje slabiti da bi vjerovatno u nekoj perspektivi sve zajedno slabila ako hoćemo da budemo dio Evrope, ili ćemo završiti u drugom pravcu - da ćemo obrnuti stvar pa će jačati unutrašnje granice i praviti onda svoje nacionalne države. Ako ćemo u tom pravcu ići, ja sam onda uslovno rečeno protiv toga da sad prihvatamo jedan takav dogovor jer u krajnjem slučaju ne bih želio kao što Nijaz reče, ne bih želio u tome da učestvujem. Ja mislim da mi sad moramo, prihvatiti ići eventualno takav neki dogovor, neću da kažem besu, ali moramo bar biti načisto da idemo svi zajedno ka ovom stvaranju tog makar jezgra da bude građansko. Jer Muslimani mogu doći u poziciju da u jednoj takvoj BiH koja je decentralizovana država, da kod nje prevlada ono što su Srbi radili u Jugoslaviji pa da praktično unište BiH idući tuk na utuk nekom drugom. Ja sam protiv na svaki način prihvatanja eventualno modela koji ćemo poslije pokušati da jačamo unutrašnje granice, jer u njoj ne samo što neće biti Bosne, to je Nijaz rekao, ni Bosne ni Muslimana vrlo preciznom, a druga stvar zašto? Zato što jačanje unutrašnjih granica nas vodi u još jači rat nego što je ovaj. Onda se legalizuje stanje u kojem postoje etničke i muslimanske teritorije i tek onda međunarodnoj javnosti je iza sebe vrlo teško... Dakle, da skratim priču, ja sam za definisanje ovih minimuma, proširivanje na ovaj način i neke vrste javnog programa i javnog obznanjenja ako se u to ide da mi hoćemo da radimo gdje god može ova politička snaga koja ovdje sjedi, da može da gradi jednu evropsku građansku državu na teritoriji na kojoj jeste. A što se tiče konkretno poziva, odazvati se pozivu SAD to u svakom slučaju mislim da je pozitivno, ali opet ne bi trebalo prići razgovorima prezadovoljenje uslova koje smo dali Silajdžiću. To jeste da državna delegacija, da jaka delegacija, al ni njoj dozvoliti da pridje razgovorima ukoliko nije ispunjeno ovo što smo neki dan rekli da ni Silajdžić sam ne može razgovarati, nema mandat za dalje razgovore. U krajnjoj konsekvenci, ako i dalje pritisak bude reći molim lijepo, trebamo saglasnost Predsjedništva,

Skupštine, Vlade, ne znam ni ja koga, jer se bojim da u razgovorima u kojim se budu bez prihvatanja ovih uslova odvijali bez obustave neprijateljstava i ovih humanitarnih pitanja, da opet nigdje nećemo doći. Eto, hvala predsjedniče.

MINISTAR SNABDIJEVANJA: Mislim da bi dobro bilo u nastavku razgovora o ekonomskim pitanjima da se da više značaja, jer stiče se utisak iz ovog svega kad se čita da je dosta to marginalizirano. Ako se ne budu pravilno postavila i riješila ekonomska pitanja, vrlo je vjerovatno da će to generirati i dalje oružane sukobe. I ako se potpiše mir, stalno će te čarke biti. Jer od toga se živi. U tom bi se zalagao da se ide na slobodnu trgovinu. A o tome da dalje ne elaboriram. Čini mi se da, ako se proširuje broj učesnika u razgovorima, ne bi loše bilo imati nekog ekonomskog eksperta, eksperta za ekonomska pitanja koji bi se našao pri ruci da zbilja neka fundamentalna pitanja iz ekonomije se više zalaže za njihovo definisanje u sporazumu koji slijedi. Drugo, mislim da bi dobro bilo tvrdo insistirati na rješenju izlaza bosanskohercegovačke privrede na more. Mi smo jednom prilikom razgovarali oko Luke Ploče na Vladi, odnosno na jednom ovakvom sastanku. BiH je u Ploče uložila jako mnogo. To je njen izlaz za koji mora uložiti velike napore da se nadje međunarodno rješenje da taj izlaz koristi BiH. Što se tiče ovih drugih pitanja, čini mi se da je vrlo bitno oko ovog suda za ratne zločine dati punu podršku, jer je to jedan od bitnih uslova za dalje smirivanje situacije. Kod amnestije, o njoj u ovom učešću nije bilo puno govora. Stvar je ocjene u tom trenutku, ali po svojoj prilici bi bilo rano govoriti sada nešto više o amnestiji. I na kraju, pošto se nastavlja pitanje oko bivše Jugoslavije, da li će ovaj model koji se nudi BiH biti primijenjen i na druge. Ako će predstavnici naše delegacije na tim pitanjima raditi, čini mi se da bi bilo realno zalagati se da takav model se primjenjuje i kod drugih. Toliko.

MAHMUTČEHAJIĆ: ... prije svega zato što uljepšane slike o donošenju ovakvih odluka mogu biti vrlo opasne i zavesti, ako i pogrešna slika, lošija pred ovom odlukom ne može biti štetna. Postavlja se prvo pitanje jesmo li mi za mir ili za rat. Takvo pitanje je, po mom mišljenju, pomalo opasno jer bi se podrazumijevalo da smo mi bili u dilemi oko toga - bio kad. Prvo od samog početka strategija ove države je bila strategija mira. Mi nismo nikoga napali, niti smo se pripremali da nekoga napadnemo, niti smo pak i kanili da to nekad uradimo. Mi smo zemlja koja je napadnuta na svakoj njenoj stopi i branili smo se. Stog nije ispravno po mom mišljenju postaviti pitanje jesmo li mi za rat ili mir. Mi smo za mir bili od početka, nego ispravno pitanje možemo li voditi odbrambeni rat dalje. I na to pitanje treba dati, a to treba reći onim riječima koje priliče takvoj situaciji. Moramo li mi

prihvatiti uvjete agresora zbog toga što ne možemo voditi rat, što se, htjeli mi to ili ne, može nazvati i kapitulacijom. Prihvanjanje ovako postavljenih uvjeta je, po mom dubokom uvjerenju, potpuna politička pobjeda onog političkog nacrtu za koji se Karadžić, njega spominjem simbolizirajući zapravo taj nacrt, od početka zalagao. On je, da ponovim, vjerovatno prilično tačno govorio ovako. Citiram: "BiH da, ali da se o njoj prethodno dogovorimo. Da se dogovorimo o nacionalnim teritorijama, o njihovoj razdiobi i suverenitetu naroda na njima". U ovom trenutku ako mi kažemo, molim vas, mi prihvatamo takav politički nacrt, mi time automatski na teritorijama gdje Karadžić, opet kažem upotrebljavam to ime u pojmu u simboličnom značenju gdje ima vojnu vlast i predstavlja nacionalnu teritoriju, svejedno je kako se šta zove to je sadržaj toga, i na taj način zapravo se rat koji smo vodili od početka, koji nam je nametnut, pokazuje potpuno besmislenim jer je doista bila ponuda BiH da, ali pod uvjetima da se dogovorimo o njoj. Prihvanjanje takvog pristupa zapravo za naše ljude znači kako god to se legendiralo, znači i političku kapitulaciju i teško je vidjeti smisao i poginulih i ovih koji se danas bore. U ovakvom našem pristajanju mi ćemo razoružati moralno ljude koji se danas bore i to njihov najveći dio i nikakvog smisla neće imati čak ni u održavanju ovih linija. S tog stanovišta pazite, vratimo se na to. Danas ono što BiH objektivno ima nije rezultat ni pomoći spolja, niti pak političkog dogovora, nego doslovce aktiviranih unutarnjih snaga u BiH. Mi nemamo ni jedne stope u BiH na kojoj možemo sjediti ovako i razgovarati zato što je to bila želja Vensa, Ovena, Bobana, Akmadžića ili bilo koga. To je doslovce jedan rezultat naše borbe oslobodilačke borbe. Uljepšavanje slike se sastoji u tome da mi kažemo - ukoliko mi danas pristanemo na ovaj politički nacrt, posljedica toga će biti da će se iz nekih općina povući velikosrpska nacistička vojska. Ja mislim da je to jedna posve naivna tvrdnja bila bi dobra, bila bi odlična. Za nju bi vrijedilo platiti veliku cijenu. Ali, pazite, kad na teritoriji kao legalizirana ostaje ta vojska koja je počinila što je počinila, ko će tu vojsku prisiliti, molim vas, u ovome trenutku daše povuče s bilo koje stope teritorija za koju je godinu dana tako krvavo ratovao. Niko iz svijeta neće doći da tu vojsku potjera s bilo koje stope. Ona se s nje neće povući. Zapravo, sve drukčije teze o tome da će se povući trebalo bi da ima brojna obrazloženja, da bi imala šansu da nekoga razuvjeri da se neće povući, jer to logično vidite po svemu tome šta se zbiva godinu dana. Da bi se odgovorilo na pitanje, ja opet kažem upotrijebiću grubu riječ, da li zbog naših političkih uvjerenja, mislim da ih ovdje dijelimo, sačuvati BiH po svaku cijenu, da li zbog toga u ovome trenutku vrijedi vojnički kapitulirati, prihvatiti nametnuti politički nacrt o uređenju države da bi na to pitanje bilo ko od nas imao pravi odgovor, doista prije toga bi valjalo odgovoriti šta

ćemo danas početi u sredjivanju naših unutarnjih energija koje nam omogućuju da imamo ovo što danas imamo. Ništa nam drugo nije omogućio nego to. Pazite, mi govorimo maloprije o problemu u Sarajevu sa sahranom, mrtvima, smetijem itd. itd. Pazite, gospodo, situacija u Sarajevu je takva a za godinu dana ni jedan jedini čovjek nije odgovarao. Za situaciju u Konjicu, Tarčinu, Pazariću itd. ni jedan čovjek nije odgovarao. A mi nismo imali ni jedan ovakav sastanak da se upitamo o stanju krijumčarenja, ubojstava, progona ljudi, elemenata nacizma i na našoj strani koja se grlato zalaže za građansku perspektivu bez koje nema Bosne itd. itd. Mi u ovom trenutku smatramo da će se to pitanje riješiti oslanjajući se na neki nacrt koji će se napraviti u Njujorku. Pri čemu rizikujemo da svojim pristajanjem na to potpuno razoružamo i one ljude ostatka oružja koje imaju u svojim rukama. Ne mislim prije svega na ovo oružje, nego mislim na polju gdje se za tu Bosnu bore. Ukoliko se mi opredjeljujemo da li ćemo pristati na jedan već postojeći nacrt za koji se na Vladi zdušno i energično zalagao g. Akmadžić kojega mi dobro znamo da mi kažemo - ukoliko je to nacrt Amerike iza koga ona stoji, mi se pokoravamo, a s tim se ne slažem. I molimo da se on primijeni. Prije nego što dade, tek tad mi moralno nećemo krahirati u očima našeg svijeta na kojeg, ja duboko vjerujem, opstoji i budućnost obrane i opstanka BiH. Ne smijemo izgubiti tu posljednju tvrdjavu naše budućnosti. To je volja našeg svijeta da se bori, odbrani, da ne popusti od svih tih haubica itd. da Sarajevo padne. Vi ipak znate u nekim pristajanjima eksplicitnim i eksplicitnim razoružavamo svijet. A to je s moje tačke gledišta najgore rješenje. Možemo biti realni političari pa prihvatiti postojeće stanje, ne možemo voditi rat, ali ne smijemo onemogućiti sebe da sačuvamo vjeru pa i neke potencijale...ciljeve. Nadalje, po meni bi bio redosljed stvari ukoliko se ovim putem može do nečeg doći da naš pristup bude stavljanje pod kontrolu teške artiljerije. To je pravo pitanje. Osiguranje humanitarne pomoći, a potom ostalo. Jer u protivnom nastavljanje ovih razgovora koji traju godinu dana i koji nisu dali nikakve rezultate znači jačanje objektivno moći razgradjućih snaga BiH a slabljenje onih koji je čuvaju.

IZETBEGOVIĆ: Radi jednog pitanja ovdje, mi smo polazili od pretpostavke da se ponudjeni papiri da će se realizirati., U tim papirima stoji da će se četnici povući u roku od 45 dana u provincije označene tamo kao 42, 46. Po tome, neću da uljepšam sliku vrlo je ružna... Hoću da se suočimo s tom slikom pa da kažemo prihvatamo li to ili ne prihvatamo. Dakle, ja bih da ne bismo uopšteno vodili diskusiju, hajmo postaviti sljedeće pitanje - da li bismo prihvatili koncept u kojima bi se četnici stvarno povukli iz ovih 10 provincija i drugih sedam polovina. Da li bismo ili ne bismo. Naravno, ni ja ne bih to prihvatio ako oni to neće uraditi.

Ali ako to hoće uraditi, pravo da vam kažem u velikoj sam dilemi da li da to prihvatim i da platim onu cijenu tamo da oni neko vrijeme ostanu. Ali, jednostavno to je ta stvar. Hoće li ostati ili neće ostati. Ja to lično ne doživljavam kao kapitulaciju. Naprotiv, ako bi se oni povukli iz ovih lo opština i onih drugih sedam polovina, ja bih to doživljavao na njihovom mjestu kao kapitulaciju. Jer se pobjednička vojska nigdje ne povlači. A oni su čak izjavili da će se povući, samo nisu to oni još prihvatili gdje. Rekli su da će vratiti 20 do 30% zauzetih područja. Medjutim, u ovom jednom konceptu koji je nama tamo nudjen, definirano je koji su to dijelovi. Ja sam pod tom pretpostavkom išao. I, naravno, sada ja bih tebe upitao, Rasmire, da li bi ti prihvatilo te papire ako bi to bilo realizovano i ako bi postojali mehanizmi da se to realizuje. Podsjetio bih da su Amerikanci kazali u tački 4. da nisu spremni da intervenišu, ali su spremni da osiguraju vojno izvršenje takvog ugovora ako do njega dodje. Znači, postoje snage koje bi to realizirale. To je pitanje. Naravno,...kako glasi pitanje. Ako pitanje glasi hoćemo li ostaviti status evo, ja ne bih bio zato. Ali ako bi se oni povukli iz ovih skoro 13 općina, bio bih u iskušenju da to prihvatim kao mogućnost da se naša teritorija proširi i da se narod vrati natrag. Naravno, to su ustvari ti problemi.

MAHMUTČEHAJIĆ: Ti si pitao mene da li bih na tom slučaju. Ja sam u više navrata, u razgovorima različite vrste kojima si ti prisustvovao, rekao - odgovor na to pitanje ovisi, prije svega, jesmo li mi sposobni ovdje organizirati front na svim razinama uređenja države. Od toga ovisi. Jer, pazi, ukoliko mi u ovome trenutku i na dijelovima gdje nemamo nikakve smetnje ni u četnicima, ni u subverziji koju provode (opet kažem u političkom značenju) nismo kadri orgnaizirati i pokrenuti svoje potencijale, mi nećemo moći sasvim sigurno ni napuštene prostore BiH zauzeti. U tome je problem. Ja sam zbog toga i rekao - molim ključno je pitanje, važnije od njujorškog dogovora, jesmo li mi kadri jedanput ovdje primiti na svoja ledja, počev od tebe pa nadalje, negativne efekte donošenja odluka, razračuna sa opstrukcijom svih vrsta oko nas, u Predsjedništvu pa do posljednje ćelije u mjesnoj zajednici. Tu se rješava sudbina BiH. To nismo. Stoga tražimo da se pitanje BiH i njena sudbina rješava u Ženevi na pregovorima, gdje se naš narod stavlja u situaciju pukog promatrača, dok ga osvajači zapravo masakriraju, uništavaju teritorije itd. Odgovor na to pitanje nije da li bi se prihvatilo nacrt ovakav ili onakav. Mi ćemo u krajnjem prihvatiti ono što je realno. Neće biti uopće izbora. Mi nemamo toga izbora. Medjutim, nismo radili i ne radimo sad i čovjek ne vidi jemstvo za to da ćemo uraditi da vlastite energije pokrenemo. Kolike su one, toliko će biti BiH. A ne šta neko spolja obećava da će nam dati.

IZETBEGOVIĆ: Dakle, ja nisam dobio odgovor na to pitanje da li bismo mi prihvatili jedan ugovor u kome bi bilo povlačenje četnika. Ti najbolje znaš da jesmo i kako jesno i pazi, ova je vlast i organizovana i nije organizovana. U nekom dijelu je organizovana, u nekom dijelu nije organizovana. Nama dalje produženje rata ni sa tog stanovišta ne odgovara. Jer podstiče, jer daje šansu kriminalu. Mi u ovim uslovima nemamo, mi smo se ugušili u kriminalu. Čak naš pokušaj da kriminal osujetimo ostaje bezvrijedan. Jer i oni ljudi koji to treba da sprovedu, polovina je tamo kriminalaca. Dakle, nama treba mir da izadjemo na kraj s time. Mi u ratu to ne možemo. Mi smo izblokirani. Mi ne možemo da ni umne snage izjednačimo ni druge materijalne jednostavno između Sarajeva i dijela BiH ne postoje ni spojeni sudovi. To je potpuno odvojeno sve. Nama treba taj proboj da bi se organizovala BiH. Mislim da rat dalje produžava neku vrstu unutrašnje agonije što jednostavno kriminalcima pruža šansu. Ja vam kažem da je borba protiv kriminala broj 2. Idu četnici pa kriminal. Ponekad mi se čini da je ova druga gora i da u ratnim uvjetima ne vidim načina da se izadje s njima na kraj. Ja sam se u tolike ljude razočarao po tom pitanju. Jednostavno vidiš kako ljudi najosnovnije stvari ne završavaju. Znaite zašto. Toliko imam u vidu stvari koje su se u Sarajevu dogodile, jasnih stvari, koje se ne gone. Morao bih ja da gonim pa da pitam svaki dan šta je sa ovim ili onim slučajem bilo, jednostavno, zaustavi se. Gdje god idete zaustavi se. Zašto? To je posebna stvar.

DURAKOVIĆ: Mislim daje Rusmir načeo pravu stvar pa reagujem zato što se u osnovi ne slažem. Zašto? Rusmir je odličnu dijagnozu dao i on, nažalost, odavno upozorava na ovaj najkrupniji problem ove naše države, ali na njemu se ništa ne radi. To je sad druga tema. Tu je naš glavni komandujući i ja koji sam važio za nekog veletantnog čovjeka koji je uvijek za opciju upravo kako je Rusmir definisao i jednog opštenarodnog odbrambenog rata, sada sebi postavljam kao i svaki građanin ove države pitanje. Vojska to bolje zna, ali znamo i mi, bar čujemo. Šta ako sutra padne Srebrenica, iza toga Brčko visi u zraku, iza toga je odmah desni bok Gradačca suočen s lijevim itd. Iza toga je i Sarajevo ovo ovdje kakvo je, iza toga saznanje da još neprijatelj nije iskoristio ni maltene 20% svojih objektivnih kapaciteta i potencijala i da ovaj rat još uvijek može napraviti krompirište, kad god hoće mogu nas bombardovati. Uostalom pokazuju upravo uoči nastavka Njujorka da nas valjda malo discipliniraju i dovedu u suru. I oni nam to jako demonstriraju. I to je realnost. Nažalost, svidjela se nama ili ne. Šta je sutra s Dobojem, Tešnjem i sa Bihaćem itd? Ja lično ne mislim, ukoliko bi se obezbijedile doista ... što se tiče vojne opcije da se ne kaže "staviti tešku artiljeriju pod međunarodnu kontrolu". To ne znači ništa. To je London već kazao. Već

kako, ko, u kom vremenu i na koji način? Dislokacija četnika iz ove i one provincije. Gdje u koju kasarnu, u kom vremenu i pod čijom međunarodnom kontrolom. To je donji prag. Ako bi se to uspjelo isposlovati, to nam je jedina opcija, jer inače, nažalost, ako ćemo racionalno...ovu krhku Bosnu čije i vene i arterije drže drugi. Taj organizam i to srce tanano još kuca, ali ono ne može duže kucati, jer dovoljan je jedan mali presjek da iskrvarimo za par dana. Ako ti sve bitne saobraćajnice i sav dotur, svu logistiku drži drugi i da ti sve zavisi od volje drugoga, onda se mora uzeti u obzir neka realni pragmatizam koji objektivno ide kontra interesa i bosanske države i bosanskog naroda. Ali što je tu je. Drugačije se ne može. Ne može biti... Mi zaratiti sa svima ne možemo, jer ne možemo da se obračunamo ni sa onima koji nam sva ova zla čini. Otprilike sam imao potrebu da kažem da sudbina sredjivanja unutarnjih naših energija i snaga kako Rusmir kaže. Ne možemo mi, Rusmire, to dobro znaš, i ja i ti, mi ne možemo srediti u Starom gradu stanje ni ja ni ti sad ne smijemo otići u Stari grad. I svi ovi ministri, ne može ni ministar Pušina. Jer tamo je druga vlast, tamo je druga vojska, tamo je druga politika i tamo vladaju neću reći ko jer ne smijem ni to reći jer će me sutra ubiti. Da budemo jednom otvoreni. Ne znam smijete li Vi otići tamo? Vrlo je veliko pitanje. Zavisi od raspoloženja i zna se ko je tamo vlast, i kako, i zašto je do toga došlo i zašto se nije podržalo na vrijeme. Rusmir je na to upozoravao na desetak sjednica. Sve to neozbiljno prihvatilo. Moglo se to riješiti i mogao se taj front otvoriti na jedan elegantan način. Zna Sefer obračun sa dijelom vojne policije rezultirao granatiranjem Doma milicije itd. I dan-danas nije to pitanje riješeno. I dan-danas je u pitanju hoće li pasti zolja u ovu salu od ljudi koji su oteli ispod bilo kakve kontrole. I nisu nam tu krivi nikakvi četnici. Tako je od početka, tako je i dan danas i tako će biti vjerovatno i sutra. To je ono što utiče na moral i ljudi i boraca. Armija neće kapitulirati ako se uzroci pravi uspostave u Njujorku i kažu garancije međunarodne i ovo i ono. Ali onda Armiji to treba pojasniti i našim borcima treba pojasniti. Prije svega. I kazati im šta je na sonu, ne sakrivati istinu i reći tu smo gdje smo, šta smo, kako smo, koje su nam mogućnosti itd. Ja stvarno možda govorim emocionalno, a vjerujem da i većina vas dijelite ovo što govorim. Proživljavam u ovoj čaršiji se ono što se svaki sat tamo dešava. Neku noć su zolje pucale u Dom milicije od strane onih koji su bili smijenjeni. Je li tako, Sefere? Tu je ministar policije.

FILIPOVIĆ: Samo jednu kratku... Budući da je zaista pokrenuta vrlo značajna...mislim da rat nije ...kojemu mi možemo srediti... *(Ne čuje se izlaganje gospodina Filipovića)*. Mislim da nam je rat nametnut, da je agresija izvršena da se onemogućí... Zbog toga se vodi jedan rat koji nije rat, nego jedan veliki organizirani

zločin. Suština problema s kojim se mi susrećemo je to da taj zločin generira nove zločine, širi se, stvara jednu situaciju iz koje, po mom dubokom uvjerenju,, moguće je izaći samo... i uzeti...kao svoj program i to realan program, inicijativu mira kao ozbiljnu zadaću koja nam pruža šanse, koja u velikoj mjeri, da tako kažem, daje šanse i drugima. Ali daje im šanse ukoliko napuštaju medij rata kao medij unutar kojeg vode i pomoću kojeg ostvaruju svoje političke ciljeve. Upravo zbog toga što nisu mogli u normalnoj politici ostvarivati svoje ciljeve. Oni su se prihvatili sile i rata kao sredstva. Ovim sredstvom mi moramo... Bilo bi mnogo bolje da smo ih mogli oružjem pobijediti i likvidirati kao jednu bandu razbojnika koji će... Ali to nismo mogli. I bio bih neodgovoran, a posebno onaj koji snosi odgovornost za. Ja želim da kažem tri krucijalne stvari po mom mišljenju. Da će naša vojska biti na našim granicama. Drugo, da će sve druge vojske biti demilitarizirane. Treće, da mi, ako želimo napraviti društvo, mi se moramo boriti tamo gdje se zaista možemo boriti i gdje se jedino..., a to je u ... Ja ne mislim da mi treba da prepustimo prostor četnicima u provinciji B.Luka jer ovaj mirovni ugovor će dati šansu da je 46% Muslimana i Hrvata. Za njihovu reprezentaciju i ...vlasti koja neće biti četnička, a imaće i stanice međunarodne i druge koje će omogućavati da se tamo rehabilitiraju ljudska prava. Ja taj teren nipošto ne bih napustio kao teren borbe ne više vojne borbe, jer tu treba onemogućiti. Tu ja vidim tu prednost. Ja u ovom momentu podržavam situaciju. Naša je sada prvo satisfakcija u tome što će se zaista oni povući sa desetak ili 15 općina. Drugo, što ćemo mi ugovorom o miru otvoriti prostor i da će na njihovim teritorijama vojno-političkim,.... Ovdje se ne treba plašiti budućnosti, ako mi imamo bolji koncept. A možemo dobiti., samo u miru. Ovo nije pitanje samo muslimanni, ne radi se o tome.

NAIM KADIĆ: *(govornik se ne čuje od agregata)*

SEFER: Ja neznam kakvu analizu traži dr Lagumdžija jer, takvu analizu ni jedan centar vojne moći ne može dati. Mi smo napravili jednu analizu u kojim uslovima i kakav se dalje rat može nastaviti. I ja vas molim da budem vrlo precizan. I ja vas molim da budem vrlo precizan, najbolja je ona varijanta je ako bi Hrvatska bila saveznik. I istovremeno učestvovalo u ratu. povoljnija Druga varijanta bila bi kada bi HVO bio saveznik, i kada bi se uključio u aktivnu borbu protiv četnika. A on to sada ne radi. A naša sredstva informisanja o tome ništa ne govore. Ja vam mogu da tačno kažem. Od početka rata do danas mi smo više kao armija imali koristi od "Srne" nego naše televizije BiH. I danas je tako. Ništa se još nije promjenilo. Treća varijanta koja bi za nas bila još nepovoljnija za ove prve dvije varijante da HVO ne ometa, i najteža

varijanta ova da u slučaju ometa i da eventualno dodje do sukoba na obje strane. Ja ovdje nisam došao na sastanak da potpišem kapitulaciju. Niti imam pravo u ime onih koji su na frontu. Ja vam sasvim otvoreno kažem, u tom slučaju rat je dugotrajan ali mi sigurno na osnovu niza pokazatelja tvrdimo da će biti pobjeda. Ali neznam koliko to, ja samo. Druga stvar, to vam kažem sasvim otvoreno ovdje, mislim da je dovoljno od početka mi smo imali podršku od pojedinih članova Predsjedništva s kojima saradjujemo. Od vrlo malog broja ministara kao armija. Od političkih stranaka gotovo ništa. Nego imali smo naopako. Imali smo obrnuto, ovih vladajućih. Jer HDZ je stvorio HVO čija politička platforma o... od države BiH. On je formalno priznao, ali u drugoj etapi je. SDA stranka je uključila se i pomogla, ali ovi kadrovi su više ... U ovom periodu za vrijeme rata, mi smo uspjeli formirati, odbraniti onemogućiti agresora da ostvari strategijske ciljeve. Nijedan od strategijskih ciljeva koje je on postavio nije ostvario. Drugo mi smo u ovom periodu uspjeli formirati armiju koja se sastoji od 5 korpusa. Uzmite samo zadnji rat nije primjerna baš komparacija - od 6.aprila 1991.godine do 21. decembra 1992.godine uspjelo se formirati nekoliko odreda i jedna brigada. I najlakše je sjediti pa diskutovati. Gospodin Kadić je govorio o kadrovima. Naše komandante i komandire za sada u ovoj fazi su birala vojska. I mi smo ispoštovali do kraja onaj princip ako se neko ko je bučniji sa kriminalnom prošlošću nameće pa je sada Da im priznamo zasluge ali da ih postavimo na neko drugo mjesto. A vi samo nabrojite iz vladajućih stranaka koliko imate ministara koje ste vi predložili i koje ste postavili sad i koliko su para ukrali od ove države. Mi smo rat počeli sa oko hiljadu tenkova na prostoru države BiH. Naša je procjena da ih ima sada hiljadu i 600. I tako je sa ostalom tehnikom. Znači jedna trećina. I drugo da odgovorim Nijazu, ako je Karadžić da može uraditi to što ... uzeti Gradačac, uzeti Srebrenicu, uzeti ukupnu Bosnu i oboriti Sarajevo. Ne postoji mehanizam koji bi ga prislio da on to ne uradi. Mi imamo, je li tako komandante da smo jednu trećinu njihovih do sada uništili. Artiljerije tenkova transporterita itd. Ali je to još dosta jako. I ja vas molim ovdje jednu stvar, ta klackalica rat ili mir traje 11 mjeseci. Od početka rata ta klackalica traje. Ti pregovori više štete Ženeva pa sad Njujork, nanose nama nego četnicima. Oni imaju ciljeve i oni idu. Kod nas je svaki dan vrijeme između rata i mira. Ali dajte tu klackalicu ako je odluka jamo mijenjati Sefera, nastojte da on bude u što kraćem vremenskom roku. Ako je odluka o ratu pod hitno formirati i patriotski front i što je moguće prije srediti stvar. Jer budite sigurni da ovo što se dešava vlasti. Sve se to odražava na stanje u Armiji. (ne čuje se) Ali vas molim (neću još dugo) Odluku o ratnom miru što je moguće prije donijeti. I nastojati da se na toj konferenciji da to bude Onoga časa kada rat prestane mi smo

pobjednici. Mi doživljavamo to kao pobjedu. Tad kada rat prestane. Vi gurajte svoje političke uostalom rat je nastavak politike drugim sredstvima. To je najprihvatljivija Onoga časa kada rat prestane mi se osjećamo kao pobjednici. **Sačuvali smo državu BiH, nema. Sačuvali smo opstanak muslimanskog naroda a bio je cilj da ga nema. Nije Karadžić trebao veliku Srbiju, niti je gospodin Tudjman stvorio veliku Hrvatsku.** (ne čuje se)

ZLATKO LAGUMDŽIJA: Izvinjavam se, ja bih samo dvije stvari komandantu da kažem. Ja nisam mislio nisam mislio imenovanje ni prethodnog ni ovog rukovodstva. Ti vjerovatno jesi i ovog. I bojim se ja zaista smatram neprimjereno, neću argumentovati, ali tvrdnja da je "Srna" više učinila za ovu armiju, u odnosu na radio i televiziju BiH po mom mišljenju najblaže rečeno je neprimjerena. Ja stoposto mislim da je to neprimjerena tvrdnja. Jer ipak ti ljudi kako tako nešto rade. I druga stvar pošto ovdje ti si rekao, da većina članvova Predsjedništvo imali smo je li veliku podršku je li - nije mi jasno ... kada je nema, nije mi jasno odakle ta podrška, a od vrlo malog broja malog ministara u ovoj vladi si imao podršku. Ona Vlada, da je normalan broj ministara. Bojim se takve tvrdnje da ovdje najmanje broj ljudi pomaže u radu ja zaista smatram bez argumentacije, bez imena i prezimena bez konkretne analize je neprimjeren ovakvom. Podržavam ovo da treba napraviti patriotski front i srediti odnose medju nama i i puno toga.

SEFER: Hoću da vam kažem da je to tako.

ZLATKO: Znam na osnovu ovoga možeš tražiti zahtjev Predsjedništvu, da Predsjedništvo o ovome posebno razgovara. I da Predsjedništvo zauzme stav. Ne može tako. Komandant kaže da najveći broj nas nije uradio ništa. Onda neka se radi da se nadju novi ljudi i da idemo dalje. Ja samo mislim da komplikujemo situaciju niti tiniti bilo ko od nas ovdje sjedi u Sarajevu, a 13 ministara Vlade je u Sarajevu(zajednička diskusija)

PREDSJEDNIK: U vezi sa ovim pitanjem ja bi rekao da mi naravno vodimo jednu akciju... Čak mislim da je Hrvatska na tome pristala, imamo jedan protokol koji je potpisan, on nije realizovan , ali Hrvatska je u načelu prihvatila naš specijalni status (zajednička diskusija)

KONJICIJA: ... da skrenem pažnju, da oni traže pravo referenduma. Mislim da na to ne treba pristati ni pod kakvim uslovima. Druga stvar želim skrenuti pažnju ono stvarnije nekakvog vijeća po 3 člana ne dolazi u obzir, jer bi to bilo uništavanje zemlje koja trpi agresiju, drugo kao države UN-a i to ne dolazi u obzir ukidanje

legalnih legitimnih organa. Mislim to je čak Treće na što bi skrenuo pažnju, sigurno znam da u nekoj rezoluciji UN-a stoji da vojska koja je provodila genocid ne može nositi ambleme niti oznake pod kojima je sprovedjen genocid. I treće - četvrto pitanje. Povratak izbjeglica i kako će se oni vratiti u ona područja u kojima su ti zlikovci, koji u ovakvim uslovima neće moći biti kažnjeni. Prvo nije to moje mišljenje, to je mišljenje poslanika i pogotovo iz nekih krajeva (*ne čuje se*)

SALKIĆ. ...komisija da to s pet-šest članova konstatuje i da ove države više nema. Smatramo istorijskim bitnim ukjučivanjem SAD u te procese i eventualno istorijsku šansu da ova država zaista opstane na onom konceptu koji vi nazivate građanskom državom, odnosno izgradnjom civilnog društva. U tom smislu u okviru pitanja povodom koga ste nas pozvali, u pogledu formiranja platforme za razgovore sa predstavnicima američke administracije, mislimo da je definitivno bitno, i to prije svega vi da to uradite kao šef delegacije, da uspijete uvjeriti tu administraciju da mi ovdje imamo stvarno iskrene namjere praviti takvo društvo. To sve zajedno mislim da je i ovaj sastanak konstatovao ne liči ni na kakvo takvo društvo za koje se ovdje deklariralo nekoliko nas na ovom sastanku. Ono na terenu kako u nekim sad okruzima na nivou opština, ne liči na ono na dijelu teritorije koje kontrolirše armija BiH ili Vlada BiH. Više liči na jedan zasad blagi i s tendencijom oštrog muslimanskog totalizma. To da budemo jasni iako takvu administraciju gore koja drži do potpuno drugih vrijednosti ne uspijete uvjeriti u ono za šta se deklarirše i ova država i vi lično, mislim da će ova država završiti na onaj način kako sam to rekao na početku. Da je najvjerojatnije uskoro neće biti. To je jedina sugestija koju sam donio ja kao predstavnik stranke za ovaj skup.

PUŠINA: Prevažodno šta je polazna osnova za pregovore u Njujorku mislim da mi to pitanje već nekoliko puta apostrofiram i po meni ja ga moram i sada istaknuti. To je platforma Predsjedništva koja je usvojena i zvanično objavljena, iza koje stoji cjelokupno gradjanstvo BiH i zaključci i stavovi Vlade BiH koji su dostavljeni svim našim delegacijama. Ne vidim da se trebamo okretati iza ta dva dokumenta. A postaviće se pitanje da li prihvatiti mir? Mislim da je Rusmir dosta odgovorio na to pitanje. Mi ovaj rat nismo željeli, ovaj rat nam je nametnut i mi smo ga vodili u odbrambenom smislu. Naravno, ukoliko se ne postigne adekvatan dogovor u Njujorku, mi ćemo ovaj rat biti prisiljeni da nastavimo i izvjesno je da će odbrambene snage BiH taj rat dobiti. Pitanje je samo kada i sa koliko žrtava. No ono o čemu bih također htio da kažem nije dovoljno reći da je BiH država s priznatim vanjskim granicama. Po meni ona mora da ima i osnovne atribute

državnosti o kojima mi stalno pokušavamo da ih stavimo u drugi plan. Ja na tome čak i insistiram. Država BiH sem vanjskih granica mora imati i monetarni fond, pravosudni sistem i pravni sistem, finansije, naravno vojsku, policiju, vanjske poslove i jedinstvene granice i granične organe. Da bi pristupali odredjenim razgovorima i prihvatili ono što nam se nudi i u Njujorku i što se nudilo u Ženevi i Londonu i Lisabonu, mislim da moramo prevashodno tražiti povlačenje artiljerije i teškog naoružanja i staviti od kontrolu i zaštitu granica ne samo od strane međunarodnih organizacija, nego i oružanih snaga BiH i policije BiH. To je jedina garancija koja će nam dati realnu sliku i realnu predstavu o nemiješanju u unutrašnje stvari BiH bio sa koje strane da oni dolaze. Nije dovoljno, makar po meni ili ja tamo smatram, da nam granicu, državne granice i vanjske, obezbjedjuju samo međunarodne snage jer onda će oni biti samo registratori onoga što se događa na granici a ne i zaštitnici naših granica. Dakle, ukoliko možemo obezbijediti jedan takav pristup, onda insistirati na tome da granice obezbjedjuju oružane snage BiH uključujući tu naravno i policiju i armiju zajedno. I ono što treba da predstavlja, to su ta obilježja naših oružanih snaga. Neko je maločas primijetio da li da sad izvršimo legalizaciju i amnestiju i to totalnu amnestiju formacija koje su tako zdušno i krvoločno napadale naš narod, protjerali sa ognjišta, da sada stavimo i oprostimo sve ono što se oprostiti i ne može. Jesmo za praštanje ali u granicama tolerancije. I naravno ona pojedinačna praštanja ili bolje rečeno kolektivna praštanja onih koji nisu zagazili u ona zvjerstva koja su se dogodila na području Bosne i Hercegovine. U okviru toga i civilna vlast u BiH mora da zaživi u punom smislu riječi, da funkcioniše i na onim teritorijama koje danas su privremeno zauzete, ali na onim teritorijama gdje danas objektivno vlat treba da funkcioniše, no ona ni izbliza ne daje one garancije stanovništvu koje mi moramo obezbijediti. Mislim da je i ovaj pokušaj stvaranja ingerencija ili podjele ingerencija između vojne policije i Ministarstva unutrašnjih poslova još jedan fin primjer kako treba da očinje funkcionisati vlast u punom smislu riječi i da se zna ko je odgovoran i definitivno odgovoran za stanje u odredjenim oblastima i na odredjenoj teritoriji. Naravno, pojava kriminaliteta ovakva kakva jeste u Bosni i Hercegovini je rezultat niza slabosti koje su se dogodile, prevashodno od momenta agresije is tavljanja u funkciju MUP-a. U funkciju odbrane, čime se stvorio prostor za djelovanje kriminogenih grupa na širem području. No, ono je i nastavljeno u ovom periodu odredjene konsolidacije, no, nije samo MUP i Armija odgovorna za to. Mi moramo tu tražiti i odgovornost pravosudnih organa, njenog deficitarnog kadra i njenog slabog funkcionisanja - od pravosuđa, tužilaštva, sudova za prekršaje, inspekcija i finansijske policije do onog što takodje pokušavamo da zaboravimo, dodavanja

mnogih ovlaštenja naših predstavnika koji prikupljajući novac u inostranstvu vrše strašne zloupotrebe do dotura humanitarne pomoći koja nikada ne dodje na odredište ili dodje sa kapacitetima od desetak posto. I da privedem ovo kraju. Dakle, polazna osnova za Njujork je Platforma Predsjedništva i stavovi Vlade BiH. Hvala lijepo.

PREDSJEDNIK: Možemo li završavati?

PUŠINA: Ispričavam se. Za delegaciju sam koja će biti državna delegacija i oslikavati državu BiH uz napomenu da nisam da u toj delegaciji bude Zoran Pajić. Nisam iz dva razloga. G.Pajić je bio naš predstavnik zvanične delegacije u maju mjesecu i više se nije vratio ovdje. Mislim da više nema pravo da bude legalni predstavnik države BiH. Nije bitno gdje je, nisam zato da nas predstavlja.

PREDSJEDNIK: Predlažem ovu stvar. Imaćemo vjerovatno da odredimo ovu delegaciju. Na osnovu ovoga što smo ovdje čuli, ovo je bilo jedno savjetovanje, razmjena mišljenja. Odredićemo delegaciju uzimajući u obzir ove predloge koji su ovdje dati. Što se mene tiče, ja bih se složio da to bude delegacija, prije svega državna, reprezentativna. Ne mislim da bi trebala da bude naročito velika. Da idemo na neku veliku delegaciju od 10-15 ljudi. Troškovi su ogromni. Vidite kako proces ide razvučeno. Sva sreća tamo je sad trenutno samo Silajdžić. Zamisli da smo poslali tamo 10 ljudi. Do sada za ovih 10 dana koliko je tamo ništa nije uradio osim što da poneki intervju, itd. Svih 10 ljudi bi tamo langaralo džaba. Ne znam koliko se to može produžiti tamo. To se može sad razvlačiti pa onda opet po 5-6 dana nema ničega. Mislim da treba da bude delegacija, dakle kako je rečeno, po nacionalnom i stranačkom smislu reprezentativna. Ona se može sastaviti da bude sasvim jedna delegacija ne velika, ali da bude reprezentativna. Treba ići na to. druga stvar, toj delegaciji treba dati ove donje granice. S tim da ona ne može obavezati BiH direktno. Ona može da dogovara i kad bude došla do nekog rezultata koji se njoj čini prihvatljivim, može čak i da parafira, ovo sve ide na neku verifikaciju tijela u BiH. Da li ćemo za tu priliku onda tražiti da se preko UNPROFOR-a osigura sastanak Skupštine što bi bilo ovdje najbolje, da nam i oni pomognu odande da se Skupština sastane negdje u BiH i da to prihvati ili odbaci. Možda Skupština još proširena malo itd. Ali u datom slučaju ona je skupštinski sastav, predstavnici stranaka drugih. Možda ćemo izvršiti konsultacije sa forumom građana itd. Ali uglavnom mislim da će trebati ići na to da je ta delegacija ovlaštena da pregovara možda dodje i do nekakvog konačnog teksta i da tada kaže mi s ovim idemo natrag i onda ćemo vas obavijestiti je li to ratificirano ili nije.

Eto, ja bih vam se zahvalio na ovome. Sjednica je završena.

“I najviše zla ima u ukupnoj ovoj situaciji ratnoj ova četiri ratna predsjedništva koja su tamo se nabila u hotel u Tuzli”

Magnetofonski snimak 192. sjednice Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, održana 25. marta 1993. godine

Sjednici je predsjedavao prof. dr Ejup Ganić. Sjednica je počela u 12,30 sati.

.....

EJUP GANIĆ: Morionu ne daju da se vrati u Srebrenicu znate. I oni su svi gajili nadu da njegovo prisustvo tu znači njihovu bezbjednost. I on je čovjek juče pošao i oni mu nisu dali vratio se. On je danas krenuo da pokuša da vidi Miloševića. I on i čitava njegova strategija se gradi na prekidu vatre. Mi smo uspjeli da uz sve one uslove koje su oni dali tamo da zadovoljimo. Zadnji uslov je bio da se puste neki ljudi iz Tuzle. I ovi tuzlaci kažu znate to nam je najteža odluka u životu ali su našli nekih 47 gradjana eto koji su želili da odu. To su uglavnom neki slučajevi koji nemaju dobar medicinski tretman. Neke hronične stvari pa se to sad ne može tako ni liječiti u Tuzli uspješno kao što bi možda moglo na VMA, a i par drugih tamo koji su faktički članova porodica nekih lica koji se nalaze u drugoj strani fronta u smislu kao u stvari JNA. Supruga ili rodbina i cijela JNA. I ovi ljudi iz Tuzle da sačuvaju malo obraza nekako su to, jer mi kaže - njih ovdje nisu povrijedile stranke. Znate koje su stranke ovdje pobjedile. Oni meni govore, znate. Ovdje su reformisti pobjedili bivši komunisti i drugi itd. I šta

ja znam imaju oni svoju priču. Morijon je bio veoma zadovoljan kada sam ja malo tamo pritegao njih i kada su oni pustili tih 47 građana srpske nacionalnosti. Kaže da su se popeli gore po onim brdima oko Srebrenice, da su negdje na 5 km, negdje na 3 km, da su negdje blizu industrijske zone. E, sada vidite šta se događa. Došli su mi neki ljudi iz Srebrenice, kaže vi ste ovdje odgovorni Predsjedništvu sada, ako nema Izetbegovića. Vi koji ste ovdje sada ste odgovorni, i mi tražimo da se uradi. Šta mi možemo da uradimo. Ja sam nešto razmišljao. Mi možemo samo da uradimo sljedeće. Mi možemo da pošaljemo pismo ponovo Savjetu bezbjednosti, Butrosu Galiju, Vensu i Ovenu, ovom Ćurkinu Rusu koji učestvuje u ovim pregovorima, Bartolomiju. I možemo Ogati. To je jedan paket. Drugo, pismo možemo da pošaljemo Miteranu. Da mu kažemo neka on sada upotrijebi sav svoj državnički aparat da pomogne Moriojunu. Mislim jer Miteran može Miloševića nazvati i na neki način tu postoji neka saradnja da pomogne on Morijonu da upsostavi prekid vatre. I treća stvar je bila pismo koje žene i djeca iz Srebrenice žele da se proslijedi Klinton Heleri. Ženi predsjednika Klintona. I faktički se ta tri pisma, naše su sve mogućnosti iscrpljene. Ja ne vidim, ako vi vidite da mi možemo još nešto uraditi, sada će doći u pola dva kod mene iz Kiseljaka ovaj Viktor Andrejević će doći kod mene. U pola dva. Da vidimo još nešto, ja sam njih zvao iz Keseljaka, reko ljudi moji dajte nešto. Helikopteri ne mogu danas da lete, bombarduju to mjesto gdje se helikopteri spuštaju u Srebrenici. Ona dva vojnika kandaska su zbrinuta u Tuzli, ne mogu da ih izvuku. Onaj jedan je dobro ranjen, glava je u pitanju. Ali ovi su opet uspjeli ovaj geler da mu izvuku, neznam ni ja kako. Ovaj drugi je lakše ranjen. I ja pravo da vama kažem neznam, čini mi se da ovo u Njujorku ide nekako. Ide relativno dobro. Imam utisak da Bartolomi, ovaj Ćurkin na neki način guraju to. Tamo su napravili neki progres u smislu konstatacije da treba da ima neka prelazna vlada. Da to predsjedništvo koje se formira ipak je to politički organ, da trebaju neki stručnjaci biti tu koji će ovu zemlju na neki način organizovati nešto ekonomije, saobraćaja i to. To je napravljen kao neki progres, da se eto predviđa da ima da postoji vlada sada su Filipović i Lazović, oni insistiraju da ostane Skupština to je novi momenat ovdje. I da opozicija učestvuje u kreiranju te vlade. I žele da opozicije učestvuju u kreiranju Predsjedništva znate. E, sada druga stvar u vezi Sarajeva, izgleda da sve ide da će Sarajevo biti ko Vašington. Ono znaste odprilike. Da se na to svede da Sarajlije upravljaju Sarajevom odprilike. A da ova državne institucije šta ja znam Predsjedništvo Vlada itd., da to bude neka posebna kirija i da ovo predsjedništvo od 9 članova upravlja od Bristola neznam ja dokle to planiraju dato bude. E, sada druga stvar, ozbiljno pitanje postavlja ovo pitanje čuvanja granica. Sad tu postoje neke razlike ne mogu da se nagode, kako

bi se pošto nije predviđena neka specijalna policija za čuvanje granica. Boban je insistirao da on čuva dole ove granice. E, sada vidite o čemu se radi. Medjutim, a onoga će Vučurević tamo kod Dubrovnika. Znaš mislim primjera radi. I onda se pojavljuju tu čitavi problemi. Izgleda sad stvari idu na tome da se - izgleda da je igra u tome. Kada dodje ovo prelazno predsjedništvo da ćemo onda praviti pravi ustav. Da li me shvatate. I da taj pravi ustav predvidi kako da se čuvaju granice. Da li će na svakom graničnom prelazu biti jedan Srbin, jedan Hrvat, jedan Musliman. Pa i u Zvorniku, i dole ispod Gruda i u Trebinju znate. Jer onda, ako nema tog povjerenja tog čuvanja granica onda na jednoj strani može da dodje što vi kažete do šverca do ulaska svega i svačega. Prema tome, sve u svemu, ja imam utisak možda se ja varam. Da se prave neki pomaci oko tih pregovora u smislu da naša delegacija na neki način izgleda da će da dobije one neke minimume koji su ovdje postavljeni za potpisivanje s sporazuma. E, sada ja se bojim znate da bi Srebrenica mogla na neki način dovesti, iziritirati našu delegaciju tamo i svi ovi naponi tamo, da bi se mogla stvar onda upropastiti do kraja. Neznam mi smo se tu skupili, mi sve što možemo je da napravim da izdamo dopise i da danas podjelimo u tri sata novinarima stranim jer smo mi zakazali da dodju ovdje, da im podjelimo ova saopštenja i eventualno odgovorimo na nekoliko pitanja. Evo ovo je napravljen nacrt (saopštenja) nacrt je napravljen. Znači vraćamo se ovom kompletu Savjet bezbjednosti, Butros Gali, Vens Oven, Ćurkin i Bartolomi. Isto pismo ide Ogati. To je ako zaustaviti agresiju. Drugo pismo ide Miteranu. Evo vaš Morijon je puno učinio sada ga treba pomoći sa Miloševićem Vi to možete. I treće pismo ova sentimentalna linija gospodji Klinton da ona pokuša. Ako vi nešto vidite još, ja što se tiče vojske oni što god mogu. Eto to.

AVDO ČAMPARA: Je li sada dovoljno ja sada mislim ovo poslati samo pismo Miteranu i reći mu da Morijon čini sve dobro i samo Miteranu za razliku od ovih drugih.

EJUP GANIČ: Znae šta. Evo šta je bitno. Alija je poslao pismo Klintonu sinoć - medjutim pazi francuzi žele ovdje da dobiju dio akcije. I neka dobiju. Ako već doče prekid vatre aferim. E sada Morijon je neka vrsta heroja koliko ja čujem sada u Francuskoj. Tako ga gledaju. Ja sam njemu rekao, ja ću ti čestitati tek kad spasi Srebrenicu. Ovo je veliko djelo što ti radiš. Ali kada se Srebrenica spasi, kada obezbjediš prekid vatre onda bujrum kod nas ovdje.

ČAMPARA: Ne dovodim ja to u pitanje. Već treba li još nekom?

EJUP GANIĆ: Ali ne bi više nikom pisao. Ja mislim ja bi Miteranu reći da on u sadejstvu sa Morijonom. A Miteran može Miloševića trznuti kada god hoće. Ja mislim daje Miteran jedini političar kome će Milošević ustati u svakom trenutku i pokušati da odgovori. Jer Milošević se sa ostalim i posvajao osim sa Miteranom. Bio mu je prije neki dan u posjeti itd.

MIRKO PEJANOVIĆ: Slažem se s ovim predlogom pitanje Srebrenice šta da sa uradi. Ne bih ništa dodavao. Slažem se sa predlogom koji si iznio oko Srebrenice ne bi ništa dodavao. To je ono što možemo realno činiti podižući temperaturu i ovoj našoj javnosti i evropskoj i francuskoj i svjetskoj da misija Morijonova uspije. Tim što bi dodao mogućnosti to nije vezano za papire - mogućnosti tvoje inicijative da razgovaraš s njim telefonom. Da ga obavjestiš da smo ovakva pisma poslali i da očekujemo da on što prije se vrati tamo, kako god može je li. Jer sam njegov boravak u Srebrenici bez obzira na mogućí ishodi stvari psihološki za te ljude znači najviše. To bi predložio uz ovo još što si ti predložio. Što si napravio presjek toka pregovora u Njujorku to predlažem da uzmemo kao informaciju posebnu, da primimo k znanju. Pa bi samo oko toga molio ako možemo imati i neku aktuelniju informaciju šta je sinoć i danas još ostalo otvoreno. Jer po radijskim vijestima, ako je riješeno pitanje kontrole granica, onda s naše strane su zahtjevi - naši su svi u izvjesnoj mjeri u vidu garancija prihvaćeni. Tako da da bi i onda naša delegacija mogla učiniti onaj konačni akt a to je potpis. I što ga prije sa stanovišta obezbjedjenja garancija učini to bi vjerovatno bilo još unosnije za neke procese koji se očekuju. Kada sam se javio da se poslije ne javljam. Imam predlog da pod tekućini pitanjima i da damo neke tekuće informacije. Evo toliko. Hvala.

.....

SEFER HALILOVIĆ: Evo samo oprostite, ako se ne može otići do Srebrenice, ja bih vas zaista zamolio da razumijete da je što se 2. korpusa tiče dio propagande koji ide prema Željku Knezu bivšem komandantu korpusa jeste negativan problem. Zbog propagande jeste. Da pomogne narodu Srebrenice itd. Zato što je Hrvat pa ga ne boli srce za onim dolje narodom, nego neke druge poslove radi. Istine radi ovdje nema, neznam nije ni bitno da li ima od pripadnika hrvatskog naroda, ali je Željko Knez kao komandant korpusa je vrlo časnó odradio taj svoj dio posla. I nakon toga je otišao na vojno izaslanstvo privremeno u Zagreb. A ja se nadam u toku su razgovori da Željko Knez kao častan vojnik ove naše armije i ove naše države dodje na jednu od ključnih dužnosti u Glavni štab. Ja vas uvjeravam da je 2.korpus učinio onoliko koliko je objektivno mogao da učini. Koliko je mogao da učini mi imamo već (moram sada da vam kažem ovdje) mi imamo već više

od 20 dana spremnu kompletnu brigadu koja može tamo da ide. Medjutim ne može se ići bez makar minimuma sredstva koja su potrebna. Mi možemo poslati tamo, mi imamo i put kuda tamo možemo proći. Mi smo tim putevima jedan dio municije njima dostavljali, a drugi dio municije je cio svijet je vidio nema razloga da vi to ne znate s jednim helikopterom. Preksinoć je taj helikopter pošao tamo i on je pogodjen i on se vratio nazad. Taj helikopter vozi pilot koji je Srbin, a kopilot je Musliman. Da ne bi sada otišli na nekakve druge vode. Sljedeća stvar koju želim da kažem ovdje, jeste ako ne može niko da ode do Srebrenice. Može do Tuzle. U Tuzli postoje 4 ratna predsjedništva, Zvornik, Bratunac. Hoću da vam ovo kažem ta ratna predsjedništva u Tuzli žive u hotelu Tuzla. Pravila je velike račune i sinoć mi komandant korpusa kaže srce me boli kaže kada sam ih vidio kako slave bajram, a narod u Srebrenici tamo je onakav kakav jeste. Živi u apartmanima u Tuzli i oni se sada tamo trtljaju u sav taj dio posla. Kad mi kažemo a) na tu temu bilo onda nam se kaže vi gospodo hoćete civilnu vlast. Nećemo eto vam je. Nema je. Nema te civilne vlasti. Da ima civilne vlasti ja sam naredio mobilíše. Ja ću to naredjenje potpisati. Mobilíši ih na čelu kolone da idu oni tamo prema svom narodu. Ovaj dajte da učinimo nešto da neko ode sa tim ljudima gore da razgovara, jer oni ukupno - znate onaj kada treba da ide u Cersku ili Konjević polje ili Srebrenicu, a iza sebe vidi predsjednik opštine, koji je u apartmanu u Tuzli, onda tu će dolaziti do velikih disproporcija i onda kažem zašto. Ja idem tamo da ginem a ovaj ovdje u hotelu Tuzla u apartmanu sa punim pansionom, velikom porcijom i po 15 kg se ugojili tamo kaže ta ratna predsjedništva. Još malo sada da vas do kraja imajte strpljenja još 5 minuta. Kada je prva grupa otud došla. Kada je jedan se, jedan starješina jedinice kada je došao u Tuzlu i kada je htio da se obrati tom ratnom predsjedništvu našao je 2 ratna predsjedništva i tri opštinska štaba nekakva tamo koji su oni tamo formirali sami za sebe. Niko tamo. Ja kaže više neznam. Onda on nazove pita ko je od njih legalan. Kaže nije niko legalan od njih, legalan je onaj što te poslao. Onaj što se snalazi tamo što vodi borbe. A ovo je tu banda kriminalaca koja ima pečate, ima legalitet vlasti ima sve drugo i sada oni tamo postavljaju, smjenjuju, oni procjenjuju nekakve situacije, donose odluke itd. Dakle, bilo bi možda još preče trebalo otići to Tuzle rastjerati tu bagru, i mobilisati to i poslati tamo. A mi čekamo zamjenik komandanta 2. korpusa evo i ovo da vam kažem otišao je u Mostaru je i sada ova Bobanova linija da bi spriječila da prodje taj transport imamo dolje jedan natovaren transport nije veliki. Da bi spriječili da prodje oni su izazvali incident u Konjicu tamo gdje je de-fakto taj HVO ne predstavlja nikakvu snagu, to se moglo za 2-3 sata i razoružati i vojnički slomiti. I ja sam cio dan juče razgovarao sa Brunom Stojićem, sa Rajićem, sa Petkovićem, sa

Pašalićem, sa Konjicom sa Jablanicom sa molbom da se to zaustavi da se spriječi, da se sve što treba, što traži da im se vrati da se taj problem razrješi. Jer su oni otvorili vatru po narodu tamo. Po Parsovićima po onoj brigadi naša neretvica jednostavno gadjaju artiljerijom. Bez povoda. Suština je isprovocirati sukob da ne može ovo proći. I Dovedi nas u situaciju da moramo prihvatiti diktat. Ja sam onda rekao sinoć, juče sam rekao vrlo jasno. I B. Stojiću i Rajiću ili prestanite s tim glupostima ili ćemo mi morati sami otvoriti puteve. Ako i mi budemo otvarali onda je to belaj. I cijeli dan na kraju sinoć juče su rekli molim vas pošaljite javnu zapovjed. Ja kažem dobro, evo i ovaj put napravite budalu od mene, jer ste mi stavili nož ispod grla zbog Srebrenice, zbog Teočaka, zbog Gradačca, zbog Doboja, zbog svega onoga, evo ja ću još jednu javnu zapovjed kako ti kažeš dati, da se obustave svi sukobi mada sam prije toga pet puta naredio da se u krajnjoj nuždi vatra otvara, baš kad napadnu da se brane. Dakle, taj problem je izuzetno slojevit i složen on nije tako jednoznačan, da se kaže eto Željko Knez nije htio zato što je Hrvat. A s ove strane išao je tamo zato što su tamo - nije htio zato što su muslimani i ostale gluposti. Ja vas molim datu stvar razumijete jer je zaista višeslojna. I najviše zla ima u ukupnoj ovoj situaciji ratnoj ova četiri ratna predsjedništva koja su tamo se nabila u hotel u Tuzli. Tamo prave velike račune, odakle i ko će im to platiti, a imaju svoje ove emisare poalju sa ovlaštenjima pošalju po svijetu kupe im prikupljaju pomoć za Armiju za oružanu borbu da bi s tim plaćali račune one tamo u Njemačkoj i Austriji i onda u Tuzli. A ovamo šta će biti to ako bogda. Činimo to u krajnjem narodu da to spasimo i da 2. korpusa bilo i da nije bilo časnih ljudi tamo to bi tamo odavno.

.....

(Prekinuto snimanje)

Sjednica je završena u 13,30 sati.

“Mi smo prihvatili Vens-Ovenov plan i to treba stalno i govoriti”

Magnetofonski snimak sjednice Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine, održana 23. aprila 1993. godine

Sjednica je počela u 15,00 sati. Sjednicom je predsjedavao predsjednik Predsjedništva Alija Izetbegović.

ALIJA IZETBEGOVIĆ: Zbog prve i pete tačke sam sazvaio sjednicu. Dobro bi bilo da je i onaj čovjek tu. Gdje je on? (*Zajednički razgovor*).

.....

IZETBEGOVIĆ: Republički povjerenik za opštine Konjic i Jablanica. To je Čibo, samo se preimenuje u povjerenika. Ovo četvrto - zahtjev Vlade BiH za razmatranje sadašnjeg statusa predsjednika'. Hoćemo li to ostaviti za prekosutra kad se vratim iz Zagreba? Ima navodno neka njihova sjednica u Mostaru juče, jeste li čuli zato. Nekakva sjednica HVO. Odluke su donosili o Predsjedništvu, o Vladi. To ćemo znati, vjerovatno, u toku dana. Možda to sve skupa se pomalo zadire u ovo pitanje predsjednika Vlade. Ja se vraćam, nadam se, sutradan odmah. Ako se nešto ne promijeni. Razmatranje predloga za pomilovanje osuđenih lica. Ovdje je gospodin...pa će nam nešto više reći o tome. To bismo ostavili na dnevnom redu pa ćemo vidjeti hoćemo li donositi odluku o tome ili ne. Tekuća pitanja. Dakle, ja bih bez tačke 4. Imamo ovdje sada predlog koji je dostavljen pitanje iste-

ka mandata prof. Ismetu Dautbašiću i eventualno produženje mandata. To bi bilo u tekućoj pošti, recimo. Pa ćemo vidjeti hoće li ga razmatrati ili ne.

Tačka 1. Ja putujem sutra u Zagreb, putuje i Halilović samnom. Mislim da će se raspravljati pitanje zajedničkih komandi. Sporna je, prije svega, tačka tri onog nekog našeg zajedničkog saopštenja. Ja sam, Boban je meni nudio da potpišemo neki zajednički protokol. Ja sam njemu uzvratio sa istom takvom izjavom, imali smo isti broj tačaka u kome su bile dvije različite koncepcije. Da vas podsjetim. U onim prelaznim odredbama/dokumentom o prelaznim mjerama, o prelaznom statusu, prelaznom periodu Vans-Ovenovog plana, predviđeno je da se četnici povuku u provincije B. Luka, Bijeljina i Istočna Bosna, odnosno B.Luka, Bijeljina i Trebinje, da samo bosanska vojska ostane u Krajini, da samo HVO ostane u Posavini, a da u ovim drugim provincijama bude pomiješano, kao što je sad pomiješano. To je Mostar, Travnik, Tuzla, Konjic, Jablanica, Sarajevo. Da to ostane pomiješano, a da mi naše međusobne odnose uredimo. Tako piše u ovime. Sad, povodom toga, povodom te tačke, Mate Boban je ponudio kao nekakav čelni čovjek iz HVO, ponudio je jedno rješenje, mi ponudili odavde drugo. Dakle, oni su ponudili, kao što znate, ono rješenje da se Armija u provinciji Travnik ili Mostar prepodčini stožeru HVO, a da se HVO u ovim drugim provincijama, prepodčine Armiji BiH. Tako da bude jedna komanda tamo, jedna komanda vamo. Naravno, mi smo to glat odbili. Takav je predlog bio iznesen i u Njujorku pa smo ga odbili. Mi smo predlagali da se ide na stvaranje zajedničkih komandi kao jednom koraku ka integraciji vojske. Provincije su jedno, to su pojmovi civilne kategorije, civilne vlasti, a vojska - mi smo predlagali da se stvore zajedničke komande od vrha do dole. I u Mostaru da bude zajednička komanda. Sad, bilo je rješenje da bude komandant i zamjenik iz one koja je u tom mjestu nadmoćnija, koja je brojčano veća. On bi imao položaj komandanta ili komandni položaj. Tako je to jedno vrijeme i bilo. Medjutim, HVO je izbjegavao da riješi to pitanje. Uvijek su govorili načelno da su zato, ali vidječe još, itd. Naše ponude da se konkretno nadju ljudi da to raprave, oni su redovno eskivirali i odbijali. Konačno, bili su to iznijeli na zadnjem sastanku u Zagrebu i tu je došlo do razlaza po toj stvari, i nakon toga, do sukoba. Sukobi su, trebate znati, jedan pokušaj pritiska na nas da to rješenje prihvatimo. **Ovi sukobi su isprovocirani. Oni su vještački izazvani da bi se mi prisilili, da je to jedan pritisak na nas, da mi prihvatimo podređivanje Armije dole i kao protuuslugu oni ovamo HVO. I ovo što se radi, to je sasvim sigurno, jedna iscenirana stvar da bi se mi prisilili na to rješenje.** Oven koji je čuo za te sukobe zvao nas je i pitao da li smo spremni da se sastanemo da on posreduje između nas da se nadje rješenje za to pitanje. Ja sam to prihvatio i povodom toga je

prvenstveno sazvan taj sastanak. Nije isključeno da će biti razgovora i o drugim pitanjima. Kako je mene ponudio Oven tim razgovorom ima pet-šest dana. U svakom slučaju, najmanje šest dana ima. To je bilo u Zagrebu, a ja sam u nedjelju ujutro otišao. Ja sam to prihvatio i oni su to prihvatili i taj sastanak treba da bude u Zagrebu. Između mene, Tudjmana i prisustvo Bobana. Mi ćemo zastupati, naravno, predlažemo jer je to naš stav od ranije, zajedničke komande. Ne možemo prihvatiti ono rješenje, mislim da ne možemo. To je predmet razgovora. Mislim da će biti iznesene još neke stvari. Ja nosim obiman materijal o sukobima sa HVO. A ima još jedan momenat, Ganić je otišao i mi smo se vidili u Zagrebu pred njegov polazak u centralnu Bosnu. On je otputovao u nedjelju ujutro, a ja u nedjelju popodne iz Zagreba. U subotu smo se vidjeli i dogovorili se da on krene u Hercegovinu i centralnu Bosnu, da vidi šta se stvarno radi, da pribavi podatke i dogovorili smo se da zatraži pratnju UNPROFOR-a i posmatrača da bi se prikupili podaci očevidaca dole - direktno svjedoka šta se radi. Neutralnih svjedoka. Koliko to ljudi mogu biti neutralni u ovakvom sukobu. U svakom slučaju, ne pripadaju strankama - ni jednoj ni drugoj. On je u nedjelju ujutro otputovao sa jednim generalnom iz UNPROFOR-a zagrebačkog i dva posmatrača EZ preko Mostara u centralnu Bosnu. Bio je u Mostaru dan-dva. Bio je sad u Zenici dva dana isto. Jutros je još uvijek bio Zenici. On će pokušati, ja sam mu predložio, s obzirom da je prikupio podatke, on je završio svoj razgovor tu, on bi sad trebao da ide za Tuzlu. Ja sam mu predložio da krene do Zagreba, da iznese zapažanja i da povede sa sobom ovog generala i ova dva posmatrača. Jer, u ovom slučaju je savršeno jasno da mi nismo bili napadači. Ovi ljudi to treba da kažu. General Morijon je bio juče kod mene ovdje pred svoj put u Zagreb. On je danas otputovao za Zagreb. Zvali su ga da se oni malo pripreme za sutrašnji sastanak. Da snabdiju Ovena podacima s terena, mada njihove procjene ko izaziva sukobe, kakvi su motivi itd. oni imaju potpuno sve, imaju zapažanja s terene. Nadajmo se da će biti objektivni. A imaju i posmatrači koji su išli sa Ganićem. Tako da nije slučajna stvar ako Ganić uspije da dodje, što nije baš sasvim sigurno, naprotiv vrlo je vjerovatno da neće doći, onda bi Ganić došao u Zagreb i pridružio bi nam se gore. Ja sam mislio da idem sa Halilom, jer ovo je čisto vojno pitanje u koje se ja dobro ne razumijem. Oni su prošli put nudili neke kombinacije. Mi smo prošli put došli do rješenja - zajednička komanda, a čim se okrenulo naniže dole - a šta dole u provincije, a šta u pojedinom mjestu, a šta u brigadi, odmah su nastali nesporazumi. Ja to zaista ne mogu ni da pratim, to je složeno pitanje šta to valja a šta ne valja. Tu treba da bude neko iz vojske da to pomogne. I ja predlažem da se gore pridruži prof. Trnka, kao pravnik u toj našoj delegaciji i eventualno ambasador. Vidjećemo. Oni mene zovu. Što se tiče

druge strane - Hrvatske njih se uopšte ne tiče ko još sjedi u toj delegaciji niti oni uopšte na to gledaju. Oni smatraju relevantnim taj razgovor. To vam kažem radi vaše informacije. Oni razgovaraju samo s jednim čovjekom i zdravo. A moje je kao da se konsultujem s kim hoću i da povedem koga hoću - mogu povesti delegaciju od 10-15 članova i s njima da se konsultujem. Ovdje to nije komplicirano. Jedino je pitanje detalja u tome. Ali naša koncepcija, mislim da je jasna. To su zajedničke komande. To im moramo naturiti. Ako ne budemo mogli, vrat ćemo se kao i prošli put bez rezultata. Oni su zahtijevali da nam lik Bosne izmijene. To je lik, nisu to više nekakve... Da ne možemo prihvatiti koncepciju o tome da postoje dvije vojske i da to ovjekovječim podjelom Bosne. Mada je to njihov očigledni cilj. U tom ogledu ima puno elemenata, ima i dogovora, sporazuma. Situaciju čini puno težom za rješavanje. Neizbježno će biti, naravno, pitati šta se dogodilo ovdje i ko je izazvao sukobe. Srna tvrdi da smo mi. SB kaže da su oni. Vidjećemo kome će ljudi vjerovati. Sastanak je sutra u 15,00 sati. Bilo bi dobro da nije morao biti u Zagrebu, da je mogao biti na nekom drugom mjestu, ali pravo da vam kažem u onoj gužvi mene samo Oven pita hoćete li se sastati sa Tudjmanom, možete li doći da se vidite ovdje. On bi došao u Zagreb. Rekao sam da možemo. To je ipak, još nisu bile nastupile najgore stvari. Najgore stvari su bile 15 i 16 aprila. Možda 15 najgore. To je se možda već dogodilo a mi nismo znali. Ne znam da li sam razgovarao sa Ovenom 15 ili 16. Jedan od ta dva dana. Može čak biti četvrtak. Ne mogu da se sjetim sada. Eto, ja bih otvorio raspravu po ovoj stvari.

KONJICIJA: Ako mogu da skrenem pažnju. Tudjman je dao jedan prijedlog novi... ovih bivših jugoslavenskih država. Mislim da to ni pod kakvu cijenu ne bi trebalo prihvatiti, jer novi Kemp Dejvid će ustvari biti otezanje i zaoštavanje stvari. Drugo, u Švicarskoj i Njemačkoj su bile demonstracije ali Švicaraca i Njemaca, koji su Bobana nazivali ratnim zločincem. Boban jednako Milošević, ili Karadžić, nisam mogao razumjeti. Tudjman je dao onovo izjavu gore, ne znam da li ste čuli, da je opet njegov pred-log jedna blaga konfederacija. Ja bih jednostavno rekao Tudjmanu da se ne miješa u ove stvari, da su oni izvršili agresiju jer UN su pristale, i ne bih mu više dozvolio miješanje bez obzira kako se to završilo. Jer, sad imamo te argumente i nemojmo ih prokockati. Imamo Prozor, Gornji Vakuf, imamo ovo sad što se dešava sve redom. I skrenuo bih još jednom pažnju na jednu stvar. Oni daju jednoj jedinici ime jednog ustaše, zločinca to je Francetić, i daju, odnosno idu otvoreno neki crni sa ustaškim oznakama, a po Povelji UN oni koji su proveli genocid, za koje su utvrdili da su pravili genocid, ne mogu nositi te oznake koje nose. Ja lično ne bih popuštao, nego bi im se odlučno suprotstavio i iskoristio ove nepobitne

argumente, pogotovo što će Oven tu biti i kazati - sva ova situacija i sukobi koji su dole nastali došli su iz Zagreba, a ne od tih ljudi.

IZETBEGOVIĆ: Hvala, hajmo dalje.

KONJICIJA: Od prvog dana ovo krvološtvo je došlo iz Zagreba.

PEJANOVIĆ: Ja ću kratko predsjedniče. Prvo, kad ste vi bili odsutni, onog dana kad se Srebrenica kulminirala i počelo dole da se sukobi šire, ovdje na Vladi i Predsjedništvu, na zajedničkoj sjednici, bilo je raspoloženje da se zatraži od SB ono što smo mi jednom odustali, da se i Hrvatska proglašuje zemljom agresorom. Tada je naša vojska rekla da su u pitanju dvije-tri jedinice koje su došle sa prostora Hrvatske. Dobro, mi smo to sve zaustavili, ali ja govorim o jednom stanju raspoloženja ovdje. Ja bih, kao prvo pitanje, mada to nije predmet razgovora ili će biti, nisam vas dobro razumio, Ejup će donijeti činjenice oko tog sukoba. Meni je najvažnije to da se, kolike je moguće, istina o tome prezentira međunarodnoj zajednici, a biće da su oni tu istinu i sami vidjeli preko svojih posmatrača, ali i to sad puno ne vrijedi, ljudi su pali, pale su glave. Za mene je glavno da se postigne i u tom razgovoru čvrste garancije za prekid sukoba, za obustavu sukoba i pad napetosti i da se otvore putevi, da se može vraćati koliko koliko u normalan život. Medjutim, to je otvoreno pitanje od ovoga što je centralno pitanje razgovora. Ja nemam šta dodati ovome što ste vi predložili, tim prije što je formula zajedničkih komandi sastavni dio Vens-Ovenovog plana. Ali, imam tim povodom da kažem....

IZETBEGOVIĆ: Nije, nažalost.

PEJANOVIĆ: Nije pisano, jeste dogovor.

IZETBEGOVIĆ: Da je dogovoreno, ne bi imali sad ovu diskusiju. Oni su tamo rekli da ćemo mi i HVO urediti naše odnose dogovorno. Oni sada tako pišu. **Inače da je rekao, ja bih rekao da smo potpisali i nemamo kud natrag, znaš.** Tu je problem.

PEJANOVIĆ: Dobro, ali vi ste razgovarali po povratku iz Njujorka.

IZETBEGOVIĆ: Ostaju snage, samo se prepočinjavaju. čak su oni ograničavali. To je jedna igra. Inače oni kažu samo po liniji komandovanja.

PEJANOVIĆ: Vidite predsjedniče, ja sam za zajedničke komande. Medjutim, valja nam sad postaviti pitanje šta ako ne uspije for-

mula zajedničkih komandi. Je li to - kakva je procjena? Je li eskalacija sukoba?

IZETBEGOVIĆ: Jeste. Osim da ih možda vanjski svijet pritisne.

PEJANOVIĆ: Može li igrati igru formula da UNPROFOR bude nosilac zajedničke komande, dok se ne postigne potpuno političko rješenje.

IZETBEGOVIĆ: Kako, da komanduju vojskom?

PEJANOVIĆ: Oni da budu sastavni dio zajedničke komande i da oni budu, odnosno da daju oficira u zajedničku komandu. Da bi razblažili tu odbojnost. Jer, ako se ne postigne sporazum, to je najbolja formula, onda valja imati procjenu kako može eskalirati sukob i kako ćemo proći u sukobu? Stradaju civili. Oni i kolju civile i imaju tenkove i višecjevne bacače raketa, itd. To su strašna razaranja. Da vidimo kako to možemo kao još jednu formulu smisliti. Bojim se, ako ne uspiju razgovori, da može doći do eskalacije sukoba i do opšteg haosa. Taj haos bi se širio i van tih prostora. Razmišljam o toj ideji da u zajedničku komandu udju i predstavnici međunarodne zajednice kako bi ta zajednička komanda bila neko rješenje dok se ne postigne potpuna saglasnost u rješenjima. Nisam za pretpočinjavanje zato što će ono biti ulaznica za političko pretpočinjavanje drugih naroda koji žive na tim prostorima. Ova struja koja to vodi je veoma ekstremna i nju treba tako uzimati. Bili mi na vlasti ili ne niko neće pristati biti podčinjen, biti neravnopravan i da je to sukob u nedogled. Treća stvar je - možete li vi inicirati pitanje odnosa HDZ prema učesću u vlasti? Što više to vrijeme odmiče, ne znam da li možete u ovom sastavu sa Ovenom ili na neki drugi način, što više vrijeme odmiče a oni vode propagandu Hrvatske u svijetu, oni objektivno delegitimiraju jedinstvo vlasti i legitimitet vlasti u BiH. Evo, to je.

IZETBEGOVIĆ: Naravno, u ovoj Čeraničevoj izjavi ima nešto o tome, reče mi čovjek. **Da su oni spremni da se vrate u vlast**, ali ne znam šta je, vidjećemo šta traže.

PEJANOVIĆ: Nisam rekao, ali podrazumijeva, ako ne uspije sporazum moramo imati kompleks mjera ovdje gotov. Politički, vojni da zaštitimo stanovništvo, ali sa čvrstom procjenom gdje možemo braniti sigurnost stanovništva.

LAZOVIĆ: Mislim da je, pogotovo nama koji smo učestvovali u tim razgovorima i u Ženevi i u Njujorku, potpuno jasno da sukobi izbijaju zbog različitih političkih koncepcija prema BiH i da je pitanje zajedničkih komandi izvedeno pitanje iz tih različitih kon-

cepcija. Očigledno je da rukovodstvo HDZ je imalo jedan pristup u kome je pokušavao taktizirati na taj način da eventualna podjela Bosne ide njima u prilog na taj način što bi Herceg-Bosnu zaokružili potpuno i politički i vojno kao paradržavu. Mislim, to je zaista jasno i otuda i vjerovatno što njihovi kadrovi u organima vlasti BH nisu ovdje. Ja bih čitavo težište prebacio na njihov sukob - politički sukob HDZ sa Vens-Ovenovim planom, sa međunarodnom zajednicom. Međunarodna zajednica je stala iza Vens-Ovenovog plana i pokušao bih da taj pritisak na njih upravo čine Vens i Oven. Jer, taj plan koji su oni prihvatili ne daje njima za pravo da te provincije svojataju kao hrvatske. Niti im daje pravo, iako je cjelokupna zagrebačka medijska javnost bombardovana da su to provincije koje su pripale Hrvatima od čega se stvara pretpostavka da i vlast u tim provincijama treba organizovati, prije svega, isključivo sa Hrvatima. To nigdje u Vens-Ovenovom planu ne piše i mislim da ih treba na to konstantno i upozoravati. Oni se demagoški ponašaju prema BiH, jer kažu da, tu sad mislim i na Tudjmana i na rukovodstvo HDZ u Zagrebu, da priznaju suverenost i nezavisnu BiH, međutim, izbjegavaju svaki mogući oblik svog učesća u jedinstvenim organima Bosne i Hercegovine. Mi smo prihvatili Vens-Ovenov plan i to treba stalno i govoriti, i želeći njegovu implementaciju na način kako je to predviđeno tim planom. Ako je Vens-Ovenovim planom predviđena demilitarizacija kao neki korak budućnosti, onda je to još dodatni razlog da se izvrši pritisak na rukovodstvo HDZ da prihvate zajedničke komande. Jer, ako ih ne prihvate, onda stoji iza toga ipak neka podlija igra koja podrazumijeva da vojnički treba zaokružiti te teritorije, a sljedeći korak bi vjerovatno bio priklanjanje i vojno i ekonomsko i svako drugo hrvatskoj državi. Mislim da nije logično ovo što Mirko predlaže da se ide sa tim da UNPROFOR daje svoje kadrove u zajedničku komandu. To bi bilo, po njihovim principima, svrstavanje na jednu od strana i to, prije svega, mislim da oni ne bi prihvatili. Mislim da treba ostati na onim principima koje smo govorili u Njujorku, zajedničke komande. Ali bi išao i korak dalje, ja bih čak bio spreman da ovdje Vlada i Predsjedništvo, zajedno, javno izraze svoje principe i svoje stavove. Prema odnosu HDZ. Ali, na način da se jasno iskaže naše opredjeljenje prema budućnosti države BiH. Kakvu mi to zaista državu, bez obzira što smo mi to do sada više puta govorili. Ali bih išao to i radi međunarodne javnosti, i radi hrvatske i naše javnosti i da se u tome vidi da zaista nema nikakvih elemenata koji onemogućuju ostvarivanje hrvatskog interesa u jednom takvom obliku države. **Onda bi ponovo javno pozvao HDZ kadrove da se vrate u Predsjedništvo i da učestvuju u legalnim organima BiH. Ako i nakon toga oni ne bi to uradili, onda bi i međunarodna i svaka druga javnost bila ipak protiv njih. Mi bi imali onda i dodatne**

argumente u rukama da možda i neke radikalnije poteze učinimo kako bi zaštitili interes države. Ja bih to, čini mi se, bio spreman.

IZETBEGOVIĆ: Najvjerojatnije će ih trebati pozvati i dati neki rok. Hrvati koji hoće da rade neka udju u Vladu i Predsjedništvo.

MIJATOVIĆ: Sve članove, predsjedniče.

IZETBEGOVIĆ: Da, da. (*Zajednički razgovor*)

LAZOVIĆ: Ja ću da završim. Ja bih bacio težište da je to ipak političko pitanje njihovog odnosa prema BiH. I iz toga da proizilaze sukobi i sve ovo što jeste.

ČAMPARA: Čini mi se, blizu sam ovog Mirinog. Vi ćete, kad počnete sutra razgovarati, ne bi smjelo da vas razgovor odvuče i Hrvati da odvuku na to samo oko zajedničkih komandi. Meni je ipak značajno da oni, da im se dokaže, na kraju krajeva to je Savjet rekao, **da su Hrvati izvršili napad. Da im se dokaže da oni vrše napad i da oni upravo žele paradržavnu tvorevinu. Jer, nema sumnje što mi pričamo popuštati ili ne. Nema se šta popuštati. U te dvije provincije slovom i brojem je 10 opština koje imaju većinu u, recimo, muslimanskog stanovništva. U Hercegovini je 4 - Stolac, Mostar, Konjic, Jablanica. Ovamo je šest opština i mislim da tu nema govora o nekom popuštanju ili nepopuštanju.** Najidealnije bi bilo da je jedinstvena komanda, ali pošto to ne ide zajednička je najmanje što se može i mislim da u ovom razgovoru ih treba natjerati na to da i oni sami vide na osnovu tih materijala da su oni izvršili taj pritisak, Mi smo prošli put rekli agresiju na određene teritorije BiH i čini mi se da na tome treba, koliko je moguće, više raditi. Nisam siguran da ćete vi moći oko tih zajedničkih komandi precizirati od vrha do dna na tom sastanku sve. Vjerovatno će biti i bio bi na to spreman odrediti na tom sastanku po 5-10-15 ljudi, nije bitno, neka sjedne u Mostaru, Zenici u Travniku gdje hoće i neka se ne dižu dok se to pitanje ne riješi. Vjerovatno neće biti tolike mogućnosti da se sad od vrha do dna te zajedničke komande i sve to raščisti. Ali čini mi se da je ovo vrlo važno, tim prije što bi se držao tog plana radi toga što Tudjman juče nagovještava ponovo - dobar je Vens-Ovenov plan, ali traži modernizaciju i modifikaciju u cilju veće konfederacije BiH. To znači traži ...državu. I čini mi se da ćete vi na tome ostati više, na tom političkom. Više ne bih ništa tu dodao, vi to znate dobro. A zajedničke će komande biti najkasnije.

ISHAK DELJANIN: Ne čuje se.

IZETBEGOVIĆ: Izvolite, ima li ko dalje?

PEJANOVIĆ: Medjunarodna zajednica ima predstavnike u zajedničkoj komandi. Mi već imamo gradova u kojima ljudi s ljudima ne mogu da sjednu zajedno. Jednostavno, ne mogu da sjednu. To mora da počne funkcionisati. A glavno funkcionisanje da se razmjenjuju informacije i donose odluke o upotrebi snaga. O kretanju snaga. Da niko ništa ne može podvaliti. Mislim da ta ideja može biti nešto da doprinese popuštanju u prihvatanju ideje i da učini ideju realnom u provodjenju, bar za neko vrijeme. Bar za nekoliko mjeseci. Mislim da medjunarodna zajednica ima interesa zato i da s naše strane može jedna takva ponuda. Mi ništa ne gubimo, a dobija formula koja treba da se riješi. Zato sam mislio da to bude jedna od pomoćnih ideja u traženju prihvatanja formule zajedničke komande. Hvala.

KONJICIJA: Ne znam da li je tačno ono što je Pušina rekao da je uhvaćen razgovor izmedju Akmadžića i ovoga...

IZETBEGOVIĆ: Može biti, možda jeste možda nije.

MUFTIĆ: Bilo je na vijestima da je, navodno, Karadžić rekao da su oni spremni da potpišu Vens-Ovenov plan sa nekim koncesijama itd. Ako niste čuli da budete spremni na takvo pitanje novinara.

KONJICIJA: **Samo su Rusi meni rekli ovdje, Abracunov je rekao, kad smo s njima razgovarali, da im se dadne sjeverni koridor i oni bi po svoj prilici pristali da potpišu.** Medjutim, taj koridor bi bio...

IZETBEGOVIĆ: Najpametnije što bi oni mogli da urade je to, da ponude, da prihvate da ispadne da je sad na nama, da nam prebace lopticu. Medjutim, mi ne možemo biti krivi jer smo mi prihvatili nekakav plan i potpisali ga. Oni traže modifikaciju. Ali oni mogu taktički da dobiju na taj način da kažu - evo, prihvatamo u cjelini, ali jedan, dva, tri ove promjene tu, ovdje u ovome itd. Za nas neprihvatljive. Jer mi smo ipak došli skoro do donje granice onoga što možemo da prihvatimo. Svako dalje popuštanje bilo bi... Danas sam dobio pismo iz istočne Bosne, od grupe građana, u kome su čuli za ovu mogućnost i kažu - molim vas, dadnite im koridor na sjeveru, neka oni onu gujavicu dole uklone prema Sandžaku. Medjutim, mislim da to nisu te stvari, nisu iste težine. Onaj sanitarni kordon što su ga napravili prema Sandžaku. Nije problem, nije strateški značaj jednak. Pošto su oni neposredno zainteresovani....

ČAMPARA: Ne bi to dobro bilo.

PEJANOVIĆ: Imaju i Hrvati rezervnu varijantu.

KONJICIJA: Imaju Hrvati koridor kroz Hrvatsku.

IZETBEGOVIĆ: Imaju oni po postojećem planu od Travnika do Broda potpuno slobodan prolaz. Po postojećem planu. *Zajednički razgovor.*

MUFTIĆ: Koridori su besmislica ako je zabranjeno kretanje vojnog materijala i ako postoje plavi putevi.

IZETBEGOVIĆ: Jeste, naravno, koridori su nešto što ja držim sam, a plavi putevi su nešto što drugi drže. Plavim putem ne može prolaziti kako hoće, nije u njegovom vlasništvu. Koridor je pod njegovom kontrolom, plavi put je, pod čijom je kontrolom? Formalno, pod kontrolom plavih šljemova, a ustvari to su neki ček-pontovi u razmaku od 5-6 km. A drugo drže snage koje su tu, i koje uvijek mogu da presretnu vozilo. Teorijski, nije tako jer se po Vens-Ovenovim planom sva Bosna proglašava otvorenom komunikacijom u svim pravcima. Ali, to je teorija. To neće biti za 10 godina. Ne možete sad sjesti u kola i voziti se preko Travnika do Zagreba preko B.Luke i Okučana. Nažalost, tako je. Hoćemo li, nakon ovih konsultacija, uključiti prvu tačku? Da puno ne duljimo oko nje. Situacija je dosta jasna. Ono što možemo zaključiti to je da ovi razgovori budu, ja sam to već najavio, ne znam šta ću postići, ali postiću da fino i jasno kažu oni ovo mi hoćemo, ovo hoćemo, ovo ne damo, ovo damo, itd. Dakle, da dodjem s čistim i jasnim pojmom da mogu reći šta je ustvari. I da možemo prema tome našu strategiju konačno opredijeliti. Pitaću ih šta hoće. Naravno, u svakom slučaju tražiću dvije stvari. Medijska kampanja u Hrvatskoj je užasna. Da obustave medijsku kampanju. Čak su cenzurali jednu moju kratku izjavu koju sam dao gore. Dao sam kratku izjavu, da sam dao 10-15 minuta ne bi bilo čudno, nego od 3 minute izjavu oni svedu na minut i izvade početak i kraj. A onda, da ne kažem ovih dana da je kampanja stravična gore i stavlja naše ljude gore u vrlo tešku situaciju. Običan svijet ne zna šta je istina a šta nije istina. Oni smatraju da sada Muslimani Hrvate kolju po Bosni i Hercegovini i kažu sram vas bilo, mi vas ovdje primili, vaši tamo ostali pa ubijaju naš svijet tamo, kako vas nije stid, itd. Običan svijet ne zna šta se dešava.

ČAMPARA: Na TV su vam samo prvi i posljednji stav da se slažete s Tudjmanom da treba mir. A drugo ništa.

IZETBEGOVIĆ: Ja sam njemu priložio tamo 72 kuće srušene, imena i prezimena, sve.

ČAMPARA: Taj prilog nije niko objavio, ni "Slobodna Dalmacija".

.....

X: Ja kad sam bio u Hrvatskoj bila je inflacija 12%, a sad je 36% mjesečno. I po mnogim redovima.... Sad im se mic po mic uvodi red i u humanitarnu pomoć kod broja izbjeglica oni su stalno operisali sa 500-600 hiljada da bi UNHCR dao podatak meni da je 324 hiljade. Kad sam pošao spalo je na 190 i nešto hiljada. Oni još uvijek lažu 500 hiljada.

IZETBEGOVIĆ: Ja sam stalno govorio da nema više od 200 hiljada.

X: Nema. Ja sam gledao od UNHCR.

IZETBEGOVIĆ: Amila je išla tamo. Oni dobiju pomoć za 500 hiljada. Mendaluče je dao neku procjenu.

X: 197 hiljada je bilo na dan 6. marta. UNHCR vodi to. Normalno, oni cijelu humanitarnu pomoć praktično pokrivaju sa bosanskim izbjeglicama i pokrivaju cijelu Dalmaciju što su pokrile posavske izbjeglice njihove, hrane se tom hranom. A i dobar dio, cijela Hrvatska jede i pije od humanitarne pomoći. Onda smo ih uhvatili na struji i svemu. Zdravstvene usluge - 60 miliona su poslali račun. Ja odem i nadjem GASu, ona se podmirila, plaćeni svi ljekari. Neće da kažu od čega je razlika, ali bi htjeli da naplate bilo kompenzacijom ta za struju, bilo Vladi da šalju račun i na razne načine.

IZETBEGOVIĆ: Ja mislim da su oni na caru sa izbjeglicama.

X: A sve prijete i govore - mi smo vaše izbjeglice primili, nije tačno to. Da nema izbjeglica, da odu, nebi ni oni imali šta jesti. Jer ako ništa, dosta izbjeglica jede i pije, obrću se tamo kapitali itd. Tako da i oni idu niz brdo prilično. Vide i oni.

.....

IZETBEGOVIĆ: Uglavnom član 2 i 5 nije sporno. Otpada alternativa. Je li tako u reud? U redu. Hajmo onda dalje. Vidjećemo šta će biti. Ako bude nekog dana trebalo nešto, onda ćemo raspraviti tada o tome. Drugo, ima Uredba sa zakonskom snagom o odbrani. Ima li tu kakvih problema? Molim vas, jednu stvar ovdje. Što se tiče vojske, ja sam danas imao sastanak sa članovima Štaba i **trebao je Halil doći s njima. Halila nije bilo jer je zakasnio u povratku iz Zenice, pa je došlo do jedne neprijatne situacije između mene i njih povodom jednog seta papira koji oni traže da se nešto donese.** Oni su htjeli da to danas Predsjedništvo donese. Ja sam to odbio i moje je pitanje ovo - kod rješavanja raznih stvari, čuo sam neka viteška, i šta ja znam. Molim vas, prije

svoga, ja bih vas zamolio, vi koji to gledate, nemojte dozvoliti da nam se u vojne propise ubace nekakve izmišljotine, nekakve mitske stvari, nekakve nepotrebne stvari. Gledajte ima li to ikakvu tradiciju u nekoj tradiciji demokratskih zemalja. Tražite od njih rješenja. Neke male demokratske zemlje. Neka odnos vojske i političkih organa vlasti, ako je to taj problem, onda prava načelnika Štaba. Neka to bude - neka ima prava kao što ima Generalštab u Belgiji. Ne mora imati... **Imam utisak da se ovdje pomalo militarizuje vojska. Sve malo po malo sebi uzimaju neka prava ili u stanovima, ili zdravstveno, ili tamo** itd. Rekao sam im danas, to je po svjetskim. Mene to ne zanima, rekao sam. Odgovorite mi na jasno pitanje - je li to na neki način primjereno jednom belgijskom modelu? Ako kažete jeste, ja odmah potpisujem i neću da gledam, jer ja nisam stručnjak. Ali hoću da imam demokratski obrazac ili model ili neki odnos vojske kod svega toga. Oni tu govore, predsjedniče, tu su bili toliki eksperti i zvali akademike. Ja ti kažem da to niko nije ni pročitao. Jeste li zato, jeste, ljudi hoće da ih pustiš na miru i sad ti praktički si pokrio nekakvim akademcima i nešto - neko rješenje. Šta on zna oko toga. Mene to ne zanima. Ne treba im vruća voda. Svi preslikavaju jedni od drugih, recimo ovo kakvi su ovi mehanizmi demokratske vlasti, pa Parlament, Vlada. To je ustanovljeno prije 100-200 godina, usavršava se, ali svugdje su sad nekakvi parlamenti. Tako imaju general-štabovi i njihova prava. **Naš Generalštab može imati pravo ako ima i generalštab u nekoj demokratskoj zemlji. Ne može imati ništa ni više ni manje.** E sad, to me zanima. Ja nemam vremena gledati ovdje. Ti imaš ovdje izmjenu i dopunu Zakona o odbrani. *Zajednički razgovor.*

.....

KONJICIJA: Jedna je primjedba bila vrlo ozbiljna u Gradu. Ne može načelnik Štaba, jer on nije...komandant Armije, Predsjedništvo je vrhovni komandant, proglašavati viteška, slavna, itd. To Predsjedništvo mora.

IZETBEGOVIĆ: Ima li, prije svega, kad ustanoviše te viteške.

MIJATOVIĆ: To je na Dan armije, predsjedniče, bilo. Odlikovane su.

IZETBEGOVIĆ: Dobro, je li to na Predsjedništvu prošlo?

MIJATOVIĆ: Nije.

ČAMPARA: Nije prošlo na Predsjedništvu. Ima predlog, došao je materijal da se zove viteška, ova, ona da se to usvoji. Ona nije danas na sjednici, a ima materijal. To je isto kao što ćemo danas usvojiti zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim

poslovima, o danu unutrašnjih poslova da je 6. april, a mi danas to usvajamo.

IZETBEGOVIĆ: Dobro, to je ceremonija jedna, ali ovo je druga stvar. Ovo je jedno suštinsko pitanje.

.....

Sjednica je završena u 17,00 sati.

*“...postoji jedna nova politika međunarodne zajednice prema Bosni, da ona odustaje od poštovanja i osiguranja suverenosti integriteta i neovisnosti BiH
...”*

Magnetofonski snimak sjednice Predsjedništva, Vlade RBiH i parlamentarnih stranaka, odnosno njihovih predstavnika - zastupnika, održane 6. juna 1993. godine u Sarajevu

Sjednica je počela u 11,00 sati. Sjednicom je predsjedavao predsjednik Predsjedništva RBiH, Alija Izetbegović.

IZETBEGOVIĆ: Od članova Vlade, ovdje je većina. Da konstatujemo koje su stranke prisutne: SDP prisutan, Liberali jedni i drugi, Bošnjačka, Gradjanska demokratska stranka, Reformisti, SDA vidim da je tu. Od HDZ ne vidim nikoga. Koga imamo još tu? DSS je tu. Uskoro ćete dobiti kopiju rezolucije da je imate. Predmet razgovora, kao što vidite iz poziva, je jedna tačka. To je pitanje ove najnovije Rezolucije 836. Da vidimo šta da uradimo s njom. Naravno, možemo je odbiti, možemo je prihvatiti i možemo je prihvatiti sa nekim uslovima. To su neke tri mogućnosti. Ja bih predložio ipak da se ta rezolucija, nije naročito dugačka, da se pročita. Zdravko, budi dobar pročitaj nam Rezoluciju. A imaćete je vrlo skoro na stolu pa ćete je moći pratiti.

DJURICIĆ: "Francuska, ruska federacija, Španija, Velika Britanija, SAD - ...Rezolucije - Savjet Bezbjednosti. Reafirmišući svoju Rezoluciju 713. iz 1991. od 25.septembra i sve slijedeće relevantne rezolucije, reafirmišući naročito svoje rezolucije 819. iz

1993. i 824. iz 1993.godine, koje su zahtijevale da izvjesni gradovi i njihova okolina u Republici Bosni i Hercegovini treba da budu tretirani kao bezbjedna područja. Reafirmišući suverenitet i teritorijalni integritet i političku nezavisnost RBiH kao i odgovornost Savjeta bezbjednosti u ovom pogledu, osudjujući vojne napade i akcije koje ne poštuju suverenitet i teritorijalni integritet i političku nezavisnost RBiH koja kao zemlja članica UN uživa prava koja joj garantuje Povelja Ujedinjenih nacija. Ponovo naglašavajući svoju zabrinutost zbog ozbiljne i nepodnošljive situacije u RBiH koja je nastala kao posljedica odredjenog kršenja međunarodnog humanitarnog prava, reafirmišući još jedanput da je svako oduzimanje teritorije silom ili bilo koja praksa etničkog čišćenja nezakonito i u potpunosti neprihvatljivo, preporučujući Vladi RBiH i strani bosanskih Hrvata zbog potpisivanja Vens-Ovenovog plana. Ozbiljno zabrinut stalnim odbijanjem bosanskih Srba da prihvate Vens-Ovenov plan i pozivajući ovu stranu da prihvati mirovni plan za RBiH u potpunosti. Duboko zabrinut nastavljanjem oružanih neprijateljstava na teritoriji RBiH koje su u potpunosti suprotne mirovnom planu. Uznemiren nevoljama civilnog stanovništva na teritoriji RBiH, a naročito u Sarajevu, Bihaću, Srebrenici, Goraždu, Tuzli i Žepi koje su nastale kao posljedica ovog. Osudjujući opstrukciju, naročito od strane bosanskih Srba, dostave humanitarne pomoći, odlučan da obezbijedi zaštitu civilnog stanovništva u bezbjednim područjima i unaprijedi trajno političko rješenje. Potvrđujući zabranu vojnih letova u zračnom prostoru RBiH koja je uspostavljena rezolucijama 781. iz 1992. 786. iz 1992. i 816. iz 1993.godine, afirmišući da je koncept bezbjednih područja u Republici BiH, kao što je sadržan u rezolucijama 819. iz 1993. i 824. iz 1993.godine, prihvaćen da bi odgovorio hitnosti situacije i primjećujući da bi koncept koji je predložila Francuska i ostali u dokumentu S-25800, mogao predstavljati dragocjen doprinos i da se ne bi ni u kom slučaju trebalo na tome završiti, nego ga treba uzeti kao dio Vens-Ovenovog procesa i kao prvi korak ka pravednom i trajnom političkom rješenju. Ubijedjen da će tretiranje gradova i njihovih okolnih područja o kojima se u gornjem tekstu govori, kao sigurnih područja, doprinijeti ranoj implementaciji tog cilja. Naglašavajući da trajno rješenje sukoba u RBiH mora biti zasnovano na slijedećim principima:

- trenutnom i potpunom prestanku neprijateljstava,
- povlačenju sa teritorija koje su uzete silom i etničkom čišćenjem,
- poništavajući posljedice etničkog čišćenja,
- priznajući pravo svih izbjeglica na povratak u svoje domove,
- poštujući suverenitet, teritorijalni integritet i političku nezavisnost RBiH.

Takodje, primjećujući da bitan dio posla na teritoriji RBiH obavlja UNPROFOR i da je važno da se ovaj posao nastavi odlučujući da situacija u RBiH i dalje predstavlja prijetnju međunarodnom miru i bezbjednosti. Djelujući prema poglavlju VII povelje UN, pozva na potpunu i trenutačnu implementaciju svih svojih relevantnih rezolucija. Preporučuje mirovni plan za RBiH kao što je sadržan u dokumentu S-25479, reafirmiše neprihvatljivo sticanje teritorije uz upotrebu sile kao i potrebu za obnovom punog suvereniteta, teritorijalnog integriteta i političke nezavisnosti RBiH.

Odlučuje da obezbijedi puno poštovanje bezbjednih područja na koja se odnosi Rezolucija 824. iz 1993.godine.

Odlučuje da u tom cilju proširi mandat UNPROFOR-a da bi mu se omogućilo da u bezbjednim područjima na koje se odnosi Rezolucija 824. iz 1993., da odvрати od napada usmjerenih protiv bezbjednih područja, vrši monitorisanje nad prekidom vatre, da promovira povlačenje vojnih i paravojnih jedinica izuzev onih koje pripadaju Vladi RBiH, i da okupira neke ključne tačke na terenu kao dodatak učestvovanju u dostavi humanitarne pomoći stanovništvu, kao što je to obezbijeđeno Rezolucijom 776. iz 1992.godine.

Afirmišući da su ova područja privremena mjera, da je primarni cilj i dalje povratiti posljedice korištenja sile i dozvoliti svim raseljenim licima u RBiH da se vrate u miru u svoje domove, počevši inter-alija sa trenutnom implementacijom odredbi Vens-Ovenovog plana u onim područjima gdje su to strane direktno uključene dogovorile.

Zahtijeva da generalni sekretar u konsultaciji inter-alija sa vladama-zemljama članica koje učestvuju sa svim snagama u UNPROFOR-U:

a) učini prilagodjavanje ili pojačavanje UNPROFOR-a kao što bi to mogla zahtijevati implementacija ove rezolucije i da razmotri dodjeljivanje UNPROFOR-u onih elemenata za podršku povjerene zaštite bezbjednih područja u saglasnosti sa vladama čije snage učestvuju,

b) da naredi komandantu snaga UNPROFOR-a da izvrši prerasporedjivanje do one mjere do koje je to moguće pod njegovom komandom u RBiH.

Poziva zemlje članice da učestvuju u snagama uključujući logističku podršku da bi olakšale implementaciju odredbi koje se tiču bezbjednih područja. Izražava svoju zahvalnost zemljama članicama koje već obezbjeđuju trupe u tu svrhu i poziva generalnog sekretara da traži dodatne kontigente od drugih zemalja članica. Ovlašćuje UNPROFOR kao dodatak mandatu koji je definisan rezolucijama 770. iz 1992. i 776. iz 1992.godine u izvršavanju mandata definisanog paragrafom 5. gore da nastupajući u samoodbrani poduzme neophodne mjere uključujući upotrebu sile kao odgovor na bombardovanja bezbjednih područja od

bilo koje strane ili kao odgovor na oružane upade na ova područja ili u slučaju svake namjerne opstrukcije ili oko ovih područja slobode kretanja UNPROFOR-a ili zaštićenih humanitarnih konvoja.

Odlučuje da u skladu sa paragrafom 1. Rezolucije 816. iz 1993.godine, zemlje članice nastupajući na nacionalnoj bazi ili preko regionalnih organizacija ili sporazuma, mogu pod autoritetom Savjeta bezbjednosti i po odloženo bliskoj saradnji generalnim sekretarom i UNPROFOR-om preduzeti sve potrebne mjere preko upotrebe zračne sile u i oko bezbjednih područja u RBiH da bi podržale UNPROFOR u sprovođenju njegovog mandata iznesenog u paragrafima 5. i 9., gore.

Zahtijeva da zemlje članice kojih se ovo tiče, generalni sekretar i UNPROFOR blisko suradjuju na mjerama koje poduzimaju u implementiranju paragrafa 10 i da o tome izvještavaju Savjet preko generalnog sekretara.

Poziva generalnog sekretara da izvijesti Savjet ukoliko je moguće u roku od 7 dana o prihvatanju ove rezolucije, o njenoj primjeni, uključujući i finansijske implikacije.

Dalje poziva generalnog sekretara da podnese Savjetu najkasnije od 2 mjeseca nakon prihvatanja ove rezolucije, izvještaj o implementaciji i poštovanju ove rezolucije.

Naglašava da će držati otvorenim druge opcije za nove i jač meje od kojih ni jedna nije prejudicirana ili isključena.

Odlučuje da će i dalje ostati aktivno angažovan na ovim pitanjima i preuzima da poduzme frontnu akciju kao što se zahtijeva."

IZETBEGOVIĆ: Jeste li dobili ovaj tekst rezolucije? Niste još dobili kopiju tu. Kemo vidi dobar šta je sa ovom kopijom Rezolucije. Rezolucija očigledno ima svojih dobrih i loših strana. Po svemu sudeći nešto više loših nego dobrih. U skladu s tim i mišljenje ljudi - prilično su se polarizovala gledišta. Moja neka prva ispitivanja ovog šta ljudi misle pojedini o tome pokazuje da su mišljenja jako podijeljena. Konkretno, zahtijevao sam da dadne mišljenje naša delegacija gore, pa se pokazalo da je Silajdžić za Rezoluciju, Filipović misli da ne treba. A Miro Lazović je ostao neodređen prilično. Ja ću vam pročitati njihova stanovišta, vrlo su kratka, imam ih ovdje. Što se tiče gradova - Tuzla traži da se prihvati Rezolucija, Bihać traži da se odbije Rezolucija. Zainteresovanih gradova. Kad je riječ o Sarajevu - ne znam kako stoji stvar. Goržade, pretpostavljam da bi bilo za u ovom momentu zbog teške situacije itd. Tako da postoji puna polarizacija. Ovdje je vama pripremljena jedna mala analiza koju je u prvobitnom obliku napravio Šaćirbegović. Zamolio sam ga da mi pošalje pošto je učestvovao u svim fazama donošenja i one koja je bila odbijena, jer znate da je jedna rezolucija bila odbijena (ona prije 7-8 dana). Onda su nesvrstani podnijeli drugu rezoluciju, onda je

ovo što je sad izašlo jedan kompromis. To su pomiješane dvije rezolucije koje su po svojoj prilici sadržavale, ako se uporede, one dvije rezolucije - prva one petorice i nesvrstanih. Nesvrstani su tražili puno energičniju akciju, ali je nekih stvari iz te rezolucije očigledno ušlo ovdje što je možda čini nešto povoljnijom nego ona koju smo mi zahtijevali da se odbije, koja je prvobitno bila i odbijena, ako se sjećate prije 8 dana je to bilo. Onda se išlo u traganje za jednim novim konceptom, Šaćirbegović je to bio napravio, a ja sam ovdje dao da se malo iskoriguje. Neke stvari, jer on ne govori dobro naš jezik. To ima traga i u ovome ovdje tekstu, kao što vidite, ali smisao ćete moći vidjeti. On je napravio, na moj zahtjev, šta on vidi dobro u Rezoluciji, šta vidi loše i onda je on mimo toga napravio analizom da mnoge stvari nisu jasne. Ja bih zamolio Zdravka neka pročita sad i to. Njegova analiza - šta je dobro a šta loše. Dodao sam i ja dvije-tri stvari ovdje i u jednoj i u drugoj strani.

DJURIČIĆ: "Analiza Rezolucije SB broj 836. Šta je dobro:

1. Rezolucija priznaje suverenitet, integritet i granice BiH i potrebu da se agresija odbije i ponište njene posljedice.
2. UNPROFOR će sada imati dužnost da odbrani... i njihove stanovnike (paragrafi 5, 9, 10) i izvršavajući taj zadatak imaće pravo da upotrijebi silu.
3. Naši vojnici imaju pravo da ostanu u sejfarijaz (SIGURNE ZONE-UŽAS OD PRIJEVODA) i takodje i oružje.
4. Potvrđuje se da je jedina legalna vojska u BiH ona pod komandom Vlade BiH - tj. naša Armija.
5. Rezolucija kaže da su sejfarijaz privremena mjera i prvi korak (to je u paragrafu 6.) i daje podršku Vens-Ovenovom planu i trajnom miru.
6. Doći će više vojnika iz prijateljskih nesvrstanih i muslimanskih zemalja (paragraf 8.)
7. Savjet bezbjednosti ostavlja otvorene i druge opcije i brzo će reagirati ako je to potrebno (paragrafi 14. i 15.)
8. Potvrđuje se pravo na povratak izbjeglica u njihove domove, zahtijeva se povlačenje agresora sa okupiranih teritorija i osudjuje praksa etničkog čišćenja.
9. Rezolucija je donesena na osnovu glave 7. Povelje UN i implicira upotrebu sile.

Šta nije dobro:

1. O dizanju embarga na oružje ništa se ne kaže, a napadi iz zraka pominju se samo kao odgovor na izravno ugrožavanje trupa koje štite osiguranu zonu.
2. Rok za izvještaj generalnog sekretara o implementaciji ove rezolucije je 2 mjeseca.

3. Nije mnogo realno očekivati implementaciju ove Rezolucije (to je mišljenje i NATO-a i UNPROFOR-a).
4. Ne vidi se kako osigurati da se sejfarijaz ne postanu rezervati.
5. Ostaje problem sa onim mjestima koja nisu sejfarijaz i da li su ona samim tim nosejfarijaz.
6. U Rezoluciji nije jasno rečeno da je potreban naš pristanak za implementaciju.

Šta nije jasno:

1. Kako će se implementirati ovaj plan, pod kojim uslovima i koliko brzo?
2. Odakle će doći novac i nove trupe potrebne za implementaciju plana?
3. Da li novi plavi šljemovi mogu doći iz Rusije ili Turske?
4. Kakav se život može očekivati u ovim sejfarijaz?
5. Koliko vremena je potrebno prije nego što se predje na druge akcije, da se uspostavi stalni mir i ukine sejfarijaz, tj. koliko dugo može trajati okupacija?
6. Da li će UNPROFOR implementirati Rezoluciju onako kako to Savjet traži ili će se prilagoditi realnosti?
7. Da li će UNPROFOR i kada tražiti pomoć američke avijacije osim pod najekstremnijim uslovima?

Vjerovatno je da ćemo biti pitani da li ćemo prihvatiti nove vojnike UNPROFOR-a. Mislim da trebamo reći da ćemo sačekati plan generalnog sekretara i ko će doći u tim novim snagama?

IZETBEGOVIĆ: To je neki prilog raspravljanju za i protiv rezolucije. Evo izvolite, otvaram raspravu o tome. Ko se javlja za riječ. Zamolio bih vas samo, ako je moguće, isključivo o Rezoluciji. Prihvatiti ili ne prihvatiti i ako je moguće, ako ne prihvatimo, ako odbijemo, ima li neka alternativa šta treba činiti. Pošto nas ima mnogi, apeliram da budete kratki i sasvim odredjeni. Izvolite, ko se javlja za riječ?

MAHMUTČEHAJIĆ: Kako se vidi iz ovih uvodnih napomena, položaj u kome se nalazimo je paradoksalan. Rezoluciju mislim nije moguće čisto ni prihvatiti ni čisto odbiti. Ako je prihvatimo, budući da ona ne definira da se agresija nastavlja, etničko čišćenje, okupiranje teritorija, oduzimanje elementarnih prava na okupiranim teritorijama itd. mi na izvjestan način pristajemo, uz takvo prešućivanje stanja. Ako je odbijemo, još uvijek vrlo moćnom agresoru i našoj neopremljenosti, otvarmao prostore da uvjetima naše neopremljenosti intenzivira svoju agresiju na preostala područja. Imajući to u vidu i činjenicu da sama Rezolucija od nas ne traži niti pristanak niti odbijanje, ona nigdje izričito to ne kaže, mislim da bi naš odgovor trebao biti otprilike slijedeći: Ova rezolucija potvrđuje suverenitet, političku neovisnost, teritorijalni integritet. Predlažem da se, polazeći od te činjenice i faktičkog

stanja da su sve tri dimenzije državnosti i dalje ugrožene, da se agresija nastavlja, da se stanje u tom pogledu pogoršava, a da državi u skladu sa međunarodnim pravom nije omogućeno da sama zaštiti sebe, svoju teritoriju i svoje stanovništvo, da se u našem odgovoru ukaže da nisu ispunjene obaveze međunarodne zajednice za pružanje pomoći, za samoobranu države. Drugo, da se ukaže na činjenicu kako Rezolucija prešućuje da na području BiH i dalje intenzivno djeluju izravno i neizravno vojne formacije i drugi subjekti važni za vođenje rata Srbije i Crne Gore, što se ovdje izričito ne kaže. Da je granica BiH i dalje nezaštićena i da služi, da prelazi te granice služe kao prelazi za osiguranja mogućnosti efikasnog vođenja rata i da se potom naglasi naše pravo i naš zahtjev međunarodnoj zajednici, UN posebno, da se Vladi BiH odnosno legalnim organima države, osigura mogućnost odbrane i oslobodjenje teritorija BiH. U najkraćem mislim da bi naš odgovor na čitavu Rezoluciju trebao biti doslovice takve naravi, pri čemu, kao što ova rezolucija priznaje, valja imati na umu da ni prethodne rezolucije koje su ovdje nabrojane nisu primjenjene, pa je očekivati da i ova neće biti primijenjena. Mi možemo potvrditi da i do sada, oslanjajući se na međunarodno pravo i obaveze međunarodne zajednice da podrži zaštitu suvereniteta političke neovisnosti i teritorijalnog integriteta BiH, zahtijevamo da međunarodna zajednica, provodeći i ovu rezoluciju kao sa svoje strane ustvrdjene mjere ispunjavanja svojih obaveza provede u skladu sa načelima Povelje, u skladu sa rezolucijama koje su ranije donesene. Znači, da se BiH osigura ono što se predviđa Poveljom UN. Na taj način bismo, zapravo, čini mi se, napravili jedan srednji put između dvije krajnosti spomenutog paradoksa da se ovo ne može ni odbiti niti prihvatiti i ni na koji način ne bismo sebi vezali ruke ni jednom ni drugom krajnošću. Hvala.

IZETBEGOVIĆ: Hvala Rasmire. Izvolite.

IVO KNEŽEVIĆ: *(Početak izlaganja se ne čuje)* ...a ne da to ostane stvar procjene oficira UNPROFOR-a na terenu. Njihova procjena je nadam se, do sada već dovoljno iskušana. Pa su sve relevantizirali što je trebalo ovdje učiniti i ja sam isto tako sklon, na kraju, afirmirati u tom našem odgovoru ili kako ćemo ga već zvati, afirmirati nekoliko stvari koje smo ranije zahtijevali u pismima Savjetu bezbjednosti generalno, ali koji se odnose konkretno recimo kod seiferaz jer je loših konzekvenci toga i možda ne bi bilo loše, upravo kao neku paradigmu loših stvari, navesti primjer Srebrenice i situacije u njoj, života u njoj, nemogućnosti tog života itd. Evo ovoliko za početka.

IZETBEGOVIĆ: Hvala g.Kneževiću. Ko se javlja dalje?

SULJIĆ SULEJMAN: Sigurno da treba i ovu rezoluciju posmatrati u čitavom kontinuitetu donošenja rezolucija koje se bave cijelom ovom problematikom i što je rečeno da se ovom rezolucijom može biti najmanje zadovoljni, jer ona je i najviše odstupila od svih naših očekivanja što smo očekivali od međunarodne zajednice. Ali, što je tu je. Po nama, u Ministarstvu, osnovni nedostaci su što oni objektivno ne definišu prostore koji čine bezbjednosno područje da će to biti vrlo teško razgraničiti sa agersorom koje su to lokacije koje čine bezbjednosno područje. Mislim da je to centralno pitanje na kojem mi moramo insistirati da se zna šta je to, koje su to granične linije. Da tu ne bude poslije nagadjanja i pogadjanja - osvojena i neosvojena, itd. Drugo je ono što smo očekivali i što moramo da tražimo, to je trenutni prekid oružanih napada i svih drugih oblika tih neprijateljskih dejstava usmjerenih prema onim bezbjednosnim područjima koje smo već ustanovili u čitavom konceptu. Mislim da je to nama jedan od ozbiljnih nedostataka u tom čitavom konceptu. Zatim, treće pitanje povlačenja, pod nadzorom UNPROFOR-a sa prostora koji je definisan kao bezbjednosno područje. To nama ne daje neke ozbiljne garancije kada će i u kojim rokovima će moći povlačenje sa tih područja biti ono što bi činilo bezbjednosna područja, onih jedinica koje su naznačene Rezolucijom 824. da citiram "svih vojnih i paravojnih jedinica bosanskih Srba". Znači da je ono što je Rezolucijom 824. potvrđeno mora biti jasno precizirano - način na koji će doći do povlačenja. četvrto pitanje - mi ne možemo biti zadovoljni terminom monitoringa - nadgledanjem teškog naoružanja. Mi se moramo zalagati za kontrolu teškog naoružanja i naći elemente koji će vršiti kontrolu naoružanja. Znači, ne monitorij nego kontrolu.

Zatim, uvodi se jedan novi termin u kome se mora ovdje odlučiti. To je jedna od ovih preambula na strani 3. uvodi se pojam Vens-Ovenov proces. To je nešto novo i mislim da se o tome moramo dosta ozbiljno politički izjasniti. Do sada smo imali Vens-Ovenov plan kao čitav sistem mirovni, a sad se već govori o procesu. Oko tog dijela mislim da bi trebalo obavljati dalje razgovore, dalje konsultacije i vidjeti šta se sve može učiniti da se razjasni šta znači Vens-Ovenov proces u odnosu na Vens-Ovenov plan i mislim da bi trebali insistirati, poziva se toi na jednoj rezoluciji, moramo insistirati na daljem jačanju pritiska prema tzv. Jugoslaviji i sprovođenju embarga prema njima, jer je to jedan od elementarnih uslova kojima bi se mogle sprovoditi sve ove stvari. Ta rezolucija bi onda mogla, po nama, da nas zadovolji, a ne ovako blago rečeno, pozvati se na Rezoluciju. I zbog toga se može stvarati u javnosti da faktički ovdje može da dodje do bitnih promjena i u političkim stavovima ukoliko nema stalnog

naglašavanja da će međunarodna zajednica jačati sankcije prema tzv. Jugoslaviji. Toliko.

IZETBEGOVIĆ: Hvala. Hoćete da vam pročitam mišljenje Filipovića. "Ocjena Rezolucije Vijeća sigurnosti o sigurnosnim zonama u BiH. Ovo je Filipovićev stav. Sigurno da rezolucija, kojom se uvode bezbjednosne zone u BiH ne može zadovoljiti ni interese BiH kao države, ni interese mira u BiH, a posebno je ona neprihvatljiva za muslimanski narod izrazito sa agregacijskog karaktera za taj narod. Ideja da se uvedu sigurnosne zone, umjesto da se međunarodna zajednica odluči za jedno cjelovito mirno rješenje bazirano na političkom sporazumu koji svim narodima i građanima BiH osigurava kako mir, tako i sigurnost u budućnosti i jedan demokratski državni poredak, ne može se drugačije tumačiti nego kao izraz odbijanja međunarodne zajednice da doprinese odlučnom i efikasnom rješavanju krize u BiH kao faktički dezangažman u njoj. To je suprotno dosadašnjim odlukama i stavovima te zajednice i izaziva težnju da se forsiranjem palijativnih rješenja otklone najdrastičniji oblici i posljedice agresije Srbije i Jugoslavije na Bosnu, ali da se ujedno ne učini ništa na promjeni stanja, nego faktički osiguraju rezultati agresije. Uvodjenje ovih zona daje neku varljivu nadu zaštititi muslimanskog stanovništva, ali mu ne daje nikakve garancije niti osigurava ikakvu političku državno-pravnu budućnost, te ga u perspektivi osudjuje na propast, što je inače bio osnovni cilj agresije, prema riječima Karadžića, da će Muslimani nestati kao narod. Ovo sve pokazuje da postoji jedna nova politika međunarodne zajednice prema Bosni, da ona odustaje od poštovanja i osiguranja suverenosti integriteta i neovisnosti BiH i da teži takvom rješenju problema koji osigurava samo interese Srba i u manjoj mjeri Hrvata. Zbog svega toga, Rezolucija za nas je neprihvatljiva i naša država ne može da je prihvati. Mi tražimo da se donese rezolucija koja će sadržavati cjelovit plan mira za BiH na temelju poštovanja suvereniteta, integriteta i neovisnosti BiH, da ta rezolucija naznači političku osnovu plana mira i njegove glavne ciljeve, te načine ostvarenja, a posebno strogo planirane vremenske termine. Život našeg naroda ovisi od toga i mi ne smijemo dopustiti da nam se ponovi prošla godina, da nam narod ostane na milost i nemilost humanitarnoj pomoći i bez ikakve sigurnosti.1 Da sam može da se brani i da utiče na svoju sudbinu. Mi moramo jasno naznačiti našu odlučnu odnosno jasnu politiku, odnosno političku volju da imamo državu normalnu, demokratsku, multi-lateralnu i sigurnu za sve svoje građane. Ako međunarodna zajednica neće ili ne vidi načina da nadje rješenja za nas, neka nam ostavi mogućnost da ga u ravnopravnim uvjetima, a to znači vojnički ravnopravnim, riješimo i nadjemo sami. Bolje da svi izginemo časno, nego da sa mrljom u povijesti polako, ali pod

planiranim uvjetima, nestanemo lagano. Mi treba da jasno iznesemo naš stav i naše prijedloge, ali da kažemo i da ne pristajemo na način rješavanja problema BiH kojim se osudjujemo na polagan i nečasan nestanak. Mi smo kulturni evropski narod i sramota je da Evropa neće i ne može da nadje snage da podrži naše pravo." To je Filipovićev stav.

Stav Mire Lazovića je ovakav: "Mislim da b-h Vlada treba zatražiti od Vijeća sigurnosti da usvoji Vens-Ovenov plan kao posebnu rezoluciju, čime bi se raspršile sumnje da svjetska zajednica odustaje od Vens-Ovenovog plana, te da zaštitne zone se mogu pretvoriti u trajne rezervate. Vijeće sigurnosti bi na taj način usvajanjem Vens-Ovenovog plana potvrdilo svoja verbalna opredjeljenja da se neće priznati ništa što je agresijom osvojeno. To je stav Mire Lazovića. Ja tačno ne vidim iz ovoga stav prema Rezoluciji, ali možda se nalazi na neki način implicitno. Stav Harisa Silajdžića: "Mišljenja sam da ne treba odbiti plan Rezolucije." Nije rekao da treba prihvatiti, ali kaže da ne treba odbiti. "Razlozi su slijedeći: Prvo, zbog dolaska zime, drugo, što ne obavezuje na status evo, treće što se vezuje za Vens-Ovenov plan, četvrto, što dozvoljava široku interpretaciju i omogućava ograničenu intervenciju, peto, što potvrđuje suverenost, integritet i političku nezavisnost BiH, šesto, što govori izričito o povratku izbjeglica, sedmo, što sada ne vidim druge alternative, osmo, treba tražiti ponovo podizanje embarga i istaći da se radi o našem pravu. Potrebno je zatražiti od Savjeta bezbjednosti da usvoji rezoluciju integralno Vens-Ovenovnog plana kako bi rezolucija imala svoju političku referencu". Dakle, da se uz ovo prihvati još jedna rezolucija kojom se Vens-Ovenov plan usvaja kao cjelina. To je Harisovo mišljenje. Ima ovdje i Trnkino malo duže, ako vas zanima, ne znam koliko bi bilo potrebno da čitam, ali da vidimo šta vi mislite. Naime, dužan sam objašnjenje Tuzle i Bihaća. Nisam vam rekao čiji su to stavovi. Ne znam kako su oni sintetizirali taj stav Tuzle, ali to je stav koji su mi iznijeli kao zajednički stav predsjednik grada Bešlagić Selim, predsjednik okruga Hadžić Izet i komandant tamošnjeg korpusa Hazim Šadić. Njih trojica su mi napisali to pismo u kome kažu da misle da se ne bi smjela odbiti Rezolucija. A što se tiče Bihaća, to je, moram reći, to je isključivo iz telefonskog razgovora sa komandantom tamošnjeg korpusa. Ne znam kakvo je mišljenje političkih struktura. On je bio tako rezolutan, rekao je: "Naravno, odbiti". Da znate, da se možete ravnati. To je stav vojnika tamo. Možda jeste mjerodavno, a možda nije, šta ti gradovi o kojima se radi misle sami. Ali mislim da se treba uzeti i to u obzir. Ovdje je i predsjednik grada Sarajeva. Da li on može iznijeti svoj lični stav ili ne, ja ga ovdje ne prozivam da se javlja. Izvolite, ko želi da govori? Amila.

AMILA OMERSOFTIĆ: Ja mislim da situacija zaista u Srebrenici najbolje pokazuje šta je to zaštićena zona i šta nam svjetska zajednica nudi. To je stvaranje jednog okruženja, jednog koncentracionog logora u kojem se i dalje ubija i u kojem se ne dozvoljava organizacija nikakvog života. Mi do danas nismo uspjeli čak ni teke ni programe unijeti za djecu koja tamo žive. Dakle, jedan najobičniji tok života se ne može uspostaviti. To je nešto na tom modelu što možemo očekivati u zaštićenim zonama koje nam se nude. O povratku izbjeglica u zaštićene zone nema ni govora, jer, definitivno zajednica može to napisati, to je deklarativno rečeno, ali garant, sigurna sam, da neće dozvoliti od danas, dok bude Sarajevo pod zaštićenom zonom, da će se iko od gradjana Sarajeva moći vratiti. Medjutim, meni lično smeta slijedeće, a to je pitanje rješavanja pojedinih dijelova BiH. Imamo li mi pravo da zaštitimo sebe ovdje da preživimo, odnosno da umiremo lagano na dugom periodu prepušteni volji da li ćemo dobiti 35 grama hrane dnevno ili nećemo, odnosno kad će doći taj trenutak da zaista počnemo u toj takvoj zaštićenoj zoni i umirati od gladi. Pitanje našeg odnosa prema onima koji nisu zaštićeni imamo li pravo pokušavati spasiti sami sebe, ne vodeći računa o svim oni ma izvan te zone? Po meni, ova rezolucija može se primijeniti samo na cjelokupnu BiH, odnosno BiH cijela kao zaštićena zona, pri čemu ćemo biti zaštićeni od strane agresije s bilo koje strane da dolazi. I ono što ovu rezoluciju bih ja mogla prihvatiti samo da se ona odnosi na kompletnu BiH, tj. da su njene granice granice šticećenja. U tom smislu ovo ne bismo odbili, ali mislim da nemamo pravo ni kao Predsjedništvo ni kao Vlada štitiiti samo segmente ove države.

IZTEBEGOVIĆ: Hvala Amila. Ko želi dalje riječ?

PEJANOVIĆ: Samo jedno pitanje koje je značajno za nastavak diskusije. Kakve su informacije od Šaćirbega za izgleda da se donese neka vrsta rezolucije ili stava za posmatrača na granicama? Vezano je i za naše zahtjeve i za neka pisma. Ali na cijelom toku granice.

IZETBEGOVIĆ: Izgledalo je u prvi mah da tu nema nikakvih problema, jer je Srbija bila dala pristanak na to. Medjutim, taj pristanak je, naravno, povukla. Posmatrači se ne mogu postaviti bez saglasnosti jednih i drugih. Naime, oni neće da ih postave bez saglasnosti. Ne znam ni kako bi ih instalirali bez saglasnosti. Tako da je u prvi mah izgledalo da je ta stvar riješena. Kao što znate Hrvati su rekli da prihvataju i tu neće biti problema. Ali s ove strane su nastali problemi nakon srbijanskog povlačenja pristanaka na to. Tako da je sad neko natezanje u tom smislu. Ono što se zna sigurno to je da UN još nisu odustale od toga. Pokušavaju da

ih ubijede da prihvate to. Naime, moraju se postaviti ili na onoj strani Drine i s one strane Save, ili sa ove strane. Onu stranu Drine kontroliše Jugoslavija, s ove strane kontroliše Jugoslavija i četnici i mora se dobiti pristanak. Tako da s te strane ima problema te vrste. Medjutim, stvari teku dalje oko toga. Oni su uvjereni da će ipak uspjeti da ubijede drugu stranu da to prihvate. Nisu, uglavnom, odustali od toga još uvijek.

X: Ja mislim da je i ova rezolucija samo pokušaj zavaravanja našeg svijeta i nas. Uvijek se kite frazama da nam garantuju integritet i nezavisnost i suverenitet, a defacto ništa ne čine da to i potvrde tu svoju tvrdnju. To je najbolji dokaz - položaj naših organa vlasti da iz Sarajeva ne može niko izaći bez nekakvih ogromnih peripetija. Da ta organizacija ne čini nikakve napore da omogući funkcionisanje sistema legalno izabrane vlasti. Nemojmo biti djeca i nemojmo zatvarati oči pred tim. Ako mi se danas izjasnimo i prihvatimo ovo, mi ćemo još jednom naš narod dovesti u jedno raspoloženje, stvoriti kod njega neke lažne nade koje će ga voditi u dalju propast. Mi moramo muški da kažemo - mi ne možemo prihvatiti više zavaravanja svijeta. Ako su mogli Karadžić i njegova bratija da taj svijet uvjere, da mu stave šaku pod nos, da uvijek izbjegnu bez ikakvih posljedica da sve napade svijeta miniraju, to rade i danas poslije donošenja rezolucije kojom se ustanovljavaju sejft-zone, Karadžićeve horde su nasrnule na slobodne dijelove teritorije i tu našu teritoriju oni smanjuju, ubijaju nemilosrdno, a taj svijet ništa ne čini. Zato smatram da mi nemamo pravo u ime našeg naroda da ovo prihvatimo. Mi moramo kazati otvoreno da je dosta toga zavaravanja. Ako je svijet odlučio da nas uništi, neka to kaže i pokaže kao što pokazuje na jedan podmukao način. Jer, pazite šta je odabrano za sejft-zone. Pravo je ono pitanje koje su ovdje neki prethodnici postavili, a šta je sa ostalom b-h teritorijom? Je li ona ostavljena četnicima? Četnici najavljuju ujedinjenje tzv. republika srpske krajine i republike srpske. Oni stvaraju državu na ovom prostoru. Niko ništa ne preduzima od tog svijeta da to spriječi, a 28. juni je tu na pragu. Zato, ako se želi čuti moje mišljenje, ja sam da mi ne idemo dobrovoljno u koncentracione logore. Ja sam bio u Gaza Stripu godinu dana i vidio sam život Palestinaca. Neposredno sam ga gledao, ne bih želio da moja unučad ostare u koncentracionim logorima kao što je Gaza Strip. Toliko g. predsjedniče.

IZETBEGOVIĆ: Hvala. Izvolite dalje.

BIČAKČIĆ: Ja bih iznio ovdje stavove ispred Izvršnog odbora Stranke demokratske akcije i kao poslanik Sarajevskog okruga i svoje lično mišljenje. Prvo mislimo da odluku o Rezoluciji 836. trebalo bi da donese republička Skupština konačno i da se na

Skupštini usaglase stavovi oko stava konačnog prema Rezoluciji. Pri svemu tome, SDA i ja lično smo protiv ove rezolucije eksplicitno iz više razloga. Prvo, radi se samo o zaštitnim zonama za Muslimane i mi to moramo znati. Srebrenica, Goražde, Sarajevo. Ne znam kakva je tačno vojna situacija, u kojem su položaju ljudi u Goraždu jer nemamo pune informacije oko toga je li oni zaista nemaju drugog izlaza. Ali što se tiče Sarajeva, tu bar znamo da imamo snaga i mogućnosti i resursa koji nisu uključeni u borbu i da imamo šansu da borbom izborimo život dostojan čovjeku. Te sigurnosne zone, njene početke, ja već vidim u Sarajevu, vidim pred komandom egipatskog bataljona gdje ljudi stoje u redovima i viču... Ja neću da to sutra bude pravilo ponašanja u Sarajevu jer mi imamo mogućnosti i možemo izboriti mnogo više. U tom cilju potrebno je mnoge stvari staviti na pravo mjesto, a SDA će u jednoj široj akciji pokrenuti odgovornost svih ljudi koji su na njen predlog zauzeli odgovarajuća mjesta ili su kao njeni članovi preuzeli odgovarajuće odgovornosti, a do sada u ovih godinu dana rata nisu dali odgovarajuće rezultate. Mislim da sa organizacijom za odbranu i za oslobodjenje mi možemo za sebe izboriti mnogo više i zbog takvih procjena ćemo se boriti i zalagati da odbijemo eksplicite ovu rezoluciju. Toliko.

IZETBEGOVIĆ: Hvala g.Bičakčiću. Izvolite.

KONJICIJA: Ja sam već ranije skrenuo pažnju na onaj pojam proces jeste plan. Iza toga se krije ozbiljna stvar. Dalji pregovori, dalje nadmudrivanje, dalje pogađanje. Zbog toga smatram da gdje god uvlače tu riječ "proces" krije se dalje pregovaranje do iznemoglosti. Mislim s nekim od prethodnika bih se složio da treba insistirati na tom da ostane plan jer smo mi potpisali plan i Hrvati su potpisali plan, a nismo potpisali proces. Proces je nešto što će se dalje dešavati, a plan je nešto što bi trebalo ostvarivati. Drugo, zahtijevao bih da se Vens-Ovenov plan koji je potpisan usvoji od Generalne skupštine bez obzira da li potpisali ovi ili ne potpisali i da time uslovimo i prihvatanje ovih zona. Drugo, pojam zone je nedefinisan. Da li je to područje. Zašto oni uzimaju Tuzlu, a Gradačac, Maglaj što spada u područje Tuzle ostavljaju po strani? Ne bih se složio sa potpunim neprihvata-njem niti bih u tome bio decidan, ali bih iz zaključaka ovoga današ-njeg skupa, pa možda da se pročita još dobro i proustudira ova rezolucija, predložio da se nadjemo i sutra ili prekosutra i da se taj odgovor smisli. Lično mislim da je ovo zamagljivanje očiju ne samo našem svijetu, nego zamagljivanje očiju svijeta odnosno svjetske javnosti. Oni su nešto ovako morali napraviti. I dalje, ta zona bez slobodnih komunikacija zaista predstavlja get i ne bih se s tim složio. Složio bih se samo pod uslovom da budu jasno obezbijedjene komunikacije i obezbijedjeno u tim područjima provodjenje

osnovnih usluga života i proizvodnje. I treće, kad razmišljam da li time, ako odbijemo, ostavljamo narod na milost i nemilost, ja bih upravo ovu rezoluciju uzeo kao proces i tražio njenu dopunu odnosno rješenje slabosti ove rezolucije. Jer, ako niko od predstavnika naše Vlade ili Parlamenta ne može iz te zone otići u drugu zonu, onda je to stvarno geto. I ponovo naglašavam, išao bih na definisanje zone, da li je to područje koje je jedna cjelina, ili je to kao u Srebrenici jedan dio grada gdje ni voda iz zelenog jadra ne može ljudima da dolazi. Zasad toliko, hvala.

IZETBEGOVIĆ: Ko se dalje javlja za riječ?

MURATOVIĆ: Prvo ako možemo doći do zaključka - šta je željela međunarodna zajednica ovom rezolucijom, odnosno za kakvu se ona strategiju, u odnosu na BiH, odlučila? Po mom mišljenju, ova rezolucija i ranije aktivnosti međunarodne zajednice ukazuju na to da je međunarodna zajednica odlučila da prepusti da se pitanja u BiH riješe ratom. Da je to najbrži put, da sačuva po mogućnosti u tim bezbjednosnim zonama što veći broj ljudi od smrti i da postepeno prizna rješenja koja se budu rezultat rata, odnosno da poslije toga tek ubrza političko rješenje pod tim uvjetima koji su stvoreni na terenu rata. Ako bi se mogli složiti s tim, onda bi nam bilo mnogo jasnije šta dalje da radimo. Što se tiče same rezolucije, prvoo pitanje koje se postavlja - da li će se ona uopće primijeniti? Da li se može primijeniti i ako je mi zdušno prihvatimo. Moje je mišljenje da se neće uopšte primijeniti čak kad bi mi objeručke javili da hitno tražimo primjenu itd. da smo oduševljeni rezolucijom, zbog toga što sva dosadašnja iskustva i pregovori oko ovog problema pokazuju da UNPROFOR radi samo ono za šta se mi sa agresorom sami složimo uz njegovu pomoć, uz neko njegovo ubjedjivanje. A agresor neće pristati ni na kakva popuštanja, ni za jedan pedalj koji je osvojio zemlje niti će pristati na ikakvu promjenu stanja na koju ga na bilo koji način ne prisili ili međunarodna zajednica ili mi. To znači da zapravo ne postoje uvjeti da se Rezolucija realizira po onome što u njoj piše i po onome što je UNPROFOR kadar ovdje da učini na terenu, posebno u Sarajevu. U tom smislu ja smatram da bi mi trebali zatražiti od Vijeća sigurnosti da da zadatke UNPRO-FOR-u i da nas obavijesti koji su to njegovi zadaci u vezi sa primjenom te rezolucije. Pošto on nije dao zadatak tamo nikakav konkretan da mi tražimo za primjenu da nas obavijesti šta su zadaci UNPRO-FOR-a na terenu. Ako bi to znali, mi bi odmah znali da li UNPRO-FOR hoće uopšte ovdje da to provodi i da li ima snage. Jer, kad god UNPROFOR dodje u situaciju da treba da analizira, on kaže mi nemamo za to snaga, nisu nam obezbijedjeni uvjeti, nije mandat, itd. Drugo, smatram da bismo trebali od NATA zatražiti, pošto se tamo pominje da regionalne snage mogu uzeti učešća u skladu

sa ovom rezolucijom, da li će oni šta preduzimati i šta oni, kako će se oni ponašati prema toj rezoluciji. Ovo što sad ide i ministar vanjskih poslova SAD i čini mi se da ide Butros Gali u zapadnu Evropu ili ne znam ko, ja vjerujem da je to vezano za te zadatke NATA. Da li će on šta da pomogne u realizaciji te rezolucije. Treće, složio bih se da se Vens-Ovenov plan prihvati kao posebna rezolucija. Time bi se UN opredijelile da li su za Ovenov plan ili su za neki novi proces. Uz to bi trebalo, po mom mišljenju, ne danas pošto ste vi g.predsjedniče rekli da samo govorimo o Rezoluciji, ali mi bi morali znati šta je naša dalja strategija i politika uopće, i šta je naša vojna dalja strategija, vojna opcija. Jer, diskutujući ovako od slučaja do slučaja jednom o Srebrenici, jednom o Goraždu, jednom o Rezoluciji jednom o Vens-Ovenovom planu itd. to nas ne vodi ni na kakvo sistemsko rješenje. Mi ipak moramo imati neku sistemsku odluku - da li prihvatamo, možda ćemo se odlučiti da prihvatamo sve što nam UN ponude i da ćemo sve činiti da to provodimo ili ćemo obratno - da ćemo ići dalje u odbranu jedino oružjem ako za to postoje uslovi itd. Prema tome, ja smatram da su za nas trenutno, doduše o tome više niko ne govori, osim u sklopu ove rezolucije, bitniji plavi putevi nego slobodne zone. prema tome, ako bi u tom zadatku koji ja očekujem da bi saopštili SB UNPROFOR-u ako je tu prvo otvaranje plavog puta recimo pa onda neka slijedeća aktivnost na slobodnoj zoni, možda bi bilo neke nade da ćemo poboljšati bar te logističke uvjete i za odbranu i za preživljavanje stanovništva. U tom smislu ja bih postavljao ova pitanja i tražio na njih odgovore, ne bih se uopšte izjašnjavao. Naravno o prihvatanju ili neprihvatanju Rezolucije jer nju je Savjet bezbjednosti donio bez da nas pita praktično kao što nas ne pita ni koliko će jedinica poslati svojih ovdje i kao što nas za mnoge druge rezolucije nije pitao, ako mi očekujemo od njega pomoć, mi bi trebali da tražimo ono što on može da učini da nam kaže kako će to učiniti. A mi možemo uvijek odbiti neku njegovu aktivnost da je on ne sprovede ako nam se ne dopada. Toliko.

IZETBEGOVIĆ: Hvala. Izvolite dalje.

HADŽO EFENDIĆ: Ja bih iznio moje mišljenje. Prije svega, nezavisnu i suverenu BiH Organizacija UN je dužna da u smislu člana 7. Povelje štiti i da je zaštititi. Međutim, ona nije ništa praktično do sada učinila. Što se tiče ove same rezolucije, mislim da je to jedna zavrzlama i kradja vremena, čim se govori u neodređenom smislu kad će nešto biti uradjeno, kad će biti poduzete mjere, od toga nema ništa. Ovo je otprilike da mi provedemo diskusiju u toku ljeta, da dodjemo u neizbježnu situaciju i onda da kažemo - prihvatamo sve što nam daju. Mislim da ovdje treba okrenuti list i zaista na drugi način reagirati. Imamo dokaz iz Srebrenice. To je

iz poniženja toga tamo naroda i gubljenje dostojanstva. Ono što se može da vidi na fotografiji, što TV prikazuje, to je ispod svakog ljudskog nivoa. Ako nam to svijet obezbjeđuje, onda neka nas svijet pusti. Taj svijet koji nam je zavezao ruke da dodjemo u ovu situaciju upravo nam sad nešto nudi što sebi nikada ne bi ni posmislio da uredjuje. S druge strane, rješavamo pitanje tamo da ugušimo praktično, nema života tim ljudima, a ostavljamo širom BiH ostale upravo da bi se sa tih zona, sa Srebrenice, Žepe, sad su prešli četnici u Goražde i danas taj svijet tajno krvari i nabili su ih u tako jedan tijesan prostor i da niko baš ništa ne reagira. Kad zaštite Goražde poput Srebrenice, onda će te snage opet okrenuti sad da li na Sarajevo, Olovo ili ne znam gdje i onda će tako jedno po jedno i mi smo kapitulirali. Ja nisam za kapitulaciju. Ja sam, da odlučno kažem pred svima, da mi ne prihvatamo ovo što nam nude, jer nisu ni do sada ni jednu rezoluciju proveli u smislu kako je ona donesena. Neka nas puste na miru, neka se povuku i međunarodne snage odavde. Neka se u istoriji zabilježi, ovo što kaže Muhamed Filipović i neka ne ostane mrlja, ako treba da izginemo - da izginemo kao najrod koji se bori za svoj opstanak na sramotu svjetske zajednice i jednostavno koliko nam pomažu vidimo sami da nam ne omogućava ni jedan čovjek u dogovoru sa UNPROFOR-om da ode u Srebrenicu da bi regulisao tamo odnose sa predstavnikom UNHCR sa UNPROFOR-om da bi bar minimalne uslove pokušali stvarati u Srebrenici. Jednostavno, mimo svega toga naš čovjek ili da bude strpan u haps ili da se vrati u najboljem slučaju da ostane negdje tamo pa da onda razmišljamo šta je sa njim. Ja ovdje vidim zavjeru, ne kažem čitave međunarodne zajednice, ali onih koji odlučuju o nama zavjeru protiv muslimanskog naroda u BiH. I to mogu da kažem i smjelo. Prema tome, moje je mišljenje da ovakvu rezoluciji sa nedefinisanim stvarima, kada, šta, gdje itd. ne bih mogao prihvatiti. Dakle, sve ovo što je do sada učinjeno to je samo zavaravanje i jednostavno muslimanski narod prije svega, a naravno i drugi, krvari i gubi se. Danas moji Goraždani bilježe žrtve. Niko im nije u stanju da pomogne. Kakva je to sada organizacija svjetska koja ne može da naredi milom ili silom da dodju posmatrača. Pet dana se čeka da se vidi samo šta se radi tamo. I ja se sa takvim odlukama apsolutno ne slažem. Molim vas, mi moramo naći snagu kod nas, neka nas svi puste na miru, pa ako treba da izginemo, neka izginemo kao narod, hrabro, ponosito a ni u kom slučaju da nas natjeraju da budemo narod drugog reda. Oni su to već pokazali šta čine u ovim zonama koje su praktično proglašene zonama mira. To nije ništa. To je šarena laza zaista. Ovo govorim zbog toga, možda malo emotivno, ali taj herojski goraždanski narod izgubio je dvije trećine slobodne teritorije, da još nisu uspjeli iz OUN UNPROFOR da prodje da vidi i kaže pravo stanje. E pa ta gospoda neka nas više ne zavarava, neka

jedanput kaže ne može tako, neka zna čitav svijet, ako treba da pozovemo dobrovoljce kao 1936. godine u Španiju da ih pozovemo neka dodju da brane ovdje ovaj narod i da unište klicu fašizma koja se razvila na prostoru Balkana. To je moje mišljenje.

IZETBEGOVIĆ: Hvala g.Efendiću. Ko se javlja dalje za riječ?

KREŠEVLJAKOVIĆ: Ja ću govoriti sa aspekta Sarajeva. Odmah da kažem da ovu Rezoluciju ovakvu kakva je treba odbiti. Ja sam očekivao da će vojska prvo da kaže svoje mišljenje, to je vrlo bitno kad se opredjeljujete za ovakvo stanje, zašto odbijam? Zato što je to opet jedna od rezolucija u kojoj ima puno nejasnih stvari. Šta znači ta sejf zona za grad Sarajevo? Je li to znači onih 10 gradskih opština od Pala do Hadžića, Ilijaša itd. ili to znače one četiri opštine po Vens-Ovenovom planu? To je vrlo bitno. Dokaz Srebrenice i Žepe da ustvari, svi smo mi u getu i u ovom momentu se nalazimo u getu. Sad, ova Rezolucija još uvijek nije nikakva garancija da nećemo ostati i dalje u nekoj vrsti geta u kojoj ćemo samo malo manje biti ubijani nego što smo ubijani do sada. Što se tiče samog grada, vjerovatno da i prihvatanjem i odbijanjem ovdje se puno neće promijeniti. Zbog savjesti čovječanstva vjerovatno će ovdje i dalje priticati nešto hrane iz svijeta, a sve ono što u ovom gradu, za njegovu odbranu što je bitno, čini mi se i u ovom momentu ostaje mimo njega - recimo vezano za struju, plin, vodu, i sve ostalo. Očito je da, ako hoćemo, a jesmo na neki način ne samo Muslimani nego Bosanci i hrabar i častan narod, mislit da bi konačno jednom morali i mi da kažemo ne i da se odupremo jednoj rezoluciji koja znači - dva mjeseca dato je vremena da nas dovedu negdje do avgusta i da nam onda pripijete zimom i da nas onda natjeraju da prihvatimo sve ono što postavljaju pred nas. Ako im budemo pisali, ja bih naveo, pošto već imamo dvije takve zone to su Srebrenica i Žepa, neka tamo dovedu do persekcije da vidimo kako to izgleda. Da vidimo kakav je taj život. Imamo sad mogućnost da to istestiramo. Mislim da grad ovakav kakav je, prihvatila se rezolucija ili ne, će kvalitetno živjeti malo lošije, ali ne toliko loše da nam prijete nekakvo izumiranje u ovom gradu. Prema tome, mislim da je treba odbiti i ovo što je rekao i Hadžo i mnogi drugi, pokazati jednom da jednostavno ovdje ne mogu nam nuditi sve ono a da mi prihvatamo - to je očito protiv nas. Ove zone nisu ništa drugo nego jedna vrsta geta koji će vjerovatno, kad bi još, ne daj Bože to se i ostvarilo, bilo bi vjerujte još gore nego što je predviđen ovom Rezolucijom. Eto, to je mišljenje sa aspekta grada. Grad može još dobro boriti se i sa ovom i bez ove rezolucije.

MATELJAN: Mišljenje je naše da i prilikom ove rezolucije, kao i prethodnih inicijativa međunarodne zajednice, kao i onih koje će slijediti. Mi moramo da krenemo od realne procjene šta se uopšte može očekivati od međunarodne zajednice. Mislim da mnoge procjene oko toga šta će oni ovdje da urade i koje su njihove namjere, nisu tačne. Međunarodna zajednica je voljna da donosi stavove koji su, da tako kažem, politički koliko-toliko pravedni i za nas u tom smislu prihvatljivi. Medjutim, međunarodna zajednica nije voljna da u to ulaže nešto više od toga. Prema tome, očekivati je da se ovdje vojno angažuju u većem obimu, mislim da je nerealna procjena. Da li je cilj međunarodne zajednice da se, na primjer, realizira Vens-Ovenov plan onako kako je zamišljen. Mislim da oko toga ne postoji čist stav među njima i da oni takva pitanja uvijek ostavljaju otvorenim. To što se mi ljutimo kad oni nešto nazivaju procesom, mislim da je potpuno nerealna naša ljutnja. Oni to tačno vide kao proces. Oni jednostavno daju jedan plan kao mogućnost i čekaju šta će biti na terenu. Ako snage koje postoje su u stanju da realizuju takvo jedno rješenje, oni će takve snage pomoći i to je ono što mi od njih možemo očekivati. Više od toga, mislim, da mi očekivati ne možemo. Koja je strategija koja je po meni očigledna? Očigledna je strategija iscrpljivanja kompletnog procesa na kojem se mi nalazimo, a pod tim podrazumijevamo prostor skoro cijele bivše Jugoslavije. Oni iscrpljuju i nas, oni iscrpljuju i Jugoslaviju ovu novu, krnju, i gledaju kako će to iscrpljivanje da rezultira kod ljudi. Jednostavno će da se uklupe u ono što se bude na terenu dogodilo. Mislim da mi ne treba emotivno da reagujemo na ovakve rezolucije. Jedino ne treba da puno očekujemo od tih rezolucija. Rezoluciju, po meni, treba prihvatiti sa određenim vislovima, te uslove treba napisati, a pripremati se kao da oni to uopšte neće uraditi pa i ako će uraditi, a nama bude u datom trenutku odgovaralo da uradimo nešto drugo, mi ćemo uraditi to drugo. I ako budemo imali silu da to uradimo, oni će tu silu prihvatiti. Ako mi takvu silu ne budemo imali, a tu mislim i na političku prije svega, zatim vojnu, organizacionu, onda ćemo jednostavno biti dio jednog procesa koji će se odvijati sa više ili manje našeg uticaja. Mislim da strategija ta u kojoj je jedno s čim nastupamo prema vani a drugo kako se pripremamo iznutra, jedna normalna stvar koju mi moramo raditi. To je sve ono što mi hoćemo i što mi vidimo i kako se mi pripremamo i kako se! mi odnosimo prema određenim stvarima isto i prema svjetskoj javnosti i prema onome što se radi unutra, mislim da je jedna prilično naivna politička strategija koja je može dovesti do rezultata. Zato ja mislim da pitanje nije prosto - da li rezoluciju prihvatiti ili ne prihvatiti? Nego je pitanje kako se pripremiti da se ove stvari promijene. A rezoluciju pod određenim uslovima vozati kroz proces kako i oni to rade, a u medjuvre-

menu vidjeti postoji li politička, vojna i organizaciona snaga koja je u stanju da ovaj čitav proces okrene u našu korist. Druga razmatranja mislim da nisu bazirana na ... Hvala ..

IZETBEGOVIĆ: Izvolite. Hvala g. Mateljan. Dr Kadić.

NAIM KADIĆ: Prije svega, htio bih da se sporazumijemo u jednoj stvari. Da li stvarno opet donosimo jednu od sudbonosnih odluka za ovu zemlju? Kad je to tako, onda je bezprimjereno očekivati da tu odluku može iko donijeti osim poslanika...zastupaju sve narode u BiH. Druga stvar koju bih htio reći, to je da prije nego što o ovome razgovaramo, morali bi znati kakvo je mišljenje svih predstavnika muslimanskog naroda. Molim vas, ovdje se radi najviše o sudbini muslimanskog naroda. A zar niste čuli u izvještajima svih agencija da se govori o sejf-zonama za zaštitu Muslimana. Zar niste sinoć čuli šta je Karadžić rekao na srni, kad je rekao "to je dobro jer spašava Muslimane od totalnog poraza". Sad mi treba da priznamo prihvatanjem ovih sejf-zona da je to baš tako kao što Karadžić kaže. Zato prije nego što poslanici republičke Skupštine dobiju šansu na slijedeće zasjedanju da donesu odluku o ovim pitanjima, ja predlažem da se razjasni nekoliko stvari iz cijelog ovog teksta. Prije svega, koje su to granice sejf-zona, precizno, kao što je to bilo i u Vens-Ovenovon planu. Ne možemo mi razgovarati o nekim zonama za koje uopšte ne znamo šta su. Šta je to i koji su to mehanizmi za implementaciju zaštite tih zona? Zašto to kažem? Šta će biti ako četnici dodju i kažu mi to nećemo. Ko će onda natjerati te četnike da te zone stvarno prihvati i da se udalje i napuste sve to? Treće, o j i je rok taj privremeni dokle se zone uspostavljaju. To niko ne bi prihvatio. Mi moramo znati dokad se planira održavanje tih sejf-zona i pod kojim uslovima će te zone biti... Jer prihvatanje zona bez toga znači automatski ući u koncentracioni logor. I konačno, koja su to pitanja za nas, ako republička Skupština ne bih prihvatila sejf-zone, to znači početak oslobodilačkog rata u ovoj zemlji. Početak oslobodilačkog rata. Zašto to kažem? Zato da prestane odbrambeni rat u ovoj zemlji. Gospodo, naša armija mora da odgovori na to šta sve treba mi političari ovdje da učinimo još da bi počeo oslobodilački rat. Jer u ovom odbrambenom ratu prošlih 6 mjeseci mi smo izgubili ono što smo sjajnim borbama našim postigli u prvih 6 mjeseci rata. Mi nemamo više 50% slobodne teritorije. Ta se slobodna teritorija dalje smanjuje. Prema tome, moramo znati kada će naša armija prestati da bude domobranska i postati oslobodilačka-ofanzivna armija i šta je to potrebno da ona postane takva? Ako to ne bude-mo znali, teško će biti i vrlo opasno odgovoriti na pitanje da li odbiti ovaj plan ili ne. Hvala vam.

IZETBEGOVIĆ: Ko se javlja za riječ?

PEJANOVIĆ: Ovo zaista jeste, kako kaže sad Naim, situacija u kojoj je teško donijeti odluku. Naravno, nama bi trebala za današnju odluku ili pripremu odluke još bar dvije pouzdane informacije. Jedna je šta znači ako odbijemo učešće međunarodne zajednice u rješavanju bosanskog pitanja. Šta znači za nas u ovoj situaciji? Šta bi nam donijelo? Šta bi nam to značilo da idemo na radikalizam. A ovdje je bilo i tih predloga. I drugo je, da li mi možemo ovu odluku donijeti ili SKupština. To je krupno pitanje koje treba prethodno odgovoriti. Ako ide na Skupštinu, onda mi formiramo predlog i Predsjedništvo i Vlada, i stranke i svi koji učestvuju u pripremanju predloga i davanju mišljenja uključujući i armiju. Ja ću, što se tiče jednog i drugog pitanja, reći sad svoje mišljenje. S dozvolom da može to mišljenje biti korigovano i pozivom da bude korigovano. Mislim da bi bilo dobro iz ovih dosadašnjih zahtjeva formulisati naše zahtjeve prema međunarodnoj zajednici u odnosu na ovaj dokument i ovo rješenje, tražiti u međuvremenu moguće razjašnjenje sa SB oko toga, sa generalnim sekretarom i konačnu svoju odluku očitovati Skupštini. A to onda pretpostavlja da predsjednik Skupštine brzo bude u zemlji i da se izvrše brzo pripreme, jer i razvlačenje je opasno. To je što se tiče tog pitanja. Što se tiče pitanja šta bi značila radikalizacija u ovoj situaciji koju ja ne bih ničim prepričavao i ponavljao, i šta bi značilo zahvaliti se međunarodnoj zajednici na svemu, ja nisam pristalica, odmah da kažem, totalne radikalizacije u ovoj situaciji niti sam pristalica teze da svi izginemo. Ja sam zato da ss mi borimo i da dobijemo pobjedu. Svim sredstvima - od političkih, irovnih, do vojnih. Nisam ni zato, nemojte se ljutiti iako ja to osjećam vrlo emotivno kada su u pitanju i kolektivne sudbine naroda, da se izostavlja sudbina drugih naroda koji su ostali u zajedničkoj borbi sa Muslimanima uopšte u Bosni, posebno na ovim prostorima koji se označuju kao zone, jer to nije ni mali broj ljudi, ali nije riječ samo o broju ljudi nego je riječ o biću naše borbe. To je zajednička borba i to je ono s čime mi u svijetu dobijamo i što smo dobili podršku, to je ono da smo mi multinacionalna zajednica i da na toj osnovi je počivala, počiva i počivaće ova zajednica, mada ne isključujem u ovoj situaciji potrebu posebnog inventarisanja nacionalnih snaga u muslimanskom narodu jer je u pitanju ne više najezda jedne agresije, ne više najezda jednog velikodrziavija, nego i najezda drugog velikodrziavija na biološko biće muslimanskog naroda. Ko to ne vidi, pomalo je politički slijep. I vjerovatno je međunarodna zajednica svoja inače prisutna kolebanja sad pokazala više kad se javio sukob između HVO i Armije. I toga mi moramo biti svjesni. Naša situacija nije ničim posebno pogoršana kada je u pitanju Armija, kada je u pitanju snabdijevanje, kada je u pi tanju volja, ali ovim što su nam presjekli kanale doticanje hrane, oružja, snabdijevanja, što su nam izašli iz vlasti i učinili vlast u međunarodnoj zajednici nanovo u

izvjesnoj mjeri nestabilnom, to je nešto što mi ne možemo preskočiti u principu. E sad konkretno o dokumentu. Ja bih ga najradije odbio, ali pošto donosimo odluke koje su sudbinske ne samo za istorijsku valjanost nas koji ovdje odlučujemo, nego sudbinu naroda i BiH, onda moramo uključiti sve političke pretpostavke šta znači odbiti šta znači neodbiti. Ja za neodbijanje uzimam argumente našeg ministra vanjskih poslova. Za neodbijanje. Mislim da je on i najodgovorniji i najpozvaniji da da mišljenje ovom skupu šta da odluči. I mislim da je on odgovorio na ovo šta znači radikalizacija. Mislim da mi u ovoj situaciji gospodo trebamo predah, jer mi ukupno u našim snagama stojimo tako da bi nam najviše odgovarao predah ne radi predaha, nego radi jačanja ukupnih odbrambenih snaga, a i zbog toga što radikalizacija odgovara agresoru jer bi on bez miješanja međunarodne zajednice, i jedna i druga vojna sila bi išla ofanzivnije. Dakle, ja sam zato da se kod odlučivanja za neodbijanje uzme mišljenje ministra vanjskih poslova i ja se slažem s tim. To je moj stav. Ali nije sve u mom stavu to. Mislim, g.predsjedniče, gospodo članovi Predsjedništva i članovi Vlade, prestavnici stranaka, da mi imamo mnogo rupa u našoj vlasti, u funkcionisanju naše vlasti. Najvećim dijelom zbog rata, ali i u novije vrijeme i zbog nas samih, a posebno izdvajanja iz vlasti hrvatskog nacionalnog korpusa, odnosno jedne vladajuće partije. Mi to pitanje moramo brzo riješiti, mi to odložimo. Tu je pitanje autoriteta i snage vlasti i tu se ja slažem s g. Bičakčićem, ali ne bih to vezao samo za jednu stranku problem naš ukupni. Mi imamo i već elemenata haosa u vršenju vlasti, pa čak imamo i elemenata nefunkcionisanja pojedinih struktura, čak i do Armije. To se mora brzo rješavati i zato sam ja da ovaj predah i ovo odlučivanje i ovo postavljanje zahtjeva bude i postavljanje zahtjeva samim nama. Ja bih te zahtjeve sveo na slijedeće. Zahtjev za jačanje odbrambene moći. Ja ne dijelim baš u ovoj situaciji Naimovo mišljenje da mi do sada nismo imali oslobodilačku borbu. Mi smo nju imali. Pitanje je koji su njeni dometi i zašto su takvi. I ona je tačno naslovljena na Platformu Predsjedništva kao oslobodilačka borba. Čuvajmo se da to negdje kažemo javno da nije oslobodilačka borba. Jer nije istina, a drugo režemo sebi temelje. Ja to sad ne bih obrazlagao. Mislim da će naši oficiri, naše armijsko vodstvo najbolje to znati predložiti. Ja tu, prije svega, mislim na opremanje armije, naoružavanje, kadrovsko jačanje Armije i nalaženje materijalne osnove za...rat uključujući i hranu. Zatim, pitanje jačanja našeg diplomatskog nastupa u svijetu. Dosta smo mi tu stekli iskustava, napravili negdje grešaka, ali mislim da bi sad morali iz snaga Vlade, iz strana stranaka, iz snaga Predsjedništva, iz snaga nezavisnih ljudi ići u svijet i to u onaj dio svijeta koji odlučuje o međunarodnoj zajednici. I izvršiti dodatni pritisak u korist našeg ... Tu mislim na ovih 5-6 zemalja koje su ovo i započele i mislim na

Ameriku prije svega i UN. Ja lično mislim da bi sad bilo dobro, evo recimo, ko će doći u te zone. To je vrlo važno. Koje zemlje. Od psiholoških preko moralnih do drugih momenata. Da tamo bi osim Šećerbega i našeg ministra koji ne može stalno biti, trebalo biti jedan član Predsjedništva, maltene, stalno. Voditi akciju za nas. Lično mislim da je medju nama za to, u najboljoj prilici, g. Ganić. I to predlažem da se uvrsti kao mogući pravac aktivnosti kao mogući predlog. Drugi zahtjev je strukturiranje vlasti. Ovo sad očekivanje hoće li biti prelazna, neće li biti prelazna, hoće li se to dovršiti, neće li se dovršiti. Ne može dugo trajati. Mi moramo sami izvršiti pritisak da to stavimo na noge ili da odustanemo od toga i da pravimo nešto drugo. Ali ovako odugovlačenje, to svaki dah koroziju pravi. Zatim, zahtjev za propagandu. Mi moramo naći zemlju koja će nas poduprijeti da bar 15 minuta ili 20 u svijetu idu informacije o nama kakve mi proizvodimo. Oni nas i dalje drže u kalupu - tri naroda, tri sukoba, tri vodje, tri partije, i to je sve. U vodećim medijima svjetskim. Ono što je Sidran pisao ovih dana u "Oslobodjenju" to najbolje govori. I najzad, ovo naše da podupremo, nije naše da formiramo. Mi smo država, mi smo proistekli iz neke političke volje, da podupremo stvaranje saveza demokratskih i patriotskih snaga u BiH o dva-tri pitanja koja znače sudbinu i Bosne i sudbinu svakog Bosanca i Hercegovca koji u njoj živi i koji od nje hoće da žive. Evo, ja bih s tim završio.

IZETBEGOVIĆ: Hvala. Hoće li još neko da se javi za riječ?

HALILOVIĆ: Ja nisam htio namjerno da diskutujem medju prvih deset diskutanata, zato što je taj naš stav po pitanju rezolucije dosta radikalan, a pokušavamo se uklopiti u čitav ovaj sistem mišljenja. Rezolucija SB koja gradove Sarajevo, Tuzlu, Žepu, Goražde, Bihać i Srebrenicu proglašava sigurnosnim područjima, ima dosta po našem mišljenju nejasnoća. Neprecizno su regulisana u Rezoluciji samoj kuda i kako će se povući. Jer ova Rezolucija je nastavak rezolucije 824. Kuda će se povući vojne i paravojne jedinice bosanskih Srba kako ih tamo naziva Rezolucija 824. Ovdje tako ne govori. Iz okruženja ovih gradova, uz konstataciju da se povlače na udaljenost u kojoj neće predstavljati opasnost po njihovu sigurnost i sigurnost njihovih stanovnika. Misli se na gradove. To će nadgledati vojni posmatrači UN. Naše mišljenje je agresoru se nudi realna mogućnost da strategijsku grešku koju je napravio na početku rata i uporno je držao 14 mjeseci ispravi i da uz posebnu pomoć OUN, ukoliko se ovo realizuje, ostvari posljednje ciljeve agresije a to je okupacija države BiH. Naime, agresor i pored angažovanja jakih snaga nije za godinu dana uspio zauzeti ove gradove. U njegovoj strategiji na početku rata bilo je da blokadom jačih industrijskih centara i

komunikacija drži u okruženju, zauzme jake gradove, a samim tim bi onda ovaj dio prostora ostalog riješio lakše. Po onome što mi za sada znamo iz kontakata sa oficirima UNPROFOR-a, najvjerojatnije da bi vrlo teško ili gotovo nikako snage Armije u tom slučaju uspjeti izvesti van zaštićenih gradova. I snage Armije bi najvjerojatnije, najvećim dijelom, ostale blokirane bez mogućnosti angažovanja na drugim frontovima. A snage agresora angažovane oko ovih gradova, on može da angažuje na drugim područjima naše države, pa čak i u Hrvatskoj, čime bi bile ugrožene sve slobodne teritorije BiH, preostala industrijska postrojenja i stanovništvo. Eventualnim zauzimanjem dijela slobodnih teritorija, Armiji BiH i našoj državi preostala bi samo ostrvca okružena i blokirana pod zaštitom OUN u kojoj bi se, vjerovatno, kasnije i povukla. Zato je dosta neprecizno ono tamo neodređeno vrijeme koliko će oni biti tu. Treba imati u vidu da je agresor u napadu na gradove predviđene za demilitarizaciju odnosno kao zaštićene zone, angažovao snage iz sastava oko 4 korpusa, jačine oko 2 korpusa. Riječ je o snagama ekvivalenta, oko 20 pješadijskih, motorizovanih i lakih brigada, 3 oklopno-mehanizovane brigade, 10 artiljerijskih diviziona za podršku, 9 diviziona protivvazdušne artiljerije, jedinice milicije, vojne policije, 3-4 diviziona protiv-oklopne artiljerije te specijalne, po zločinima ozloglašene jedinice kao što su mauzerova garda, vukovi sa Drine, panteri, itd. Broj diviziona artiljeriji za podršku, protivvazdušnu odbranu i protiv... artiljeriju je veći od iskazanih kada se navedenom broju dodaju rovovske jedinice koje se nalaze u brigadama, a takvih nije malo. O kakvoj je snazi i moći riječ ilustriramo kroz nekoliko brojčanih pokazatelja. Demilitarizacijom bi agresor oslobodio snage oko 30 do 35 hiljada ljudi, preko 500 artiljerijskih orudja za podršku i preko 200 tenkova od kojih bi većinu mogao upotrijebiti na drugim frontovima. Odvajanjem značajnog ljudskog potencijala, koji inače predstavlja poseban problem za agresora, kao i značaj tehničkih efektivna i sigurnosnih zona, agresor bi težio da ostvari strategijske ciljeve zbog kojih je otpočeo agresiju, ali do sada nije uspio u cjelini, odnosno većim dijelom nije uspio realizovati, bez obzira što je stanje ovakvo kakvo jeste. Uz već angažovane snage, agresor bi slobodne efektivne prvenstveno angažovao u operacijama za:

1. ovladavanje Konjicom i Jablanicom, a u daljem strategijskim objektima Makljen i Ivan Sedlo čime bi bili presječeni svi putevi snabdijevanja za BiH.

2. Proširenje koridora za Bosansku Posavinu do sjevernih padina Majevice, čime bi bila obezbijedjena sigurna veza tzv.srpskih kraja sa Srbijom.

3. Stvaranje alternativnog koridora Olovo, Zavidovići, Maglaj, Tešanj i Teslić. Već je počeo tamo da gomila trupe i očekujemo

da će u naredna dva-tri dana krenuti žestoko sa ofanzivom na ovom pravcu.

4.Odsijecanje gorazdanske regije i njenu potpunu okupaciju. Ovo je već u toku. Mi smo ovaj tekst pisali prije 15 dana. Mi nemamo ni jedno slovo da ispravimo u njemu.

5.Rasijecanje cazinske krajine ofanzivnim dejstvima ka Cazinu i Bužimu. Eventualnim uspjehom u ovim operacijama agresor bi konačno ostvario i realizovao svoje ciljeve.

Rezolucijom o ovim bezbjednosnim zonama, organizacije UN na najperfidniji, po našem mišljenju, najperfidnija igra međunarodnih institucija i najveća opasnost za državu BiH i njen narod. Njenom realizacijom ne samo da

se agresoru priznaje sve što je do sada ostvario silom, nego mu se posredno osigurava mogućnost da dalje produži agresiju i ostvari konačno svoj cilj. Stvaranje sigurnosnih zona uz dalje teritorijalno osvajanje od strane agresora, država BiH bi prestala da postoji i svela bi se na geta u kojima je, po njihovom projektu, predviđeno da živi samo muslimanski narod. Nekoliko objašnjenja ovdje koja su data, ja bih samo da u diskusijama. Što se Srebrenice tiče, general Hejs i general Palmas su neki dan kod mene, nakon dogovora sa predsjednikom Ganićem, da odvedu tamo jedno civilno lice, opunomoćenika Vlade koji bi organizirao vlast u Srebrenici, usput su četnici saznali da se radi o službeniku Ministarstva odbrane, i nisu mu dali da prodje. Oni sad kažu ovako i to dosta ultimativno. Naš oficir UNPROFOR-a će organizovati vlast u Srebrenici. Kad vi nemate koga da pošaljete iz Vlade iz vlasti, ovih civilnih struktura vlasti jer ne može ministar iz Ministarstva odbrane... Ja sam rekao da ću taj stav prenijeti našim organima civilne vlasti, ali mislim da taj stav i takvo ponašanje njihovo nije prihvatljivo. Izrazio sam protest onoliko koliko sam mogao da izrazim, koliko se nas kao vojnika sluša u svemu tome. Drugo, pitanje granica, Ovdje nisu definisana granična područja. Mješovita vojna grupa čiji je član odnosno mješovita vojna grupa koja vodi ove tzv.preliminarne razgovore na aerodromu, koju ispred Armije RBiH vodi g. Divjak ovdje prisutan, ima iskustva ovdje iz desetak razgovora sa suprotnom stranom o granicama kad je demilitarizovana zona Sarajevo u pitanju. Granice nisu određene, granice treba dogovoriti sa suprotnom stranom.Prijedlog je za Sarajevo, njihov predlog, odnosno predlog UNPROFOR-a jeste najuže gradsko jezgro, ono što je predviđeno Vens-Ovenovim planom kao Sjedište državnih institucija. Državno sjedište državnih institucija. U tom slučaju, kad bi na to bili natjerani ili kad bi to bilo prihvaćeno, četnici su se uistinu povukli sa dijela Grbavice i dijela Nedjarića, ali bi se mi morali povući sa više od 50% onog dijela koji smo okolo uzeli. Dakle, granice su onako kako se dogovorite sa suprotnom stranom. Dakle, zato ovdje granice nisu definisane. Naš je predlog i ovaj

put - mi smo ovih dana u Glavnom štabu radili bez ikakvih želja za bilo kakvim, mi samo želimo da kao stručni organ Vrhovne komande Predsjedništva i Vlade kažemo - mi smo i ovaj put radili jedan dokument koji smo uputili na adresu Predsjedništva. Naš je i ovaj put zahtjev da se objedinjavaju sve patriotske snage, jer je naša procjena da je sad manje od 50% ukupnih potencijala države i društva angažovano u ratu. Pod jednu komandu, pod jednu kapu i pod bosansku zastavu ka slobodi. To je naš prijedlog. Mislimo da Rezoluciju ne treba prihvatiti, ne moramo je ni odbijati. To je donijela UN pa neka ona radi s njom šta god hoće. Mi ćemo se postaviti onako kako treba da se postavimo. Toliko.

IZETBEGOVIĆ: Hvala. Ko dalje želi?

GANIĆ: Ja mislim da su nam UN uzele pravo da se branimo i možemo imati jedan odgovor prema njima, a jedan odgovor ovdje. Ali su nam uzeli pravo da se branimo jer taj embargo koji je uveden na bivšu Jugoslaviju samo se odnosi na BiH. I ovu rezoluciju su pravili bez naše konsultacije. Medjutim, UN, s obzirom da su uzele pravo nama da se branimo, uvele su embargo, one su odgovorne za život svakog čovjeka ovdje u BiH. To treba da im kažemo. Ovu rezoluciju su pravili bez naše konsultacije i mi treba tako otprilike da shvatimo tako da su oni to pravili bez naše konsultacije da se ne vidi šta se s ovim može, kako, gdje, šta oni misle. To je nejasna situacija. Medjutim, ja jednu stvar imam u vidu., Ovo je apsolutno neprihvatljivo ako naša vojska ostane zarobljena u ovim zonama. Jer, ako bi to bio slučaj, onda bi faktički UNPROFOR odradio za agresora ono - vezale bi se velike snage ovdje u Sarajevu, u Goraždu bi ostale snage faktički prikovane za zemlju i taj sistem nije prihvatljiv. Sad vidite, ako bi ove zone imale status demilitarizovanih zona i naše snage izadju iz ovih zona i onda se usmjere da brane druga područja, onda nešto o tome možemo razgovarati. Tek na taj način. Ako mi možemo realno da izvučemo naše snage, oružje, da ovdje jednostavno bude demilitarizovana zona, onda... Medjutim, mi moramo kako je u početku Mahmutčehajić rekao, da jednostavno - oni neka ovo sprovedu kako mogu. Nisu nas pitali, neka ovo sprovede. Prvi korak je uklanjanje teškog naoružanja. Neke krenu s tim da vidimo šta će da rade. Medjutim, mi bi samo morali u našem odgovoru da kažemo dvije stvari. Svezali ste nam ruke, odgovorni ste za svaki život. Niste nas konsultovali, štedite nas, branite nas i dalje. Da vidimo kako će oni preuzeti tu akciju. Ja sam se malo pokolebao kad sam čuo široki spektar diskusija. Kad sam čuo Bičakčića da on insistira Skupštinom itd, na neki način vidim da je to u redu ako se ide na neku promjena statusa pojedinih oblasti, znate. To su onda krupne odluke i mogu biti vrlo opasne. Medjutim, imaju odgovor triv-

ijalni - onoliko koliko su nas pitali, toliko bi trebalo dogovoriti: Gospodo, odgovorni ste za svaki život u BiH jer ste nam svezali ruke. Branite nas svim sredstvima. Primili smo vašu rezoluciju znanju. Branite nas kako znate i umijete. Otprilike, to je. Ali sa praktične tačke gledišta, mi ne smijemo dozvoliti opkoljavanje ovih zvona, a da naša vojska ostane unutra. Jer, onda bi došlo do toga da bi oni jednostavno obišli ove zone i išli na osvajanje ostalih teritorija. Mi jednostavno ne bi mogli da branimo te teritorije ni pod kakvim uslovima, a sama činjenica da se velika koncentracija vojske nadje u jednom grdu, ta vojska da je neza-poslena, stvara nemoguće uslove za funkcionisanje tog rada.

IZETBEGOVIĆ: Hvala prof.Ganiću. Hoće li još neko da se javi za riječ?

JEBFO SPAHIĆ: Koliko ja znam, evropski parlament je odbio plan petorice i potvrdio ono što Rezolucija potvrđuje u prvom dijelu - suverenost, integritet, nezavisnost BiH. Nisam registrovao reakcije naše vlade ni nekih drugih organa, posebno povodom tog stava kako taj evropski parlament čine tri od pet zemalja koje su učestvovala u formulisanju ove rezolucije. Može to biti neki moralni odnos Evrope i pranje ruku od onog što je posljedica ...BiH, ali čini mi se da su oni ipak registrovali dobro da nije riječ o slobodnim zonama, nego je riječ o svim zonama. Otprilike se to kaže "zone sumraka", zone u kojima se ustvari gube granice kao što se vidi između onoga što je stvarno i onoga što nije stvarno. Pošto ova politika koja se prema BiH vodi otprilike negdje između onoga što bi se moglo zvati „zone sumraka“ i traganje upravo u jednoj izolaciji kakvo jeste Sarajevo i cijela ta naša politička, a sada i vojna struktura, civilna je deplasirana potpuno u svim mogućim relacijama na širim međunarodnim relacijama, inače i na unutarnjem planu naprosto zbog toga što nema artikulacije interesa civila, drugačije nego što je posredovano onim što je zatečeno. Pa je pitanje zaista da li je moguće donositi odluke bez konsultacije same Skupštine i tio pod punim garancijama unutarnjim, a onda i međunarodnim za održavanjem jednog takvog skupa. Ne u vezi sa ovim slobodnim zonama, nego u vezi sa tim kako da se artikulira platforma ovog demokratskog bloka za odbranu te i takve BiH kakvu je svijet priznao prije više od godinu dana. Prema tome, konačno bi trebalo povezati neke činjenice. Prvo, na unutarnjem planu mora biti odgovor tog demokratskog bloka koji je za BiH. Dakle, mora se to razgraničiti konačno javno i na toj osnovi mora se pokazati politička volja za zakazivanje parlamenta na način kako on može u ratnim uslovima da djeluje. U tom smislu, naravno, i Predsjedništvo ako ima funkciju parlamenta. Dakle, da se unese ta politička volja, te vrste medjuodnosa koji je nužno uspostaviti između onoga što je

interes građana BiH, što je politički već naznačeno kao volja u međunarodnoj aktivnosti ove zemlje. Tu nedostaje kao karika u lancu da bi mi razriješili neke unutarnje protivrječnosti i da se ne bi vraćali iz sjednice u sjednicu na Predsjedništvo i na sjednicama Vlade i parlamentarnih stranaka na isto pitanje. Tako da ispadne kao da uvijek ima neko tu mogućnost da na taj način stvar razriješi, ali da ona stoji kao neka rezervna varijanta. Ja mislim da zapravo ta rezervna varijanta jesu neki prirodni resursi odbrane RBiH i tog oslobodilačkog rata koji valja voditi. Ovo navodim kao primjer zbog toga što smatram zaista nužnim da se uvezi sa ovom rezolucijom jednostavno ona iskoristi kao povod da se mnoge stvari pokušaju staviti u centar pažnje sa stanovišta interesa BiH i zato mi je svrsishodna inicijativa koju sam čuo na početku da se iz postojećih dokumenata međunarodne zajednice, mislim da ih ima 36 ili 37 ovih rezolucija na nivou SB, ali ovih evropskih isto tako asocijacija kao što je KEBS, Parlament i neke druge organizacije, da bi bilo dobro da se iz toga izvuče ono što odgovara interesima suverene Republike BiH. I drugi momenat koji je vrlo važan jeste da se kaže, ako nas već priznaju kao suverenu nezavisnu zemlju, zemlju s punim integritetom itd. onda bi kao takva i naša Vlada i naše Predsjedništvo mogli povući neke poteze u skladu sa pravima suverenih zemalja. Mislim da bi trebalo osloboditi se iluzija o nekom opštem karakteru međunarodne zajednice. I pokušati vrlo jasno definirati i reći - ako već SB jeste neka kapa koja svojim konsenzusom blokira faktički zajedno sa UN i drugim instrumentima koji im stoje na raspolaganju, bilo kakvo rješenje koje bi bilo na vidiku za BiH u skladu sa dokumentima "koje donosi, da bi bilo važno da BiH pokaže sasvim prirodno svoju suverenost i u tome što će i toj međunarodnoj zajednici diferencirano prići bez kompleksa. Znači, prići pojedinim zemljama koje pokazuju drugačiji odnos prema pitanju rješenja problema RBiH sa stanovišta ovog rata i agresije. I mislim da nam to ova rezolucija služi zaista kao mogućnost, ako nam je već data, a dato nam je to što imamo, da mi ne izbjegavamo suočavanje sa samima sobom. To znači, faktički, da i mi počnemo definisati pozicije u pojedinim zemljama i to javnom, da te zemlje u skladu sa svojim javnim stavovima svojih političara takodje javno definičaju svoje pozicije i da bi na tom planu morala biti drugačija politička aktivnost, vojni savezi, itd. Možda je malo apsurdno reći, ali BiH kao suverena zemlja ima pravo tražiti prijeme u saveze Kao što je NATO pakt. Ja znam da je bilo na tom planu pokušaja, priča, razgovora, itd.

IZETBEGOVIĆ: Nisu bili zainteresovani, mogu vam reći.

SPAHIĆ: To znam da nisu bili zainteresovani, ali situacija kao što je Rezolucijom...zato bi trebalo sklopiti saveze sa onim koji hoće.

Jer ovdje je riječ o odbrani BiH. Da prosto razgrnemo stvari. Mi nešto što nas nisu pitali ne možemo odbiti ni prihvatiti. To je najlogičnije i vrlo jednostavno. Možete reći da ste za i protiv, a možete reći da niste ni za ni protiv. To je dosta jednostavna stvar i to je dobro rješenje kada nemate drugog načina da neki klasičan politički rezon primijenite u datoj situaciji. Tim ste ste opravdali prema onima koji su za i onima koji su protiv. A i prema sebi. Tako svako može da uradi. To je dosta jednostavno rješenje. I nije jedino moguće na svu sreću. Mada izgleda uvijek najprihvatljivije. Zato bih ponovio tri predloga. Mi kao Gradjanska demokratska stranka smo rekli da smo protiv getoizacije BiH u tom smislu smo se odredili. Odredili smo se u vezi sa pitanjem embarga što se spominje u nekim mišljenjima kao i sve druge stranke koje pripadaju tom demokratskom bloku. Uostalom, u tom smislu je i participiranje u vlasti. Ali bi sad trebalo donijeti i neke odluke. Ako se zakazuje Skupština BiH, onda bi trebalo zakazati Skupštinu na osnovu ove široke volje koja se sada pojavljuje kao jedan ..za državu i drugo, kad se već zakazuje Skupština, onda bi se trebalo obratiti kao Vlada i Predsjedništvo, uključivši i sve parlamentarne stranke koje stoje na stanovištu odbrane BiH, javnosti i to javnosti BiH i svjetskoj javnosti istovremeno što bi stvorilo odredjen balans da ljudima ne pružamo neku nadu da će u tim neakvim situacijama i rezolucijama koje se ovako i onako realizuju moći naći rješenje konačno ili privremeno za svoj opstanak, ali će istovremeno omogućiti da se međjunarodna zajednica mora upitati - ako već stoji sve to što stoji iza toga, onda ne bi bili onako depasiranih izjava kao što je Lord Ovena o tome da se on iznenadjuje ko sve sjedi u Vladi ili Predsjedništvu ili ko se sve nalazi na ovoj strani odbrane BiH. Ipak je on previše veliko iskustvo stekao u susretima sa predstavnicima BiH da bi mogao poslije više od godinu dana postaviti takva pitanja. Radi se o tome da se on iznenadjuje da postoji uopšte u rukovodstvu BiH nešto što predstavlja multipolitički ili multinacionalni kontekst. To je izrazio juče ili prekjuče. To znači ustvari da zaista postoji.

IZETBEGOVIĆ: Jeli se čudi u smislu divljenja ili u negativnom smislu?

SPAHIĆ: Znete kako se Lord Oven čudi. Bolje nego ja. On se iznenadjuje ili se pita . On je imao prilike da se sretne sa raznim delegacijama i ljudima i on ima

Sjednica dalje nije snimana.

*“... g. Delić je član
Predsjedništva dok se ne
dokaže suprotno”*

**Magnetofonski snimak 183. sjednice Predsjedništva
Republike Bosne i Hercegovine, održana 29. juna 1993.
godine u 13,30 sati**

Sjednici je predsjedavao predsjednik Predsjedništva
gospodin Alija Izetbegović.

Mi priznajemo HVO kao sastavni dio oružanih snaga.

PEJANOVIĆ: Ali u ovo doba prošle godine mi smo usvojili rješenje zakonsko Uredbu sa zakonskom snagom po kome su tadašnje snage teritorijalne odbrane, snage HVO, čak i snage HOS-a ušle u sastav Armije BiH. I po tom osnovu komandant Armije Bosne i Hercegovine, komandant svih snaga. Drugo je pitanje šta se desilo sa stvaranjem zajedničkih operativnih komandi na svim nivoima. To dozvoljavam da je problem, ali to nije problem ove vrste. Drugo, ja bih molio članove Predsjedništva koji su to pokrenuli da ukoliko smatraju da je taj problem nedovršen da podnesu zahtjev da se on dovrši u smislu tumačenja. Ali sa tog stanovišta komandant Armije je po funkciji član Predsjedništva.

PREDSJEDNIK: Ovdje piše načelnik štaba oružanih snaga samo je jedan načelnik oružanih snaga.

.....

PREDSJEDNIK: Evo on je na raspolaganju ako odlučimo da nam treba podrška, on je došao ovdje treba da ide na aerodrom, ali došao je ovdje. Dakle, prvo ja mislim da nije sporan sastav Predsjedništva danas ovdje. Ne treba da bude sporan. Jedino ako je riječ u terminu, što je tamo teritorijalna odbrana. **Mi smo kasnije rekli da je TO se pretvorila u oružane snage BiH.** I to piše negdje, prema tome molim vas nemojte

BORAS: Ali u svakom slučaju ćemo to staviti na dnevni red.

PREDSJEDNIK: Mi možemo staviti na dnevni red u buduće kako stoje oružane snage, kako da to riješimo, mi smo pokušavali ako se sjećate, htjeli smo nekim zajedničkim komandama da riješimo tu stvar.

X: Naime ako je takva stvar onda mora biti taj komandant biti imenovan konsenzusom a nikako bez hrvatskih predstavnika. To onda znači stvarno ono što se govori

PREDSJEDNIK: Hrvatski predstavnici se druže Miro u ovom predsjedništvu dobro predstavljani. Sa tri čovjeka ovdje. Prema tome, niko ne može kazati da predsjedništvo od 10 ljudi tri predstavnika nije nikako dovoljno. A treba da bude sada četiri.

....

MILE AKMADŽIĆ: Predlažem da mi ne trebamo mijenjati da ono što piše u našem poslovniku. Ne treba tu ništa mijenjati, međutim, možda možemo mijenjati da svaki put na sjednici odlučimo gdje ćemo imati sljedeću sjednicu.

PREDSJEDNIK: Da, možemo se izkonsultirati gdje bi ta sjednica bila s obzirom na mogućnost je li.

MILE AKMADŽIĆ: Jer ne možemo da sada o tome ne raspravljamo

X: Prvo ja bih molio da se u zapisniku konstatira da su hrvatski članovi Predsjedništva osporili članstvo u Predsjedništvu g. Rasimu Deliću komandantu Armije i da se to

MILE: Može se to izglasati, ja predlažem da stavimo na glasanje.

PREDSJEDNIK: Gospodin Lasić je to osporio.

X: Ne, ne članovi hrvatske.

MILE: Stavićemo na glasanje, cijelom Predsjedništvu ćemo staviti na glasanje.

X: Ja mislim da onda trebamo preći na dnevni red, prvo metod rada Predsjedništva, drugo kako je rečeno.

PREDSJEDNIK: Molim vas ja bih raspravio pitanje g. Delića, to ne bi trebalo sporno biti. Ne može ostati to u visećem stanju.

BORAS: Ne, mi osporavamo a na sljedećoj ili na jednoj od sljedećoj sjednica to treba pripremiti. A mi danas osporavamo.

PREDSJEDNIK: Šta znači osporavanje.

MILE: Neprihvatanje za člana Predsjedništva.

PREDSJEDNIK: Molim vas da se o tome izjasni Predsjedništvo. Je li gospodin Rasim Delić član Predsjedništva ili nije.

FIKRET: Nemojmo sada da se izjašnjavamo.

PREDSJEDNIK: Ma ne a osporava, pazi onda nisu punovažne odluke.

FIKRET: Ma ne Rasim Delić je član Predsjedništva dok se ne pripremi.

PREDSJEDNIK: Molim vas ja neznam hoćete vi biti sljedeći puta tu. Neznam hoćete li biti. Ja hoću da imam ovdje tijelo koje može da odlučuje.

MIRO LAZOVIĆ: Samo malo, ne možemo stvar lomiti preko koljena. Ako oni osporavaju,

PREDSJEDNIK: Šta znači osporavanje.

MIRO LAZOVIĆ: Prema tome, bez argumenata ne treba raspravljati o ovom pitanju. Za sljedeću sjednicu ko god misli da g. Rasim Delić ne treba biti član

PREDSJEDNIK: Prema tome, za nas je g. Delić dok se ne odluči o tome član Predsjedništva. Za nas je to tako.

FIKRET: Ali nema glasanja.

PREDSJEDNIK: Prema tome, g. Delić je član Predsjedništva dok se ne dokaže suprotno.

MILE: Konstatujete za mene gospodin Delić nije član predsjedništva, osim ako sa njim ne sjedi gospodin Petković. Prema tome, dajte da odlučujemo. Ili su dva ili nijedan. Ako ne možemo sada glasati o tome, pošto na dnevnom redu nisu prisutna pitanja iz oblasti vojske onda molim da raspravljamo

PREDSJEDNIK: Smatram da je taj prijedlog povučen, pa neka ga neko iznese na sljedećoj sjednici pa ćemo raspravljati.

LASIĆ: Ja bih zamolio g. Čamparu da se malo uzdrži, jer njegova asimatična usta su već poznata izazivaju smjeh diljem Evrope. Zato bi bilo dobro da ćuti pošto i nije član Predsjedništva. Ja predlažem kao treća točka dnevnog reda, odgovor na pismo predsjednika Tudjmana. Jer mi smo napisali odgovor i poslali smo ga ovdje - a sedam članova je to saglasilo i na kraju dobivamo potpuno nov tekst. To ili je dezavuiranje sedmorice članova Predsjedništva ili je njihova ignorancija, pa kao treća točka ukoliko se stigne trebalo metnuti odgovor na pismo predsjednika Tudjmana.

PREDSJEDNIK: Uz napomenu da je to isto poslano kao prijedlog trojice članova Predsjedništva. Piše prijedlog, da se usaglasimo oko toga. Jer ja nemam razloga da pišem onu vrstu gospodinu Tudjmanu. Ja nisam podanik g. Tudjmana ovdje g. Lasiću. Ono je podaničko pismo. Ono nije pismo koje se tiče. Zna li vi šta se događa danas u Žepi i tamo. Znam ja šta se događa. Prema tome ono je pismo koje je ipak sa dužnim poštovanjem napisano dužnim poštovanjem prema šefu države. A ne podaničko pismo.

LASIĆ: O tome šta se događa govorio nam je Lord Oven. Vrlo detaljno.

PREDSJEDNIK: Šta vam je rekao ko je ubio Bosnu juče. Dakle, kada je riječ o ovom pismu g. Tudjmana ako uhvatimo vremena, mi ćemo o tom prijedlogu danas. A sada bi želio da prodiskutujemo sljedeću sjednicu.

MILE AKMADŽIĆ: Kada smo mi predsjedniče Predsjedništvo od 7 članova donijeli zaključke povodom tog pisma. Mi nismo članovi Predsjedništva, mi smo Predsjedništvo u odustnosti predsjednika.

PREDSJEDNIK: Vi ste trebali taj odgovor poslati

MILE: Ali smo mi zatražili da naša stručna služba Predsjedništva pripremi odgovor na to. Ne teza nego zaključaka koje smo mi dali.

PREDSJEDNIK: Ona je pripremila ovakav odgovor kakav je sada.

MILE: Taj odgovor nije to to. To moramo znati da to nije to.

MIRO LAZOVIĆ: To moramo znati da ga trebamo saglasiti.

PEJANOVIĆ: Nemojte sada da o tome diskutujemo. Dajte predsjedniče da utvrdimo dnevni red.

PREDSJEDNIK: Fer je postupljeno, **vama je poslat kontra prijedlog trojice članova Predsjedništva, medju kojima se i ja kao predsjednik nalazim tamo.** Prema tome ja nisam poslao pismo bez vas, samo se nisam složio sa onakvim tekstom. Dakle, utvrdjujemo što se tiče prve tačke koju je Fikret podnio da se pripremaju materijali, naravno ne mogu 8 dana ranije, ali mogu da se materijali šalju na vrijeme da se inicijative tih članova Predsjedništva iznesu ovdje, da se odmah zauzme stav. Mislim da je to u redu. I treći prijedlog koji je bio moj prijedlog da se ne može više odsustvovati od dvije sjednice. Bez debelo opravdanog razloga. Naravno ako se ne može doći nikako sjedište Predsjedništva je u Srajevu. To je definirano. Mi ćemo zbog ratnih prilika održavati ga i na drugim mjestima. Ali ne može se odsustvovati od 2 sjednice, ako hoćete mogu biti i tri, a ne preko tri. Jer to više nije tijelo. Onda možemo svi da se razidjemo i da se onda dopisujemo uzajamnim pojedinačnim pismima. Zbog toga tijelo se sastaje na jednom mjestu i ukrštava argumente. Zbog toga postoji kvalitet sjednice u kome se na ovaj način govori. A ne jednosmjerna komunikacija ti meni pismo ja tebi pismo. Može se to za nuždu da uradi u ratnim prilikama (*jedan dio izlaganja nije snimljen*)

LASIĆ: Imamo mi primjedbi na ponašanje predsjednika Predsjedništva

PREDSJEDNIK: To ne spada u metod rada, to je tačka 3. ponašanje Predsjednika Predsjedništva.

LASIĆ: O metodu rada predsjednika dolazi do stvari s kojima se ne možemo složiti. **Ja bih vrlo kolegijalno rekao neznam da li je potrebno ovo organizirati konferenciju za novinare diljem Evrope da g. Ganić nije potpredsjednik Predsjedništva kako on je titularan.** Da to je interesantno on nije kriv ali ide na njegov račun.

GANIĆ: Evo ja ti dajem funkciju

PREDSJEDNIK: Dobro Ganiću zna se svakako da nisi ti.

LASIĆ: Mi imamo velike primjedbe da predsjednik Predsjedništva na neki način ignorira ostale članove Predsjedništva, da odlazi na dogovore sa stranim državicima o kojima mi ništa ne znamo. Ne znamo da li preuzima obaveze, ne utvrđuje platformu razgovora sa inostranim elementom, a niti nas obavještava o tome. Zato ja bi želio da se sva pitanja - kao jedna ovako kolegijalna primjedba ne možemo to prihvatiti.

PREDSJEDNIK: Uvažavam ja Miro to. I tu si u pravu. Usljed brzina to se događa.

MIRO LASIĆ: Molim ja to prihvatam.

PREDSJEDNIK: Dakle, to jeste formalno i imaš pravo. **Samo nek znaš da sam uvijek djelovao u interesu Bosne i Hercegovine. I jedne linije koja je ovdje utvrdjena.**

MIRO LASIĆ: To ne dovodimo u pitanje.

PREDSJEDNIK: Prema tome imaš pravo, pogotovo što se tiče posljednjeg putovanja nisam nikog obavjestio. Ali vam moram reći i to da nisam nikakvih troškova imao, niti sam kakvog troška napravio osim onog benzina što se išlo avionom sada. Jer sam bio svugdje gost. Tako da nisam dnevnice nikakve naplatio.

LASIĆ: Dobro to je najmanje važno.

PREDSJEDNIK: Važno je.

LASIĆ: Važno je to. Ali ja imam primjedbe i na ovu sjednicu. Smatram mora se zapisnik napisati da su hrvatski članovi Predsjedništva osporili članstvo g. Delića. Samo ta rečenica. Jer mi svaku sjednicu na kojoj bude prisustvovao g. Delić, a ne bude prisustvovao i predstavnik HVO-a osporićemo njegovo prisustvo i njegovo to članstvo. I tražimo to da se konstatira pismeno i neka stoji u zapisniku.

MIRKO PEJANOVIĆ: Mo smo vas uvjerali, to ima suštinu vaše inicijative da dovedete do kraja pitanje razjašnjenjem. A ne da dovedite u pitanje.

MILE AKMADŽIĆ: Kada smo kod toga trebamo konstatirati da g. Rasim Delić nije izabran u Predsjedništvo na legalan način. Da budemo jasni, konkretni. Niti je glasanje niti broj članova Predsjedništva ni ništa nije izvršeno proceduri koja je propisana.

FIKRET ABIDĆ: To ćemo za posebnu sjednicu razmotriti i o tome ćemo obaviti raspravu.

PREDSJEDNIK: Naime, prihvatam da to udje uz jednu opasku dato ne dovodi u pitanje članstvo g. Delića dok se o tome pitanju ne odluči. Dakle to ne dovodi u pitanje članstvo g. Delića u Predsjedništvu dok se o tom pitanju meritorno ne odluči na jednoj od sljedećih sjednica.

MILE: U kojoj je funkciji g. Trnka na sjednici Predsjedništva?

PREDSJEDNIK: U funkciji pravnog stručnjaka.

MILE: Imamo pravnog stručnjaka generalnog tajnika, imamo generalnog tajnika Skupštine i imamo Aliju Selimović isto tako vrsnog pravnika da nema potrebe toliko pravnika. Nema potrebe.

PREDSJEDNIK: Molim vas ako zaključujete da g. Trnka ode

MILE: Sjednici Predsjedništva prisustvuje generalni tajnik i njegov zamjenik. I koga pozovemo po dogovoru.

MIRKO: Meni ne smeta jer je došao

MILE: Ali smo se dogovorili da g. Avdo Čampara kao generalni tajnik Skupštine prisustvuje sjednicama Predsjedništva cijelo vrijeme ratnog stanja je li.

TATJANA MIJATOVIĆ: Izvinjavam se, ja bih pristala da g. Trnka bude iz više razloga što u toku ima i nekih predloga.

PREDSJEDNIK: Molim vas da ne bi puno duljili ko je za to da g. Trnka ostane ovdje nema prava glasa

MIRKO: Korisno je da bude brate.

MILE: Korisno je da bude ali da odgovara kada ga pitamo. Ali da ne odgovara uvijek nijedan od njih.

MIRKO: To je druge vrste primjedba da se uzdrži od komentara prije nego što je potrebno.

PREDSJEDNIK: Izvinjavam se Kasime jer vidiš napeta je situacija prilično.

MILE: Ja sam ovo rekao upravo zbog toga ne iz nekih drugih razloga.

GANIĆ: Predsjedniče ja sam imao samo sastanak sa opozicijom jer su rekli da predsjednik Vlade treba da ostane na svom radnom mjestu, u protivnom ako ne ostane oni će pokrenuti pitanje novog predsjednika Vlade.

MILE: Ja se slažem ako žele da pokrenu odmah.

PREDSJEDNIK: Možemo li preći na tačku 2. dnevnog reda. Može. Kako da problem sljedeće sjednice. Smatram je najvažnijim pitanjem danas. Gdje da je održimo, kada da je održimo približno kako da je pripremimo. Ima li tu kakvih ideja. Jer znate osnovni je problem kako reagirati da li da izradimo nekakvu platformu, da li da idemo možda sami sa nekom našom inicijativom, a ne da imamo pomalo defanzivan odnos. **Jer nam sada Milošević podnosi jedan prijedlog onda g. Tudić drugi prijedlog. Onda imamo Karadžić podnosi prijedlog onda Boban podnosi prijedlog. Mi uglavnom defanzivno na to odgovaramo. Da li bismo trebali da idemo sa izradom jedne platforme i da kažemo.**

MILE: Čekajte na kojoj smo tački. Ja neznam. Druga. Metod rada Predsjedništva. Ne pripreme sljedeće sjednice Predsjedništva.

PREDSJEDNIK: Smatramo da sljedeća sjednica je možda od nekog presudnog značaja, trebalo bi je malo pripremiti, da vidimo gdje ćemo je održati gdje kada i kako.

MIRKO: A možemo čuti vaše prijedloge.

PREDSJEDNIK: Zenica vrijeme sada to je zavisno od izrade platforme - dakle zavisi od roka izrade te platforme. Mislim da je treba da je pripremimo. Da proračunamo koliko nam treba da pripremimo tu sjednicu. Da dodjemo spremni na tu sjednicu. Pa možemo unutra i na bazi različitih izdvojenih mišljenja, možemo kazati ovo je platforma, nju zastupa, ima drugačijih gledišta, ima ovakvih itd. Ali jednu da izradimo. Mislim da nam zato treba barem sedam dana. Da izradimo platformu. I da vidimo koje bi tijelo to izradilo. Da li ćemo imati neku sjednicu prethodnu bez Vensa i Ovena. Možda u istom mjestu ali sat ranije. Tri sata jedno jutro da prihvatimo nešto. Pa da onda imamo sa njima razgovor. Jer oni predlažu dato bude sa njima sljedeći sastanak. Dakle predlažem da to bude u Zenici što se tiče mjesta. Vrijeme da se stavi ovisnost od potrebne pripreme. Ja držim da je to najmanje sedam dana. I da vidimo kako bi je pripremili. Držim da je ovo pitanje kako bi je pripremili sada trenutno najvažnije. Onda bi se mogli da vratimo još jedanput na vrijeme i mjesto. Izvoli Franjo.

FRANJO BORAS: Što se tiče mjesta održavanja sljedeće sjednice ona bi trebala biti veoma važna i po sadržaju i po odlukama. I supresjedatelji su voljni da prisustvuju toj sjednici. Upravo zbog njenog značaja. Ali su juče oni izrazili želju da sljedeća sjednica bude u Zagrebu u našoj ambasadi. A nešto smo ti i ja na tu temu razgovarali. Ti si mi dao pristanak. Ja sam ga i prenio Ovenu, on se odmah složio da bi on rado došao i Stoltenberg. Da bi rado došli na tu sjednicu u Zagreb. Jer svaka druga lokacija u BiH je iz sigurnosnih razloga različito za članove Predsjedništva, a posebno za njih opasan. To što se tiče lokacije. E, sada što se tiče platforme Predsjedništva za razgovore oko nove inicijative državno-pravnog uredjenja BiH. Mi smo o tome nas sedam koliko nas je bilo na putu, a i to smo mišljenje razmjenili sa supresjedateljima. Mišljenja da se više Predsjedništvo ili Vlada kako je to u ranijim trenucima često se znalo prikazivati ne može zastupati treću stranu. Ajdemo reći treći narod. Ne može se stavlјati u situaciju da Predsjedništvo o unutrašnjem uredjenju BiH bude vizavi hrvatskog i srpskog naroda. Evo neznam da li će to ostali potvrditi mišljenja - da ili muslimanski narod putem Stranke demokratske akcije trebao da formira svoju delegaciju koja će sa druge dvije delegacije razgovarati o unutrašnjem uredjenju BiH. Mimo Predsjedništva BiH. A da Predsjedništvo BiH bude kapa tim trima delegacijama. Da se na Predsjedništvu čuva suverenost i nezavisnost i integritet BiH. A kako će unutrašnje uredjenje BiH biti tu se moraju dogovoriti tri naroda. Taj dogovor tri naroda svugdje smo čuli ovih dana svugdje gdje smo god bili. Unutrašnje uredjenje BiH moraju dogovoriti tri naroda. A mi nismo posebno članovi iz hrvatskog naroda ovdje nismo zato da Predsjedništvo bude ta treća delegacija vizavi ove dvije delegacije. Može Predsjedništvo ako to nije moguće putem Stranke demokratske akcije koja ima legitimitet da formira svoju delegaciju i da razgovara sa ostale dvije delegacije o unutrašnjem uredjenju. Možda da razmislimo da Predsjedništvo formira trojnu delegaciju ali samo od muslimanskog naroda ili možda još predstavnika kojeg naroda ostalih. Ali u svakom slučaju mi ne možemo više podržavati da Predsjedništvo bude ta treća strana vizavi dvije druge strane.

PREDSJEDNIK: Dobro to oni trebaju da razmotre. Da li bi trebalo da Predsjedništvo odnosno Republika imadne stav svoj vlastiti o svojoj sudbini.

BORAS: Pa svakako ja sam rekao. To bi bila politika Predsjedništva.

PREDSJEDNIK: Mislim ko će jednu takvu platformu, kako gleda Predsjedništvo na sudbinu Republike kako je vidi. Da li bi ja ću prenijeti ovu sugestiju da možda muslimanska strana na neki

način nadje nekakav svoj vlastiti sabor. Ne bi rekao da će biti sabor sastavljen od stranke demokratske akcije nego čitavog niza organizacija humanitarnih vjerskih. Ako do toga uopće dodje. Međutim, ovdje je riječ o tome dali bi Predsjedništvo koji štiti interes Republike, da li bi ono o toj sudbine Republike i vidjenju Republike trebalo da ima samo neku platformu. Da li bi ono trebalo.

BORAS: Što se tiče unutrašnjeg uredjenja BiH ja sam naglasio to moraju dogovarati tri naroda. Na tome se inzistira od Evrope Amerike, Evropske zajednice i svih čimbenika međunarodnog karaktera. To moraju biti. A svugdje nam je rečeno to Predsjedništvo ne može da se stavi u takvu ulogu da ono eto sada štiti BiH, a dok razgovaraju tamo dvije delegacije hrvatskog i srpskog naroda i one. Da vam pravo kažem ako naša delegacija dogovara o unutrašnjem uredjenju BiH mi članovi Predsjedništva ovdje iz hrvatskog naroda ne možemo biti imuni u odnosu na to. I ne možemo mi u Predsjedništvu zastupati nešto drugo u odnosu na ono što hrvatska delegacija u tim trojnim razgovorima zastupa. Mi ne možemo biti ukoliko je to usaglašeno. Morate biti na čisto s tim.

PREDSJEDNIK: Mirko izvoli.

MIRKO PEJANOVIĆ: Prihvatam prijedlog i stavljam ga kao prvi prijedlog da se sjednica naredna Predsjedništva održi u Zenici ili Tuzli ako mogu koopresjedavajući to nam omogućiti i doći.

BORAS: Ne ja sam za Zenicu pod broj jedan, što se mene tiče.

MIRKO: A ja sam za Tuzlu pod broj jedan.

PREDSJEDNIK: Predsjedništvo da kaže molim vas nek bude ili u Tuzli ili Zenici. Gdje god hoćete ja ću doći. Pazite da puno oko mjesta ne raspravljamo.

MIRKO: Ja ću završiti kratko ja sam za jedno mjesto za koje mogu kopresjedavajući obezbijediti sigurnost.

PREDSJEDNIK: I šta da uradimo oko pripreme to mi kaži.

MIRKO: To je što se mjesta tiče.

MILE: Ja predlažem Zenica, Tuzla Zagreb. I na osnovu sigurnosti.

MIRKO: A što mi Mile nedaš da dovršim. Ako kopresjedavajući smatraju da ne mogu nam obezbijediti ni u Zenici ni u Tuzli takav

jedan puni saziv Predsjedništva onda može doći u obzir da se ta sjednica organizuje u Zagrebu u našoj ambasadi ili u Ženevi ako to kažu kopresjedavajući. Jer oni i tako nešto razmišljaju. To je na ovom da držimo u svojim rukama inicijativu o mirovnom procesu. Drugo što se tiče platforme mislim da treba da izadjemo sa platformom odnosno sa stavovima Predsjedništva. Rano je govoriti o platformi, jer se treba puno izvršiti konsultacija. Da izadjemo sa globalnim stavovima Predsjedništva u vezi sa mogućnostima mirnog političkog rješavanja bosanskog pitanja. Odnosno zaustavljanja rata. Što se mene tiče ja sam zato da to rješenje tražimo o dva pitanja. Zaustavljanje rata i mir i očuvanju države o njenim međunarodnim granicama, njenom suverenitetu, njenom integritetu samo ta dva pitanja. Sve drugo da bude podložno fleksibilnosti. Takva nam je poruka iz Evropske zajednice. Oni štite suverenitet, integritet zemlje. A od nas traže da nadjemo političko rješenje. Predlažem g. Predsjedniče da konsultacije o pripremi te sjednice obavimo, nemam konkretan predlog sa svim o relevantnim političkim društvenim i državnim subjektima u Republici koliko je moguće naravno. Jer te konsultacije se nedje završiti do jedne sjednice. Treba napraviti jednu selekciju sa svim političkim parlamentarnim partijama, da Vlada da stanovište da daju stanovište i druge političke partije da daju sve partije koje su trenutno u vlasti. Što se tiče ovog pitanja kako prezentirati delegacije u mirovnom procesu. Moram reći da se sada ne bi izjašnjavao o predlogu g. Franje, ali mislim da zavredjuje da se izuči da se ta sugestija izuči tamo ko o njoj može odlučiti. Ali što se tiče Predsjedništva i njegove odgovornosti ono je odgovorno kao multinacionalno tijelo za integritet interesa Republike i sa tog stanovišta da niti ograničava niti sprečava. A obavezuje ga prethodna konsultacija. I nacionalne prirode, i političke prirode i državne prirode. E kako bi mi mogli formirati tu jednu operativnu grupu za pripremu tih stavova. Predlažem da razmjenimo ovdje mišljenja o toj mogućoj jednoj operativnoj grupi koju bi eventualno vodio jedan od članova Predsjedništva a bila sastavljena od ili predsjednik Predsjedništva što bi bilo najbolje, bila sastavljena u ovoj fazi od nosilaca stručnih, državnih funkcija i nosilaca političkih funkcija. I da bude multinacionalna. I da bude to onako kako proističe iz bića BiH. Mislim da bi tako nešto mogli danas i objaviti i ja ću s ovim završiti. I da objavimo jedan generalni stav da Predsjedništvo želi da održi inicijativu u mirovnom procesu i da u toj inicijativi ima svoja stanovišta.

PREDSJEDNIK: Ja mislim da bi Predsjedništvo trebalo da utiče na razvoj na razmišljanja i jedne i druge i treće strane na neki način. Možda da djeluje kao neki intergrirajući faktor neki kompromisni faktor, pa da traži neka kompromisna rješenja jer će se pojaviti jedan prijedlog recimo Karadžićeve ove grupe ili frakcije ili šta

hoćete. Pa na drugoj strani Bobanova. Pa sada ako se formira i ta neka muslimanska ne znam hoće li oni ići s ali bi trebalo da može biti da bude Predsjedništvo i da ima imadne jednu grupu ljudi koja bi to pomalo uskladjivala možda dovela do nekakvog dogovora. Jer to su sada udaljena gledišta.

GANIĆ: Jedan program BiH iza koga stoji jedna ogromna većina građana koji su lojalni ovoj državi. Prema tome, mi bi morali ovaj papir napraviti. Mislim da mi ne možemo zaustaviti taj proces i da hoćemo jer su političke stranke koje su bile ovdje, okrnule jednu takvu inicijativu, one će ići na Skupštinu i držaće jedan sveopšti bosanskohercegovački sabor gdje će izaći sa jednim papirom sa jednom platformom. I taj papir bi bio veoma značajan za pregovore bez obzira u kakvoj se vrsti oni odvijali. Istovremeno da vam kažem da ima ovdje, a kada vi govorite tri naroda, jer ako date Bobanu pravo da predstavlja hrvatski narod Karadžiću da predstavlja srpski narod, ja neznam ko muslimanski, ostaje jedan dio srpskog naroda koji nije sa Karadžićem, jedan dio hrvatskog naroda koji nije sa Bobanom, ostaju ostali. I ostaju muslimani. Vidite samo da vas podsjetim da su ostali konstitutivni narodi. Ako svi dosadašnji predloži pa i ova fantomska konfederacija koja se predlaže prepoznaje ove ostale kao konstitutivni element BiH. Ljudi se sada jave, biće tamo i jedna četvrta neka vrsta delegacija. Biće vrlo komplikovano. Medjutim, mi kao Predsjedništvo moramo predstavljati ovu državu, mi smo izabrani zato i imati neku platformu. I stvar je u tome, da li se vi slažete da ovaj sveopšti bosanski sabor kako se zove on će se sazvati čak ako se mi i ne složimo, jer Skupština ima snage da ga organizira. On bi izbacio jedan papir kako vidi BiH u daljem razvoju i šta su mogući kompromisi. Polazi se od toga od svih stavova koji postoje kakvi su kompromisi novi. Jer dok ste vi bili gore političke stranke ovdje zasjedale, analizirale sve aspekte uzele sve to u ozbir i mislim da bi Predsjedništvo - jednostavno uticali su na svoje želili su da saznaju gdje su im predstavnici koji njihovo mišljenje predstavljaju gdje su šta su da im pošalju neku poruku. Medjutim, mogu vam reći jednu stvar da mi ne možemo izbjeći ovaj sveopšti bosanski sabor. Jer će ga vjerovatno Skupština - mi Skupštinu ne možemo izbjeći, jer ona mora zuzeti stav ako sada neko lansira sasvim novi predlog koji je različit od Vens-Ovenovog plana.

MIRKO PEJANOVIĆ: Kao politički sabor koga iniciraju partije političke ili je to sabor koji

GANIĆ: Političke partije koje podliježu Skupštini. Molim vas samo da vam kažem jednu stvar. Mi moramo imati svoj papir. Mi kao država BiH moramo imati svoj prijedlog. A ne mi da raspravljamo sad o svakom prijedlogu koji neko postavi. Mi moramo otići u

Ženevu sa svojim prijedlogom. Ova država mora imati svoj prijedlog. Sada je pitanje mehanike kako će se on napraviti ali ga mora Skupština potvrditi prije nego on ode u Ženevu.

PREDSJEDNIK: Izvoli Miro.

MIRO LAZOVIĆ: Mislim da je veoma značajno precizirati neke stvari i dogovoriti se. Čini se bez obzira na sve probleme, koji su bili možda i u radu ovog predsjedništva pa i neka izlaganja koja su se ispoljavala u toku sjednica ovih sad članova Predsjedništva itd., nisu razlog da ne nastavimo dalje raditi i usaglašavati te stavove. Na bazi iskustva kojeg smo imali putujući ovih 3 - 4 dana mogla se spoznati jedna notorna istina, činjenica da svijet i oni s kojima smo razgovarali izuzetno cijene napore koje Predsjedništvo pokušava ponovo da tako kažem pa da se stavi u funkciju glavnog organa u državi i da pregovarački proces ne ide mimo njega. Medjutim, ono što je bitno to su već neki napomenuli da ovo predsjedništvo do sada možda iz poznatih razloga nije bilo u mogućnosti da djeluje jedinstveno i da izgradi političke stavove sa kojima će i Zapad i svijet i kopresjedavajuće prisiliti da razmišljaju o nekim idejama Predsjedništva. Ovo predsjedništvo je bilo stalno u defanzivnoj ulozi. Ono stalno se odredjivalo prema predlozima drugih. I uvijek smo igrali crnim figurama, neko je igrao bijelim figurama. Mislim da tu ulogu moramo mijenjati. Mislim daje stvorena jedna solidna situacija u kome Predsjedništvo može da tako kažem u korist i ovog predsjedništva i u korist Bosne i Hercegovine naći jedno političko rješenje koje će odgovarati tri naroda i svim građanima BiH. Ja bih izišao da se precizno dogovorimo. I o radu i o vremenu. Neophodno je izraditi jednu platformu, ali s obzirom da danas 4 člana ili tri idu iz Sarajeva. Nepohodno je uspostaviti kontakte sa njima. Ili sada utvrditi makar osnovne polazne elemente izgradnje te platforme da bi ljudi, koji će otići danas iz Sarajeva mogli isto, na bazi tih elemenata, doći na sastanak ili u Zagreb ili u Tuzlu sa odredjenim predlozima. Nisam sklon da odmah prvi dan Oven i Stoltenberg dodju na taj sastanak prije nego što mi usaglasimo svoja mišljenja. Znači, sa ovim ljudima kojih neće biti u Sarajevu, a koji će doći sa svojim prijedlozima, i vjerovatno će konsultovati svoje partije itd. i da onda eventualno u Zagrebu u Ambasadi prvi dan radimo zajedno. Samo mi. Da drugi dan g. Stoltenberg i Lord Oven dodju i po mogućnosti na već pripremljen teren. Da se pred njima ne polariziramo ponovo nekim idejama i nekim drugim prijedlozima. Da pokušamo mi izgraditi svoj stav i svoje prijedloge koje ćemo njima predočiti da je ovo stav Predsjedništva itd. U medjuvremenu prihvatam ideje da se treba konsultovati šira baza ovdje u Sarajevu. Ali ne prihvatam apriori stav konstituisanja sveopšteg sabora koji će se zadržati samo na jednom uskom lokalnom

nivou. I to sarajevskom nivou. Za mene je BiH i u Banja Luci. Prema tome, treba tražiti mišljenja i tih ljudi ako hoćemo sveopšti bosanskohercegovački sabor. To je već krupna ideja i sigurno bi bilo najbolje kad bi se ona mogla organizovati onda bi znali šta ljudi misle. Skupština će dati svoj sud o ovome, ali ja bih težio organizovanju Skupštine tek nakon usvojenog papira ovog Predsjedništva. Ukoliko ga mi uspijemo izgraditi, onda nema problema da ga Skupština neće prihvatiti. I onda će sigurno i poslanici HDZ doći na tu Skupštinu ukoliko iza tog papira stoji rukovodstvo HDZ itd. Bojim se da neke stvari ne lomimo preko koljena i da ne budemo, prije nego što sazriju neke stvari, tako da ja predlažem da se precizno danas utvrdimo da li smo za ovaj prijedlog - dva dana rada u Zagrebu zbog Ovena i Stoltenberga jer su rekli da je nemoguće organizovati bezbjedan put do Zenice, itd. Ali evo, svejedno, kako se dogovorimo. I samo da polazna osnova bude izrada ove platforme. Ono što smo mogli čuti od ovih ljudi. Znači, političke poteze izvlačiti iz poruka svijeta koje nam šalju. Jer ne možemo ići mimo poruka svijeta. BiH će se sačuvati ukoliko to svijet želi i ukoliko se mi ovdje na neki način pokušamo dogovoriti. Te poruke svijeta, barem koliko sam ih ja shvatio to je suverenost, nezavisnost i integritet BiH na bazi Londonske konferencije, na bazi principa Vens-Ovenovog plana i zadnje deklaracije iz Kopenhagena...i realnom stanju na prostoru BiH. Realnom stanju. To znači da moramo zahvatiti sve regije BiH. Sve. Svu BiH. Mislim da bi pod broj jedan morali razmisliti o stvaranju ambijenta u kom ćemo raditi sve ove poslove. Da bi ga stvorili trebamo, pod broj jedan, sebe disciplinirati. Naime, mi smo navikli da svako razmišlja na svoj način. Ja konkretno oko ovog sabora imam svoje mišljenje. Neću se posebno na njega osvrnati. Medjutim, očigledno neki ljudi imaju jedan ustaljeni stil. Ja odmah znam kad predloži šta predlaže. Hoće neki auditorij, hoće nekakav skup da iza toga stane neko da govori u ime republike. Mislim taj kliše je otrcan i mislim da ljudi, čak šta više ne primjećuju, a jako prodaju nam pamet, da više se ne mogu ni slušati. Jer oni koji stvaraju nešto i rade i uporedo to apliciraju na terenu, to nešto znači. A oni koji pričaju i traže nekakvu vezu u štampi da li će to biti udarno u "Oslobodjenju", hoće li to na Radio-Sarajevu biti udarno itd. mislim da tu praksu moramo isključivati. To smatram ovim ambijentom o kojem ja sada govorim. Kad to ističem, onda hoću da napomenem, iako sam mislio to kao posebno pitanje da kažem. Ja sam prihvatio ove pregovore zajedno sa šest članova Predsjedništva i mislim da sam vrlo dobro uradio. Stvar je drugih kako oni misle da bi trebalo uraditi. Ja sam lično slušao neke ljude kada su bili za federaciju, pa sam slušao te ljude kad su bili za labavu, pa za nekakvu cik-cak, pa ovakvu, onakvu, itd. Ja nikad nisam rekao, zadržao sam svoje koja bi najbolje odgovarala građanima. Prvi

puta sam se uključio u ovu delegaciju i prvi put kao član Predsjedništva otišao u inostranstvo sada. To je prvi i zadnji put. I opet ne o trošku Predsjedništva, jer sam procijenio trenutak da je to vrijeme i da trebam to činiti. Ono što ja moram imati u državi, to znači ne podršku da se moje primijeni, nego i da sačekaju ljudi šta ću ja to uraditi i kada se oglasim, da se očituje prihvata li se to ili ne. Medjutim, da se sad, što se u državi našoj stvara nekakvi susret sa nekim ljudima, ja ih neću imenovati pošto je to nedopustiv čin, ovaj koji ja uopće nisam vidio. Prema tome, nemam nikakve veze. Drugo, da se usudi naprimjer Rasim Delić ovdje da napiše pismo Stoltenbergu i Lordu Ovenu. I to je sasvim u redu. Ali to pismo ne mora biti javno, jer je ono uradjeno više radi medija da to Sarajevo i drugi da odu, kako se član Vrhovne komande i komandant Štaba ne slažu. Mislim ako je to cilj? Ili ako je cilj da se minimizira vrijednost Fikreta Abdića, onda su tu prešli jer o meni su toliko lajali na radiju i baljezgali i šarali po novinama, da to nije na zemljinoj kugli. A za mene nije bitno, ja nisam osjetljiv a i volim to. Neka se to dešava. Medjutim, da se sada, mi smo pročitali Ovenu i Stoltenbergu. Oni nisu to dobili. Mislim da Rasim treba to poslati jer neka je greška u slanju. Služba mu to ne šalje. Ako je to otišlo samo radi štampe, onda je to još opasnije i mislim da je to kriminalni akt perse. Od koga se Predsjedništvo naše države mora ograditi. A ako je već namjera da se pošalje, neka se pošalje jer nije stiglo. Ni Lord Ovenu ni Stoltenbergu. E sada, to pismo se šalje kao vojna tajna Ovenu, ali u zaglavlju pisanja da je učestvovao Fikret Abdić tu i tu i sad se to šalje 5. Korpusu i šalje se na zadnju instancu, ne samo u brigadu, da se vojska upozna s tim. Molim vas, to spada u političku propagandu nevidjene razmjere. Zato se krivično odgovara. To ne smije niko raditi. Tragedija je Rasima Delića što sam ja u posjedu što ne može ptica ući u Bihaćki okrug. Znajući ja šta se dešava, o tome ćemo kad bude ras-prava, a da moje oko ili uho ne osjeti, to je nedopustiv čin. I sada dok sam ja vani radio 9 mjeseci na tom okrugu itd. sad tim istim borcima se ja predstavljam na jedan drugi način. Što opet nije u redu. Znači, dok radimo ovaj posao, moramo raditi, svako ima pravo na kreativan rad, ima pravo da se javlja, da iznosi, da govori, ali ima pravo i drugi da reaguje itd. Ali se ne mogu koristiti instituti sistema da se oni pretvaraju u neku mašineriju i pripagandu protiv ljudi. Tu mora postojati jedna etika. I kad je riječ o medijima, ja osjećam potrebu, sad je najvažnije, da se ta cenzura na oslobodjenje, na radio stvarno ukine, jer ja sam to primijetio, jer ja dam priopćenje vezano za odnose Hrvata i Muslimana, nema veze o oružanim snagama i demanti. Onda se još nekakav fosil digne sa radija koji sad daje neki komentar. Nikad to nije ni davao da bi iskoristio da govori o Fikretu kako je otišao, kako se trebao vratiti na posao, što nema veze sa Ustavom, sa poslovnikom o radu, sa moralom,

sa karakterom, sa ljudskošću, sa novinarstvom, sa ne znam ni ja čim. Prema tome, mislim da moramo - sada je vrijeme i rat to nalaže, da se stvari razvijaju na pravi način i da sve ideje, sve kreacije dolaze do izražaja da se o njima govori, da se na njih primjećuje, ali da se institucije sistema moraju zaštititi od toga dok to ne budu oficijelna izjašnjanja. Jer ja nisam nikad ni jednu naredbu napisao tako da nema tu potrebe. Jedino vojska može razgovarati tako. Ako je Alija potpisao naredbu neku, pa onda napisao ja drugu, onda neka on ne izvrši tu naredbu, jer ja nisam otišao tamo da pišem naredbe. O tome je riječ. I mislim da se mora vojska zaštititi politike u ovom vremenu i onda ćemo mi moći da djelujemo. Jednako kao što se moramo naučiti da sad spominjemo i Federaciju i protektorat i konfederaciju itd. i da se to sve vrti, dokazuje, odbacuje, prihvata, modificira, pretaka u ovom vremenu. To spada u taj ambijent o kojem ja sam htio da kažem ovo što sam rekao.

IZETBEGOVIĆ: Hvala, ko dalje želi riječ? Franjo.

BORAS: Ja bih samo kratko. Medjunarodne institucije koje su veoma zainteresirane za BiH zvanično su priznale i podržavaju ove dvije delegacije - hrvatskog i srpskog naroda na čelu sa Karadžićem odnosno Bobanom. Svidjalo se to nekome ili ne svidjalo ovdje, to su dvije delegacije koje autoritativno i legitimno vode razgovore ispred ta dva naroda. Boban i njegova delegacija legitimno vodi razgovore u ime hrvatskog naroda. Nas tri člana Predsjedništva iz hrvatskog naroda ga podržavamo, priznajemo i zato inzistiramo da treći - muslimanski narod, a svugdje u Evropi i kod Ujedinjenih naroda, traži se o budućem uredjenju BiH dogovor tri naroda. Predsjedništvo nikad neće moći, ako se stavi na jednu stranu i ono bude mimo, hajdemo reći mimo ove dvije delegacije, tražili buduće uredjenje BiH neće ga nikad naći. I dovešćemo se u još težu situaciju nego što smo se doveli. I ja odgovorno ovdje tvrdim da je Predsjedništvo ovo u velikoj mjeri odgovorno za ovakvo stanje u BiH. Upravo zato što je stalno imalo nekakvu svoju inicijativu na čelu sa predsjednikom Predsjedništva, potpisivalo neke tamo konvencije, dogovore, uzmimo onaj dogovor u Lisabonu 18.3. prošle godine g. Alija vi ste ga potpisali. Tada je u toj konvenciji bilo predviđeno konvederalno uredjenje Bosne i Hercegovine. Vi ste ga potpisali. I da smo se pridržavali, rata ne bi bilo u BiH. A evo nakon tolikih razaranja, ubistava, proganjanja itd. ponovo smo se vratili konfederalnom uredjenju. Ponovo. I da vas uvjerim, Evropa to podržava. I ministarska trojka iz EZ-a su na ...Da se odviknemo čorava posla, da tražimo sad Predsjedništvo, pa nekakav sabor, pa političke opozicione partije. Molim vas, samo zaplićete s tim nekakvim svojim. Ne znam kako bih to nazvao. Realno shvatimo

situaciju. Realna situacija je ovakva kakva je. Mi moramo prihvatiti razgovore tri naroda, a Predsjedništvo da koordinira i da čuva integritet BiH. A kako će buduće uredjenje BiH biti, to skoro najmanje zavisi o ovom Predsjedništvu. Najmanje. To treba da se dogovore tri naroda, odnosno realnih snaga koje su prisutne u BiH.

IZETBEGOVIĆ: Samo, Franjo, da te ispravim, ništa nije u Lisabonu potpisano. Malo provjeri pa ćeš vidjeti da tamo ništa nije potpisano. Tamo su trajali razgovori i prekinuti su bili ratom. Pregovori bi bili prekinuti i ova situacija. Najbolje je danas okriviti nekoga da je kriv za situaciju u BiH. Kriv je napad na BiH. Nije Sarajevo srušilo Predsjedništvo ni pregovori nego ovi što gadjaju odozgo. Oni su srušili grad. I Mostar je srušen sad sa dvije strane.

BORAS: Ja kažem u velikoj mjeri.

IZETBEGOVIĆ: Koliko je moglo tu da se bori, borilo se.

ABDIĆ: Ja sam govorio. Ne može biti povod za bilo koju partiju, imala najviše ili najmanje glasova, da ...ako ja kao član Predsjedništva govorim o jednom modelu. Ja govorim o njemu, zalažem se da ja prodajem Bosnu to ne smije govoriti, jer ja ne prodaje. Prvo i prvo, ja još nemam prijedlog kako da se muslimanski narod izjasni. Ja razmišljam na koji način. Na koji način je moj prijedlog. To ne znači da će biti usvojen. Razumiješ. Da li će to biti na nivou BiH, hoće li to biti regionalno, koji je to oblik. Ali najveći broj ljudi, građani, dakle narod muslimanski mora doći do izražaja. Ja ga ne mislim ni prodavati niti ga mislim od koga kupovati, itd. Ali ja kad radim, obilazim, pišem, razgovaram, ne mogu ja biti hvatan na neke riječi i sad neko će nekog Senada Avdića, koji je juče za Zgonjanina, danas za Aliju, sutra za Lazovića, prekosutra za mene. Taj će pisati šta god naručiš. To mora biti naš stil. Moramo usmjeriti Predsjedništvo

IZETBEGOVIĆ: Da razlikujemo šta pišu novinari i šta mi govorimo. Novinari pišu i o meni, i o tebi i o drugima kako ko gdje. Pustimo mi šta su novinari.

ABDIĆ: Ja govorim, sve to nije bez intonacije određene. Da se razumijemo.

IZETBEGOVIĆ: Vjerovatno nije, naravno. Uvijek novinari rade za nekog.

AKMADŽIĆ: Ovo što je g.Boras rekao to ima duboku političku podršku. Ne možete vi sada reći mi 7:3, to što vi Hrvati mislite

mačku o rep. I ne možete reći, g. Čampara, to piše u Ustavu. Politika je ovo, život je ovo, mi povijest pišemo, budućnost svoju pišemo. Pogotovo ako stvari mogu ići tako i tako. Zbog takvog pristupa ljudi moji teško je dati takvu ocjenu da ratujemo, m ali i zbog toga ratujemo. To već možemo reći. Ima duboka pozadina. Mi moramo pokušati odlučiti konsenzusom što je moguće više i moramo da se uvjeravamo u ispravnost. Ovo je generalno. Mislim da je ovo nakon pola godine kad se nadjemo ovdje, osim u Zagrebu.

IZETBEGOVIĆ: Da li možemo dogovoriti da stav Predsjedništva na neki način izrazi jedna komisija u sastavu Ganić, Lasić i Lazović., Tri čovjeka pa neka ona konsultuje dalje. Ali tri čovjeka neka na neki način pokušaju formulirati zajednički stav Predsjedništva. Lakše će se njih trojica raspravljati. Svako od njih predstavlja jednu tendenciju, ima svoje gledište nekakvo. Da se pokuša da se uskladi na neki način. Da onda kontaktira. Neka konsultuje koga god hoće. Neka sazove stranke. Neka pokušaju da nadju zajednički stav. Možda i mogu uspjeti.

LASIĆ: Nemam ništa protiv toga da budem ja i Miro Lazović, ali ja bih volio kad bi bio član Predsjedništva treći član. Jer je Miro predsjednik Skupštine. Ako je dobro, u redu je.

AKMADŽIĆ: Dobro je, rekli smo da smo svi članovi Predsjedništva. Nemojte sad to povlačiti ponovo.

LASIĆ: Ja molim riječ već više minuta. Mene je jako obeshrabilo što je govorio Fikret Abdić. Ne znam u kakvom je svojstvu g. Deliće to pismo napisao. Ali moram reći ono predstavlja pravno ...kriminal. Ono je gotovo poziv na linč čovjeka. Mislim da se tu postavlja vrlo veliko pitanje odgovornosti g. Deliće ako je to pismo on napisao i ako je poslao. Ne zaboravimo da je F. Abdić član Predsjedništva koje je Vrhovna komanda i prema tome i dio te Komande.

IZETBEGOVIĆ: Hoćemo li pročitati to pismo da vidimo šta je to?

PEJANOVIĆ: Molim riječ, predsjedniče. Molim da se ova tačka završi, da idemo na tekuća pitanja pa onda neka bude sto pisama. Dajte da vodimo sjednicu onako kako joj pripada. Zajednički razgovor.

IZETBEGOVIĆ: Oko sljedeće sjednice, da predložimo. Dakle, ostavili smo mjesto, vrijeme priprema. Mjesto - predloženo je bilo Zenica, Tuzla imaju sad neki prijedlog i Zagreb. Da vidimo šta

ćemo izabrati. Vrijeme - najmanje sedam dana. Prijedlog platforme - tri čovjeka. Rečeno je stavove.

PEJANOVIĆ: Imam ja prijedlog u vezi s tom tačkom još jedan, predsjedniče. Molim da dobijemo prijedlog sadržaja saopštenja na ovu tačku. To je vrlo važno.

IZETBEGOVIĆ: Pazite, ja predlažem da ne dajemo pojedinačna saopštenja. Novinari će napisati ovaj je rekao ovo, onaj ono. Složili smo se o sljedećem, oko prve tačke: da se pripremaju sjednice i da se daje o glavnim pitanjima materijal, blagovremeno tako da se može na njega blagovremeno odgovoriti i reagovali. Tako da se sve inicijative članova Predsjedništva koje budu upućene moraju razmatrati na sjednici i o njima zauzeti stav bilo da budu odbijene, prihvaćene i obavijestiti o tome pokretača inicijative. Treća stvar, što se tiče prisustva sjednicama koje je pokrenuo predsjednik Izetbegović - pitanje prisustva, riješiti na sljedećoj sjednici da se to prouči. Naime, može se kazati da sam ja insistirao da sjednicama se prisustvuje što češće, da se uvažavaju ratni razlozi da se ne može stalno prisustvovati, ali da se ne mogu duga odsustva. Međutim, da je odluka o tom pitanju odložena.

ABDIĆ: Ne treba reći detalje, treba reći da će se u skladu sa Ustavom i Poslovníkom....

AKMADŽIĆ: Da ubuduće svi članovi prisustvuju svim sjednicama Predsjedništva.

IZETBEGOVIĆ: Što se tiče druge tačke dnevnog reda, riječ je o saopštenju, saglasili smo se s tim da se sljedeća sjednica održi ja predlažem u Zenici ili Tuzli, ne Zagrebu. Ako ne bude moguće ovdje, da se kaže u Ambasadi u Zagrebu. Da se prednost da mjestu u Bosni. Hoćemo li tako reći? Ali ako ne bude moguće, u Zagrebu.

LAZOVIĆ: Ako ne može Zenica i Tuzla, može Medjugorje, može teren zapadne Hercegovine.

LJUJIĆ: Treba ljudima dati tri ili četiri...

ABDIĆ: Oni kažu oni neće, ne odgovaraju za sigurnost, mi možemo ići u Tuzlu, bez obzira što se ide preko Beograda, preko Srbije, zato i što oni garantiraju.

AKMADŽIĆ: Za ovu sjednicu predlažem redosljed: Zenica, Tuzla, Zagreb, Ženeva.

GANIĆ: Molim vas, ako bude sjednica van teritorije Bosne i Hercegovine, računajte da jedan član Predsjedništva treba da ostane u zemlji. Ali vam mogu reći da ide ovim redom: Zenica, Tuzla kao alternativa Sarajevu. Prevoz do Sarajeva je jednostavniji nego do Tuzle i Zenice.

ABDIĆ: Ne, ne, ima poseban razlog da mi odemo u Tuzlu.

Zajednički razgovor.

Reći ćete da sam subjektivan, Tuzla-Bihać, poseban tretman, ja ću o tome govoriti poslije, a onda sve drugo u Republici .

MUFTIĆ: Da ne stavljamo u saopštenju ime mjesta.

IZETBEGOVIĆ: "Negdje u Bosni i Hercegovini", "na teritoriji BiH".

ABDIĆ: Ukoliko UNPROFOR garantuje sigurnost.

PEJANOVIĆ: Zašto bi mi bježali da kažemo naše slobodne gradove? Zašto, brate? Nemojte, molim vas.

ABDIĆ: Čak šta više to bi dobro bilo, narod bi to dobro primio.

IZETBEGOVIĆ: Nabrojao bih Zenicu i Tuzlu. Zenica i Tuzla, a ako ne bude moguće, onda ćemo stupiti u dogovor, dogovorićemo gdje. Sljedeća sjednica ne prije sedam dana. Dalje, da stavove pripremi grupa u sastavu: Ganić, Lasić, Lazović. Da pokušaju da stvore stavove Predsjedništva, zajedničke stavove Predsjedništva o političkom rješenju BiH.

PEJANOVIĆ: Posljednji stav bi bio da se u pripremi te sjednice obave odgovarajuće konsultacije sa političkim i državnim strukturama u Republici. Takav mora biti stav. Koliko bude vrijeme dozvolilo. One počinju. One će ići, neće prestajati.

IZETBEGOVIĆ: Dobro.

PEJANOVIĆ: Ja se izvinjavam Predsjedniče o posljednjoj tački, pošto je Kemo izlazio on će pisati saopštenje. Ja sam insistirao da bude jedan od stavova. Da su se članovi Predsjedništva saglasili da će doprinijeti da Predsjedništvo radi kolektivno i u punom sazivu, da će tome biti prilagodjena i mjesta održavanja sjednica. Molim vas, to je vrlo važan stav.

IZETBEGOVIĆ: Što se tiče ubudućeg održavanja sjednica. Što se tiče narednih sjednica da će u želji da se omogući prisustvo mak-

simalnog broja članova Predsjedništva i da se olakša to, da će se održavati, kako si rekao u punom sazivu. Da se nastoji da se prilagodi takvo mjesto da se može. I taj zaključak može da udje.

PEJANOVIĆ: To je vezano za metod. A ja sam zaboravio oko metoda, ako može naknadno reći, zamoliću sve moje kolege da ostanemo u ovoj situaciji, da članovi PRedsjedništva svojim individualnim izjavama ne idu izvan globalne politike Predsjedništva. Molim vas ovo ide kao stav. Bile su dvije kritike, jedna predsjedniku i nama. Ako ćemo mi zagovarati jedno izjavama odlučivati drugo u Predsjedništvu, onda mi od autoriteta nemamo šta tražiti. Molim vas, ja sam to zaboravio, a prihvatam onu kritiku predsjedniče. Ja prihvatam kritiku na sebe. Trudio sam se da moja nijedna izjava ne bude izvan... Predsjedništva, ali pozivam sve članove Predsjedništva i molim da bude u saopštenju da je Predsjedništvo saglasno u tome u zahtjevu da članovi Predsjedništva svojim individualnim izjavama ne idu izvan, da poštuju....

IZETBEGOVIĆ: Da se ne mimoilaze.

ABDIĆ: To možemo primiti k znanju, Mirko, ali ne treba pisati.

IZETBEGOVIĆ: Primaju k znanju, ali misle da ne treba ići u saopštenju. Evo kako glasi to pismo: "Juče su neke novinske agencije prenijele vijest da je g. Fikret Abdić izjavio da je spreman da pregovara sa Srbima i Hrvatima o prijedlogu Miloševića i Tudjmana o konfederaciji Bosne i Hercegovine. U vezi s ovom izjavom dužan sam vas izvijestiti" pismo se piše Ovenu i Stoltenbergu "da će Armija RBiH, kao i do sada, izvršavati samo odluke koje donosi legalno Predsjedništvo RBiH i potpiše predsjednik Predsjedništva g. Alija Izetbegović. Bilo kakve druge odluke ili stavove pojedinaca, pa i g. Abdića, izvan ove legalne procedure, ne obavezuju Armiju RBiH. Ovo je jednodušan stav GŠ Armije RBiH i svih njenih 5 korpusa, uključujući i 5.Korpus u Bihaću. Primite izraze moga poštovanja. Komandant ŠVK Rasim Delić".

ABDIĆ: Moja je primjedba - materijal koji sam predočio vama, dao i članovima Predsjedništva niko od vas nema pismo, njih sedam oni imaju, to je šira informacija završila je sa ovim. Koja je upućena svim korpusima i na zadnju instancu do voda, analizirano kod boraca. To, kao tajna državna išla, vojna zapravo. To je suština. Suština je da se ne može 100 hiljada vojnika zbog toga što sam ja dao izjavu, a sad dalje svako ima svoje obrazloženje, ne može se pozivati da ide protiv mene njih 100 hiljada zbog toga. I nije to jedino. Ja ću vam dati drugom prilikom kakve je sve Sefer

slao nedopustive materijale u 5. Korpus i dalje koji ruše, prvo OS, drugo ruše Predsjedništvo, a to znači to je jedina institucija demokratska koja je ostala na životu. Znači, ruše državu.

IZETBEGOVIĆ: Ja u pismu Delića nalazim potvrdu da će on postupati jedino po zahtjevima legalnog Predsjedništva. A šta je Sefer, šta je prije toga? Ali ovo što se tiče ove izjave ona ne kaže da mora tako i tako biti. Nego kaže "ono što zaključiti legalno Predsjedništvu mi ćemo tako postupati". Jer mogu vam reći da je pitanje konfederalizacije ovdje za nekog sirce u oko. Da li će biti tako ili neće, samo u ovom momentu je to izazvalo...

ABDIĆ: Ovo ne može biti reakcija komandanta na člana Vrhovne komande što je govorio. Nemamo vremena, ja mogu knjigu napisati oko toga. Ja mogu, meni odgovara ovo kao izazov. Ja okupim 150 novinara i odem u Zagreb, Ljubljanu. Meni to odgovara. To smeta Bosni, a meni odgovara. Sa mnom ne može to, ja volim to tako. Ali to ne vodi ničem.

LAZOVIĆ: Da se zauzme generalni stav da vojska ne daje nikakve izjave političke prirode dok Predsjedništvo ne donese konačnu odluku.

GANIĆ: Mi smo u teškoj situaciji. Zbog mira u državi i zbog sigurnosti svih gradjana, nekad je značajno da se neke stvari kažu.

ABDIĆ: Ovo nije ništa značajno.

AKMADŽIĆ: Hoću prije nego odem reknem svoje mišljenje. Ovo ovdje je nedopustivo. To ima samo tu svoju formu da se vojni zapovjednik tako oglašava. Ne može vojni zapovjednik komentirati političke izjave člana šefa države. Tada nema države, ljudi. A mi možemo imati državu ako hoćemo, a možemo neimati ako hoćemo. Ali ja se nadam da ćemo imati. Ne smije to, neka ostane na tome, ali ubuduće ne može tako da se radi.

IZETBEGOVIĆ: Samo je problem ovdje ko je šef države. Šef države je Predsjedništvo, a ne pojedinci. A pojedinci isto tako ne bi trebali da daju izjave koje su od takvog političkog značaja.

ABDIĆ: Izvini Alija, znači konsultovati se i s tobom? I ti dijeliš to mišljenje. Ne može to, to nema pravo. Ni ti i Ganić ako se dogovorate, Rasim vam to ne smije raditi. Nemam vremena sad tebi objašnjavati. To je nedopustivo, pazi. Jer koliko ja imam primjedbi - ti si bio na putu, pričao, Haris pričao, Ganić dao izjave, kad sam se ja oglasio i rekao Izetbegović nije smio ovo i ovo.

IZETBEGOVIĆ: Nisam ni davao izjave koje odskaču.

ABDIĆ: Kako ne, Alija, šta si sve izjavljivao. Možemo i to staviti na dnevni red. Od višestranačkih izbora predlažem da članovi Predsjedništva, sve kako su se oglašavali, da stavimo i to. Ja sam bio najoprezniji.

IZETBEGOVIĆ: Ja nisam bio jako oprezan, mogu vam reći. Kad se radilo o suverenitetu BiH.

PEJANOVIĆ: Armija i njen vrh ne treba da se miješa u politička pitanja. I to naročito u politička pitanja iz nadležnosti Predsjedništva. Ima pravo da traži od Predsjedništva, direktno kao član Predsjedništva pismeno, na svoj zahtjev da se Predsjedništvo izjasni o nekom pitanju koje je potrebno njoj da drži red u Armiji. Ima na to pravo i ima pravo od vas tražiti i sviju nas.

ABDIĆ: Nema, Mirko, ni to.

PEJANOVIĆ: Ima pravo, dozvoli, Fikrete pusti me da govorim. Armija je naša i ona ima pravo tražiti od nas politički stav o nekom pitanju koji joj treba da bi upravljala Armijom.

IZETBEGOVIĆ: Ima pravo Armija uvijek kazati slušaću Predsjedništvo u svim prilikama.

PEJANOVIĆ: To je čista stvar. Medjutim, principijelno ne treba Armija ići u političke izjave i njen press-biro se toga mora čuvati. Komandante, uzmite sad samo kritiku. Dozvoli da dovršim, Fikrete. Može biti ukor, kritika. Ovo nije prvi put da vrh naše Armije tako radi. Imao je kritiku zbog toga nekoliko puta i smjenu zbog toga, pored ostalog. Nemojte da Armija ide u politička pitanja. Ja to generalno govorim.

ABDIĆ: Ovo što je napisano ne može ići korpusu, brigadama i drugim formacijama i biti razmatrano i zvati 100 hiljada vojnika protiv člana Vrhovne komande. To je ključ, nemojte vi meni.

LASIĆ: General Mak Artur je bio smijenjen zbog jedne male izjave političke, a bio je jedan od najslavnijih američkih generala. Tako se radi u demokracijama.

BORAS: Na polasku, na budućim sjednicama Predsjedništva izvan Sarajeva obavezno treba prisustvovati generalni tajnik.

IZETBEGOVIĆ: Dobro, hvala.

AVDO: Sve će biti oružane snage. Neće se pominjati ni TO ni

PREDSJEDNIK: Vi donesite uredbu o izmjeni uredbe kojima se tamo TO mijenja se u oružane snage, pa onda to obuhvata sve

JERKO DOKO: Ne, to je već uradjeno. Ali mogu li ja predložiti. Da o ovom problemu Mario i gospodin Avdo i Mušir neka malo prouče pa nam predlože izmjene ako treba nešto. Mislim da je puno bitno u kretanju daljnjem razvoju dogadjaja

MILE AKMADŽIĆ: Neka prouči Mario, Avdo i Mušir.

MUŠIR: Mi smo poslije vidjećete kod ovih činova usaglašavali sa HVO-om kada smo usaglašavali činove oznake ovo što vi nosite na bluzi i to.

JERKO DOKO: Dobro o tome ćemo

.....

PREDSJEDNIK: Dobro ovim pravilima, regulirano je pravo i dužnost nošenja unošenja, vrsta uniforme za pojedine rodove. Osnovna boja uniformi, maslinastozelena. **Zatim je data šema odbrambenih snaga BiH. Koje se sastoje od Armije, MUP-a i drugih regularnih naoružanih sastava.** Ovdje je dat pregled armijskih obilježja, to su grb, zastava, obilježja za članove Predsjedništva, ministarstva, činovnike, generala, vojnika kao i druga armijska obilježja. Ovdje predlažem da se ovo usvoji. Ima li tu primjedaba? Je li tu postoji saglasnost? Postoji.

MILE AKMADŽIĆ: To dugo stoji. Ovo smo mi već jednom

PREDSJEDNIK: Da mi prihvatimo ovo. Može li. Može. Evo tačka 6. prihvaćena. Tačka 7. Predlog pravila službe u Armiji.

SVI: Usaglašeno.

.....

Prekinuto snimanje.

Sjednica je završena u 16,00 sati.